

Załącznik do Uchwały
Nr LXII/606/2022 Rady Miejskiej w Rogoźnie
Z dnia 9 marca 2022 roku

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ROGOŹNO NA LATA 2022 - 2025

1. Wstęp.
2. Podstawa prawna opracowania Gminnego programu opieki nad zabytkami.
3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce.
4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.
- 4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.
- 4.2. Relacje Gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu.
5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.
- 5.1. Relacje Gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy.
- 5.2. Charakterystyka zasobów oraz analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy Rogoźno.
- 5.2.1. Charakterystyka gminy.
- 5.2.2. Zarys historii obszaru gminy.
- 5.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony.
- 5.3.1. Formy i zasady ochrony określone w miejscowym planie zagospodarowanie przestrzennego.
- 5.3.2. Zabytki nieruchome z obszaru Gminy Rogoźno wpisane do rejestru zabytków.
- 5.3.3. Zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków.
- 5.4. Zabytki w gminnej ewidencji zabytków.
- 5.5. Zabytki archeologiczne.
- 5.6. Zabytki o najwyższym znaczeniu dla miasta.
- 5.7. Wykaz nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków, których właścicielem jest Gmina Rogoźno.
- 5.8. Ochrona zabytkowych zespołów zabudowy wpisanych do rejestru zabytków.
6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy. Analiza szans i zagrożeń.
7. Założenia programowe.
- 7.1. Priorytety Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Rogoźno.
- 7.2. Kierunki działań i zadania Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Rogoźno.
8. Instrumentarium realizacji Gminnego programu opieki nad zabytkami.
9. Zasady oceny realizacji Gminnego programu opieki nad zabytkami.
10. Źródła finansowania Gminnego programu opieki nad zabytkami.
- 10.1. Dotacje.
- 10.2. Programy operacyjne Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

10.3. Środki europejskie.

11. Bibliografia.

1. Wstęp.

Przedmiotem Gminnego programu opieki nad zabytkami jest problematyka ochrony dziedzictwa kulturowego gminy Rogoźno. Celem tego opracowania jest określenie głównych zadań i kierunków działań na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami. Niniejsze opracowanie sporządzono zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. 2021, poz. 710 ze zm.) oraz z wytycznymi Narodowego Instytutu Dziedzictwa. Gminny program opieki nad zabytkami sporządzany jest przez Burmistrza, a następnie po uzyskaniu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, zostaje przyjęty przez Radę Miejską w Rogoźnie. Program ogłaszany jest w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego. Sporządza się go na okres 4 lat, natomiast co 2 lata

Burmistrz przedstawia Radzie Miejskiej sprawozdanie z wykonania programu. Gminny program opieki nad zabytkami nie jest aktem prawa miejscowego, natomiast stanowi dokument uzupełniający dotychczas przyjęte akty prawa miejscowego, uwzględniając zadania z zakresu opieki nad zabytkami. Określa sposób ich realizacji, poprzez stosowne działania organizacyjne i finansowe oraz upowszechniające wiedzę o zabytkach.

Gminny program opieki nad zabytkami ma również pomóc w aktywnym zarządzaniu zasobem stanowiącym dziedzictwo kulturowe miasta. Wskazane w programie działania ukierunkowane są na poprawę stanu zabytków, ich rewaloryzację oraz zwiększenie dostępności do nich mieszkańców i turystów. Gminny program opieki nad zabytkami, między innymi poprzez działania edukacyjne, ma też budzić w lokalnej społeczności świadomość wspólnoty kulturowej, roli i znaczenia lokalnych wartości i wspólnych korzeni. Wspólna dbałość o zachowanie wartości kulturowych wzmacnia poczucie tożsamości, wspiera identyfikację jednostki z tzw. małą ojczyzną.

2. Podstawa prawna opracowania Gminnego programu opieki nad zabytkami.

Podstawę prawną opracowania Gminnego programu opieki nad zabytkami stanowi Art. 87 ust. 1 ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. 2021 poz. 710 ze zm.), która mówi o obowiązku sporządzania przez samorzady wojewódzkie,

powiatowe oraz gminne, na okres 4 lat programu opieki nad zabytkami. Art. 87 ust. 2 cytowanej ustawy, wyznacza cele opracowania Gminnego programu opieki nad zabytkami i są one następujące:

1. (uchylony);
2. uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
3. zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
4. wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
5. podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
6. określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
7. podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce.

Obowiązujące uregulowania prawne, dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, zostały zawarte w szeregu aktów normatywnych o różnym stopniu ogólności:

Konstytucja RP (Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. nr 78 poz. 483, ze zm.) w przepisach:

- **Art. 5** „Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju”.

- **Art. 6** ust. 1 - Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju.

ust. 2. - Rzeczpospolita Polska udziela pomocy Polakom zamieszkałym za granicą w zachowaniu ich związków z narodowym dziedzictwem kulturalnym.

- **Art. 86** - Każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie. Zasady tej odpowiedzialności określa ustawa

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 710 ze zm.), która jest głównym aktem prawnym regulującym zasady ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce. Przy opracowaniu programu opieki nad zabytkami należy ze szczególnym uwzględnieniem brać pod uwagę następujące przepisy ustawy:

- **Art. 3** - ustawy definiuje podstawowe pojęcia użyte w ustawie, takie jak:

- 1) zabytek - nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową;
- 2) zabytek nieruchomy - nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości, o których mowa w pkt 1;
- 3) zabytek ruchomy - rzecz ruchomą, jej część lub zespół rzeczy ruchomych, o których mowa w pkt 1;
- 4) zabytek archeologiczny - zabytek nieruchomy, będący powierzchniową, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem;
- 5) instytucja kultury wyspecjalizowana w opiece nad zabytkami - instytucję kultury w rozumieniu przepisów o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, której celem statutowym jest sprawowanie opieki nad zabytkami;
- 6) prace konserwatorskie - działania mające na celu zabezpieczenie i utrwalenie substancji zabytku, zahamowanie procesów jego destrukcji oraz dokumentowanie tych działań;
- 7) prace restauratorskie - działania mające na celu wyeksponowanie wartości artystycznych i estetycznych zabytku, w tym, jeżeli istnieje taka potrzeba, uzupełnienie lub odtworzenie jego części, oraz dokumentowanie tych działań;
- 8) roboty budowlane - roboty budowlane w rozumieniu przepisów Prawa budowlanego, podejmowane przy zabytku lub w otoczeniu zabytku;
- 9) badania konserwatorskie - działania mające na celu rozpoznanie historii i funkcji zabytku, ustalenie użytych do jego wykonania materiałów i zastosowanych technologii, określenie stanu zachowania tego zabytku oraz opracowanie diagnozy, projektu i programu prac konserwatorskich, a jeżeli istnieje taka potrzeba, również programu prac restauratorskich;
- 10) badania architektoniczne - działania ingerujące w substancję zabytku, mające na celu rozpoznanie i udokumentowanie pierwotnej formy obiektu budowlanego oraz ustalenie zakresu jego kolejnych przekształceń;
- 11) badania archeologiczne - działania mające na celu odkrycie, rozpoznanie, udokumentowanie i zabezpieczenie zabytku archeologicznego;
- 12) historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny - przestrzenne założenie miejskie lub wiejskie, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni, rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych, w tym ulic lub sieci dróg;

13) historyczny zespół budowlany - powiązaną przestrzennie grupę budynków wyodrębnioną ze względu na formę architektoniczną, styl, zastosowane materiały, funkcję, czas powstania lub związek z wydarzeniami historycznymi;

14) krajobraz kulturowy - postrzegana przez ludzi przestrzeń, zawierająca elementy przyrodnicze i wytwory cywilizacji, historycznie ukształtowana w wyniku działania czynników naturalnych i działalności człowieka;

15) otoczenie - teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie tego terenu do rejestru zabytków w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

- **Art. 4** - objaśnia, że ochrona zabytków polega w szczególności na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- 1) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- 2) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- 3) udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- 4) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
- 5) kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- 6) uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

- **Art. 5** – Opieka nad zabytkami sprawowana jest przez jego właściciela lub posiadacza i polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

- 1) naukowego badania i dokumentowania zabytku;
- 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- 3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- 4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- 5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz o jego znaczeniu dla historii kultury.

- **Art. 6** (klasyfikuje w układzie rzeczowym przedmioty ochrony i zarazem stanowi szczegółową definicję zabytku) Ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania:

- 1) zabytki nieruchome będące, w szczególności:
 - a) krajobrazami kulturowymi,
 - b) układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
 - c) dziełami architektury i budownictwa,
 - d) dziełami budownictwa obronnego,
 - e) obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
 - f) cmentarzami,
 - g) parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,

- h) miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;
- 2) zabytki ruchome będące, w szczególności:
- a) dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
 - b) kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje,
 - c) numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami,
 - d) wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,
 - e) materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. ustawy o bibliotekach (Dz. U. z 2019, poz. 1479),
 - f) instrumentami muzycznymi,
 - g) wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi,
 - h) przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;
- 3) zabytki archeologiczne będące, w szczególności:
- a) pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
 - b) cmentarzyskami,
 - c) kurhanami,
 - d) reliktnami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.
2. Ochronie mogą podlegać nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

- **Art. 7** - Formami ochrony zabytków są:

- 1) wpis do rejestru zabytków; (który dla zabytków znajdujących się na terenie województwa prowadzi Wojewódzki Konserwator Zabytków)
 - 1a) wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa;
- 2) uznanie za pomnik historii; (zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru lub parku kulturowego o szczególnej wartości dla kultury przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego)
- 3) utworzenie parku kulturowego; (w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej. Park kulturowy może utworzyć, na podstawie uchwały, rada gminy po zasięgnięciu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków).
- 4) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunków zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii

kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego; (dotyczące w szczególności: zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków i ich otoczenia, innych zabytków nieruchomości znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków oraz parków kulturowych. W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego ustala się również, w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków).

Rejestr zabytków - dla zabytków znajdujących się na terenie województwa prowadzi Wojewódzki Konserwator Zabytków. Do rejestru wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy. Do rejestru może być również wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru, a także nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna tego zabytku. Wpis do rejestru historycznego układu urbanistycznego, ruralistycznego lub historycznego zespołu budowlanego nie wyłącza możliwości wydania decyzji o wpisie do rejestru wchodzących w skład tych układów lub zespołu zabytków nieruchomych. Wpisanie zabytku nieruchomego do rejestru ujawnia się w księdze wieczystej danej nieruchomości na wniosek Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, na podstawie decyzji o wpisie do rejestru tego zabytku. Wpisy do rejestru są wolne od opłat. Skreślenie z rejestru zabytków następuje na wniosek właściciela zabytku lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy lub z urzędu, na podstawie decyzji ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Na podstawie decyzji Wojewódzki Konserwator Zabytków występuje z wnioskiem o wykreślenie wpisu z księgi wieczystej i z katastru nieruchomości. Informacja o skreśleniu ogłoszona jest w wojewódzkim dzienniku urzędowym. Wykreślenia wolne są od opłat. Zabytek ruchomy wpisuje się do rejestru na podstawie decyzji wydanej przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na wniosek właściciela tego zabytku. Wojewódzki Konserwator Zabytków może wydać decyzję o wpisie z urzędu w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę.

Pomnik historii - Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w drodze rozporządzenia, może uznać za pomnik historii zabytek nieruchomy wpisany do rejestru lub park kulturowy o szczególnej wartości dla kultury, określając jego granice. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może złożyć wniosek, o którym mowa powyżej, po uzyskaniu opinii Rady Ochrony Zabytków. Cofnięcie uznania zabytku nieruchomego za pomnik historii następuje w trybie przewidzianym dla jego uznania. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może przedstawić

Komitetowi Dziedzictwa Światowego wnioszek o wpis pomnika historii na „Listę dziedzictwa światowego” w celu objęcia tego pomnika ochroną na podstawie Konwencji w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, przyjętej w Paryżu dnia 16 listopada 1972 r.

Park kulturowy - jest formą ochrony zabytków. Tworzony jest w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej. Park może być powoływany przez radę gminy, po zasięgnięciu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Art. 16 ust. 1 - wskazuje radę gminy, jako organ tworzący park kulturowy, w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej. Jest on tworzony na podstawie uchwały, po zasięgnięciu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Uchwała określa nazwę parku kulturowego, jego granice, sposób ochrony, a także zakazy i ograniczenia. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków sporządza plan ochrony parku kulturowego, który wymaga zatwierdzenia przez radę gminy. W celu realizacji zadań związanych z ochroną parku kulturowego rada gminy może utworzyć jednostkę organizacyjną do zarządzania parkiem. Park kulturowy przekraczający granice gminy może być utworzony i zarządzany na podstawie zgodnych uchwał rad gmin (związku gmin), na terenie których ten park ma być utworzony. Dla obszarów, na których utworzono park kulturowy, sporządza się obowiązkowo miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Art. 17 - określa możliwe do ustanowienia zakazy i ograniczenia na terenie parku krajobrazowego lub jego części, dotyczące:

- 1) prowadzeniem robót budowlanych oraz działalności przemysłowej, rolniczej, hodowlanej, handlowej lub usługowej;
- 2) zmiany sposobu korzystania z zabytków nieruchomych;
- 3) umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną parku kulturowego, z wyjątkiem znaków drogowych i znaków związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa publicznego, z zastrzeżeniem art. 12 ust. 1,
- 3a) zasad i warunków sytuowania obiektów małej architektury;
- 4) składowania lub magazynowaniem odpadów.

Art. 18 ust 1. Ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami uwzględnia się przy sporządzaniu i aktualizacji strategii rozwoju województw, planów zagospodarowania przestrzennego województw, planu zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej i analiz i studiów z zakresu zagospodarowania przestrzennego powiatu, strategii rozwoju gmin, strategii rozwoju

ponadlokalnego, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego albo decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

2. W strategiach, analizach, planach i studiach, o których mowa w ust. 1, w szczególności:
 - 1) uwzględnia się krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
 - 2) określa się rozwiązania niezbędne do zapobiegania zagrożeniom dla zabytków, zapewnienia im ochrony przy realizacji inwestycji oraz przywracania zabytków do jak najlepszego stanu;
 - 3) ustala się przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenu uwzględniające opiekę nad zabytkami.

Art. 19 ust 1 – W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się, w szczególności ochronę:

- 1) zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru i ich otoczenia,
 - 2) innych zabytków nieruchomości, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków,
 - 3) parków kulturowych.
2. W przypadku gdy gmina posiada Gminny program opieki nad zabytkami, ustalenia tego programu uwzględnia się w studium i planie, o których mowa w ust. 1.
 3. W studium i planie, o których mowa w ust. 1, ustala się, w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków.

Art. 20 - Projekty i zmian planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego podlegają uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków w zakresie kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu.

Art. 21 - Ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy.

Art. 22 ust 1. Generalny Konserwator Zabytków prowadzi krajową ewidencję zabytków w formie zbioru kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się w wojewódzkich ewidencjach zabytków.

2. Wojewódzki konserwator zabytków prowadzi wojewódzką ewidencję zabytków w formie kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się na terenie województwa.
3. Włączenie karty ewidencyjnej zabytku ruchomego niewpisanego do rejestru do wojewódzkiej ewidencji zabytków może nastąpić za zgodą właściciela tego zabytku.

4. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy,
5. W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:
 - 1) zabytki nieruchome wpisane do rejestru;
 - 2) inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków ;
 - 3) inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Art. 81 ust 1. w trybie określonym odrębnymi przepisami dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków może być udzielona przez organ stanowiący gminy, powiatu lub samorządu województwa na zasadach określonych w podjętej przez ten organ w uchwale.

Art. 81 ust 2. Dotacja, w zakresie określonym w art. 77, może być udzielona w wysokości do 100% nakładów koniecznych na wykonanie przez wnioskodawcę prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków.

Art. 89 - Organami ochrony zabytków są:

- 1) minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Generalny Konserwator Zabytków;
- 2) wojewoda, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje wojewódzki konserwator zabytków.

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1372 ze zm.). Artykuł. 7 ust 1 pkt. 9 ustawy o samorządzie gminnym stanowi, że zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy (ust 1 pkt. 9): kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Pośrednio do ochrony zabytków odnoszą się zadania obejmujące kwestie: ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej, gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego, bibliotek gminnych i innych instytucji kultury, kultury fizycznej i turystyki, zieleni gminnej i zadrzewień, cmentarzy gminnych, utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych, promocji gminy.

Istotne uregulowania prawne dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, znajdują się w innych obowiązujących ustawach.

Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

(t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 741, ze zm.). Ustawa ta, określa zasady kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego i organy administracji rządowej oraz zakres i sposoby postępowania w sprawach przeznaczania terenów na określone cele oraz ustalania zasad ich zagospodarowania i zabudowy. Ustawa, mówi także, że w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, uwzględnia się wymagania ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.

- **Ustawa z dnia 07 lipca 1994 r. - Prawo budowlane** (t. j. Dz. U. 2020 r., poz. 1333 ze zm.). Prawo budowlane, normuje działalność obejmującą sprawy projektowania, budowy, utrzymania i rozbiórki obiektów budowlanych oraz określa zasady działania organów administracji publicznej w tych dziedzinach. Przepisy ustawy nie naruszają przepisów odrębnych, a w szczególności, m.in. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w odniesieniu do obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków oraz obiektów i obszarów objętych ochroną konserwatorską na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

- **Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska** (t. j. Dz. U. 2020 poz.1219 ze zm.), która mówi m.in. o tym, że ochrona środowiska polega na zachowaniu wartości kulturowych.

- **Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody** (t. j. Dz. U. 2021, poz. 1098 ze zm.), której przepisy określają m. in. kompetencje dotyczące wycinki i pielęgnacji drzew, na terenach objętych prawną ochroną konserwatorską.

- **Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami** (t. j. Dz. U. 2021, poz. 1899). W rozumieniu ustawy, celem publicznym jest między innymi: opieka nad nieruchomościami, stanowiącymi zabytki w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Ustawa określa m.in. postępowanie wobec nieruchomości objętych prawną ochroną konserwatorską.

- **Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej** (t. j. Dz. U. 2020 poz. 194).

Ustawa precyzuje, że działalność kulturalna polega na tworzeniu, upowszechnianiu i ochronie kultury (art. 1 ust. 1). Mecenat nad działalnością kulturalną sprawuje państwo i polega on na wspieraniu i promocji twórczości, edukacji i oświaty kulturalnej, działań i inicjatyw kulturalnych oraz opieki nad zabytkami i ochrony dziedzictwa narodowego w Rzeczypospolitej Polskiej i za granicą (art. 1 ust. 2). Mecenat nad działalnością kulturalną sprawują też organy jednostek samorządu terytorialnego w zakresie ich właściwości.

(art. 1 ust. 4). Art. 2 ustawy wymienia formy organizacyjne działalności kulturalnej, wśród których znajdują się obok teatrów, oper, operetek, filharmonii, orkiestr, kin, muzeów, bibliotek, domów kultury, ognisk artystycznych, galerii sztuki, ośrodki badań i dokumentacji w różnych dziedzinach kultury. Jednostki samorządu terytorialnego organizują działalność kulturalną, tworząc samorządowe instytucje kultury, dla których prowadzenie takiej działalności jest podstawowym celem statutowym. Prowadzenie działalności kulturalnej jest zadaniem własnym jednostek samorządu terytorialnego o charakterze obowiązkowym (art. 7 ust. 1, 2). Instytucje kultury, a zwłaszcza muzea, jednostki organizacyjne mające na celu opiekę nad zabytkami, ośrodki badań i dokumentacji, biura wystaw artystycznych, galerie i centra sztuki, Filmoteka Narodowa, biblioteki, domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby, ogniska artystyczne, domy pracy twórczej prowadzą w szczególności działalność w zakresie upowszechniania kultury. Do podstawowych zadań tych instytucji należy również sprawowanie opieki nad zabytkami.

- **Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie** (t. j. Dz. U. 2020, poz. 1057, ze zm.). W ramach ustawy, gminy mogą wspierać działalność kulturalną związaną z ochroną zabytków i tradycji prowadzoną przez organizacje pozarządowe (między innymi stowarzyszenia).

Zasady ochrony zabytków, znajdujących się w muzeach i bibliotekach, zostały określone w następujących aktach:

- **Ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach** (t. j. Dz. U. 2020, poz. 902 ze zm.). Określa podstawowe ramy i zasady funkcjonowania polskich muzeów. Według art. 1 ustawy o muzeach „Muzeum jest jednostką organizacyjną nienastawioną na osiągnięcie zysku, której celem jest gromadzenie i trwała ochrona dóbr naturalnego i kulturalnego dziedzictwa ludzkości o charakterze materialnym i niematerialnym, informowanie o wartościach i treściach gromadzonych zbiorów, upowszechnianie podstawowych wartości historii, nauki i kultury polskiej oraz światowej, kształtowanie wrażliwości poznawczej i estetycznej oraz umożliwianie korzystania ze zgromadzonych zbiorów”.

Zgodnie z art. 2 ustawy muzeum realizuje powyższe cele w szczególności poprzez:

- 1) gromadzenie zabytków w statutowo określonym zakresie;
- 2) katalogowanie i naukowe opracowywanie zgromadzonych zbiorów;
- 3) przechowywanie gromadzonych zabytków, w warunkach zapewniających im właściwy stan zachowania i bezpieczeństwo, oraz magazynowanie ich w sposób dostępny do celów naukowych;
- 4) zabezpieczanie i konserwację zbiorów oraz, w miarę możliwości, zabezpieczanie zabytków archeologicznych nieruchomych oraz innych nieruchomych obiektów kultury materialnej i przyrody;
- 5) urządzenie wystaw stałych i czasowych;
- 6) organizowanie badań i ekspedycji naukowych, w tym archeologicznych;
- 7) prowadzenie działalności edukacyjnej;

- 7a) popieranie i prowadzenie działalności artystycznej i upowszechniającej kulturę;
- 8) udostępnianie zbiorów do celów edukacyjnych i naukowych;
- 9) zapewnianie właściwych warunków zwiedzania oraz korzystania ze zbiorów i zgromadzonych informacji;
- 10) prowadzenie działalności wydawniczej.

Zgodnie z art. 5 ust 1 ustawy muzea mogą być tworzone między innym przez jednostki samorządu terytorialnego natomiast na podstawie art. 5 ust 3 ustawy muzeami samorządowymi są muzea utworzone albo przejęte przez jednostki samorządu terytorialnego. Gmina jako podmiot tworzący (lub przejmujący) zgodnie z powyższym zobowiązana jest do:

- 1) zapewnienia środków potrzebnych do utrzymania i rozwoju muzeum,
- 2) zapewnienia bezpieczeństwa zgromadzonym zbiorom,
- 3) sprawowania nadzoru nad muzeum.

- **Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach** (t. j. Dz. U. 2019 poz. 1479, ze zm.).

Mówi, iż biblioteki i ich zbiory stanowią dobro narodowe, służą zachowaniu dziedzictwa narodowego. Biblioteki organizują i zapewniają dostęp do zasobów dorobku nauki i kultury polskiej oraz światowej.

Ochronę materiałów archiwalnych regulują przepisy:

- **Ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach** (t. j. Dz. U. 2020, poz. 164, ze zm.).

4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.

Dokumenty, do których odwołuje się Gminny program opieki nad zabytkami połączono na trzech poziomach: ogólnokrajowym, regionalnym (wojewódzkim) oraz lokalnym. Są to różnego rodzaju strategie, studia i programy.

4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Gminny program opieki nad zabytkami Gminy Rogoźno zbieżny jest ze strategicznymi celami państwa w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami.

Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami 2019 – 2022.

W dniu 13 sierpnia 2019 r. Uchwałą nr 82 Rada Ministrów uchwaliła nowy Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022. Program jest głównym dokumentem strategicznym określającym cele administracji rządowej oraz podległych jej służb i inspekcji w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, a także środki służące do realizacji wyznaczonych celów. Opracowując program zostały wzięte wnioski płynące z realizacji i ewaluacji poprzedniego programu na lata 2014-2017, a także zmianę systemu

ochrony zabytków wprowadzoną ustawą z 22 czerwca 2017 r. W programie na lata 2019 – 2022 dokonano analizy i oceny realizacji Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami za lata 2014-2017. Dokonano w nim całościowej pozytywnej oceny przyjętego i realizowanego programu za lata 2014-2017 pomimo przedstawienia listy wad. Na podstawie wyników ewaluacji i doświadczeń towarzyszących realizacji Programu 2014 – 2017, przy przygotowaniu Programu 2019 – 2022 położono szczególny nacisk na zmiany w warstwie:

- 1) poprawy struktury zarządzania, monitoringu i ewaluacji Programu;
- 2) wyraźnego powiązania wskaźników realizacji Programu z konkretnymi zadaniami, zaplanowanymi jako elementy realizacji kierunków działania i celów szczegółowych.

Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022, ma na celu realizację przepisu art. 84 w związku z art. 86 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2021 r. poz. 710 ze zm.). Program 2019-2022 jest głównym dokumentem strategicznym określającym cele administracji rządowej oraz podległych jej służb i instytucji w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, a także środki służące do realizacji wyznaczonych celów. W ramach podziału kompetencji między ministrami, dokonanego w ustawie z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2019 r. poz. 945, ze zm.), wiodącym organem odpowiedzialnym za zadanie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu którego zadania i kompetencje w tym zakresie wykonuje Generalny Konserwator Zabytków. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego jest organem odpowiedzialnym za koordynację, monitorowanie i ewaluację realizacji Programu 2019-2022 przez wszystkie zaangażowane w nią podmioty. Strzeżenie dziedzictwa narodowego stanowi jedno z podstawowych zadań Rzeczypospolitej Polskiej, zdefiniowanych w art. 5 Konstytucji, obok ochrony niepodległości i nienaruszalności terytorialnej, zapewnienia wolności i praw człowieka i obywatela, bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony środowiska. Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami, jako jeden z najważniejszych elementów tego dziedzictwa, realizowane są przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej w powiązaniu z kontekstem polityki gospodarczo-społecznej, ale stanowią również cel sam w sobie, którego wartość wykracza poza kategorie czysto ekonomiczne.

Cele, kierunki działania oraz zadania Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami 2019–2022.

Biorąc pod uwagę wnioski płynące z realizacji i ewaluacji Programu 2014–2017, a także zmianę systemu ochrony zabytków wprowadzoną ustawą z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz niektórych innych ustaw, został sformułowany cel główny Programu 2019–2022 jako „Stworzenie warunków dla zapewnienia efektywnej ochrony i opieki nad zabytkami”, który realizowany będzie przez trzy cele szczegółowe, podzielone na kierunki działania, tj.:

Cel szczegółowy 1	Cel szczegółowy 2	Cel szczegółowy 3
Optimalizacja systemu ochrony dziedzictwa kulturowego	Wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami	Budowanie świadomości społecznej wartości dziedzictwa kulturowego
Kierunek działania	Kierunek działania	Kierunek działania
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzmocnienie systemu ochrony na poziomie lokalnym. 2. Wzmocnienie systemu ochrony na poziomie centralnym. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Merytoryczne wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami. 2. Podnoszenie bezpieczeństwa zasobu zabytkowego. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Upowszechnianie wiedzy na temat dziedzictwa kulturowego i jego wartości. 2. Tworzenie warunków dla sprawowania społecznej opieki nad zabytkami.

Dla jednostek samorządu terytorialnego na poziomie gminnym najistotniejszym jest cel szczegółowy 1 kierunku działania 1 „wzmocnienie systemu ochrony na poziomie lokalnym” określony w sposób następujący:

1.1.1. W ramach realizacji zadania: *Szkolenia dla jednostek samorządu terytorialnego w zakresie zarządzania dziedzictwem kulturowym, w tym pracowników merytorycznych, z uwzględnieniem zagadnień z zakresu planowania przestrzennego i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami* planuje się, oprócz aktualizacji materiałów szkoleniowych wypracowanych w ramach realizacji Programu 2014–2017, w tym podręcznika stosowanego w szkoleniach z zarządzania dziedzictwem dla gmin „Dziedzictwo obok mnie – poradnik zarządzania dziedzictwem w gminach”, przygotowanie dodatkowych materiałów informacyjnych dla samorządów. Kolejnym działaniem będzie organizacja szkoleń z zarządzania dziedzictwem, na które zapraszani będą przedstawiciele władz samorządowych. Ostatnim przewidzianym działaniem będą przeprowadzone w 2022 r. badania ewaluacyjne, sprawdzające wpływ szkoleń na lokalne podejmowanie działań związanych z zarządzaniem dziedzictwem przez władze gmin i lokalnych liderów.

1.1.2. Zadanie: *Budowanie zasobu wiedzy o ochronie dziedzictwa kulturowego na poziomie lokalnym, regionalnym i centralnym* realizowane będzie przez rozbudowę portalu internetowego <http://samorząd.nid.pl>, którego celem jest dostarczenie samorządom gminnym fachowej wiedzy i informacji na temat dziedzictwa, jego ochrony oraz możliwości jego wykorzystania dla dobra gminy z uwzględnieniem problematyki dostępności dziedzictwa dla osób z niepełnosprawnościami.

1.1.3. Zadanie: *Merytoryczne wsparcie procesu planowania i rewitalizacji w gminach* będzie realizowane w ramach czterech kierunków interwencji. W ramach pierwszego kierunku interwencji planuje się stworzenie w wybranych Oddziałach Terenowych Narodowego Instytutu Dziedzictwa centrów kompetencji ds. uwzględniania dziedzictwa kulturowego w procesach rewitalizacyjnych. Drugim kierunkiem interwencji będzie pilotaż szkoleń przedstawicieli wybranych gmin prowadzących lub planujących rewitalizację zasobu dziedzictwa kulturowego. Trzecim kierunkiem interwencji będzie wsparcie gmin tworzących lub aktualizujących gminne programy rewitalizacji lub zmieniających podstawę prawną prowadzonej rewitalizacji z lokalnych programów rozwoju na gminne programy rewitalizacji przez wspólne przeprowadzenie procesu identyfikacji dziedzictwa, szacowanie jego wartości i wskazanie właściwych sposobów jego ochrony i zagospodarowania w procesach rewitalizacyjnych. Czwartym kierunkiem interwencji będzie konkurs „Twój dom – dialog z tradycją”, z myślą o wsparciu procesów harmonijnego rozwoju i poprawy krajobrazu kulturowego. Celem konkursu będzie znalezienie i popularyzacja nowych wzorców zabudowy jednorodzinnej będących kontynuacją i nawiązaniem do form tradycyjnego budownictwa. Projekt konkursowy ma być przygotowany dla co najmniej trzech województw. Przed 2018 r. pilotażowy konkurs został z powodzeniem zrealizowany w województwie warmińsko-mazurskim.

1.1.4. W ramach zadania: Konkurs Generalnego Konserwatora Zabytków nagradzający gminy za modelowe wdrożenie programu opieki nad zabytkami planuje się opracowanie założeń, a następnie coroczną organizację konkursu skierowanego do samorządów gminnych. Celem

jest promocja i upowszechnianie najlepszych wzorców, przede wszystkim w zakresie opracowywania i wdrażania gminnych programów opieki nad zabytkami, rozumianych jako dokumenty strategiczne w kontekście ochrony i zarządzania dziedzictwem i krajobrazem kulturowym oraz kształtowania ładu przestrzennego przez samorząd lokalny.

Realizacja Programu 2019–2022 będzie prowadzona w ramach środków finansowych pochodzących z budżetu państwa, w części 24 – kultura i ochrona dziedzictwa narodowego.

Budżet Programu 2019 – 2022

Finansowanie Krajowego programu	2019	2020	2021	2022	Razem
Razem środki z budżetu państwa	1.912.600,00	7.638.014,00	8.363.300,00	7.703.175,00	25.617.089,00
Udział w (%) w danym roku	7,47 %	29,82 %	32,65 %	30,07 %	100 %

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030 r.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030 r. została przyjęta uchwałą Rady Ministrów z 14.02.2017 r. dokument ten jest aktualizacją średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2020 i jest obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio i długofalowej polityki gospodarczej. Strategia stanowi podstawę dla zmian w systemie zarządzania rozwojem, w tym obowiązujących dokumentów strategicznych: strategii, polityk, programów. Głównym celem Strategii Odpowiedzialnego Rozwoju jest „tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym”. W Strategii Odpowiedzialnego Rozwoju w celu szczegółowym III dotyczącym skutecznego państwa mówi się o „obszar e-państwo”. Projektem strategicznym realizowanych w jego ramach jest digitalizacja i rozwój kultury cyfrowej. Służyć temu ma kontynuacja procesów związanych z digitalizacją, przechowywaniem i udostępnianiem cyfrowo różnego typu zasobów dziedzictwa kulturowego. Ponadto w strategii wskazano na wzmocnienie roli kultury dla rozwoju gospodarczego i spójności społecznej. W konkretnych działaniach ma to się przejawiać faktycznie w:

1) ochronie i promocji dziedzictwa narodowego poprzez:

- wykorzystanie potencjału dziedzictwa dla wzmocnienia kapitału społecznego oraz poczucia tożsamości i wspólnoty,
- inwestycje w dziedzictwo narodowe (dobra kultury, nauki i sztuki, zabytki rozwój sieci muzeów, wspieranie i promocja dziedzictwa kulturowego wpisanego na listę światowego dziedzictwa UNESCO).

2) wzmocnienie tożsamości, poczucia wspólnoty i więzi międzypokoleniowej, poprzez:

- uczestnictwo i zwiększanie dostępu do instytucji i dzieł kultury na wszystkich poziomach funkcjonowania wspólnoty (lokalnym, regionalnym, narodowym),
- likwidacja „białych plam” w dostępie do kultury.

Strategia Rozwój Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030.

Dokument ten został przyjęty uchwałą nr 155 Rady Ministrów z dnia 27.10.2020 r. (M.P. z 19.11.2020 r. poz. 1060) i stanowi kontynuację oraz aktualizację Strategia Rozwój Kapitału Społecznego (przyjęcie 26.03.2013 r.) i jest instrumentem realizacji Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030 r. W części Strategii Rozwój Kapitału Społecznego poświęconej diagnozie obszaru „kultura” wskazano na:

- zły stan zabytków,
- niewykorzystany potencjał szlaków kulturowych,
- niewystarczający poziom ochrony zbiorów wchodzących w skład narodowego zasobu bibliotecznego,
- brak spójnej i aktualnej krajowej koncepcji rozwoju cyfrowych zasobów kultur,
- deficyt kompetencji kulturowych.

W opracowaniu wskazano również na rosnący potencjał muzeów w zakresie budowania kapitału społecznego.

Dziedzictwo kulturowe, wraz z pamięcią zbiorową, tworzą podstawę dla kształtowania się więzi społecznych. Zabytki, będące jednym z zasadniczych elementów dziedzictwa, stanowią emanację wartości, z którymi identyfikowały się tworzące je w przeszłości wspólnoty. Twórcza interpretacja zabytków stanowi więc fundament formowania się współczesnej tożsamości zbiorowej w różnych wymiarach i aspektach: lokalnym, regionalnym, krajowym, społecznym, kulturowym, politycznym itd. Dbłość o przeszłość utrwaloną w zabytkach może zatem sprzyjać kształtowaniu solidarności wewnątrz społeczności lokalnych, jak również pozwala na rozwijanie wrażliwości na dziedzictwo innych zbiorowości. Według stanu na dzień 27 maja 2019 r. blisko 77 tys. zabytków nieruchomości i ponad 261 tys. zabytków ruchomych zostało wpisanych do rejestru zabytków. Wszystkie obiekty zabytkowe wymagają specjalnych warunków przechowywania i ochrony. Tymczasem tylko niespełna 1/3 obiektów zabytkowych figurujących w rejestrze nie wykazuje objawów zniszczenia, które uzasadniałyby konieczność przeprowadzenia ingerencji remontowych. Ponad 70% zarejestrowanych obiektów oceniono jako wykazujące objawy zniszczenia. Widać zatem wyraźnie, że skuteczne zachowanie dziedzictwa wymaga intensyfikacji działań realizowanych przez państwo w tym obszarze. Odpowiedzialny rozwój należy rozumieć również jako troskę o utrwalone m.in. w obiektach zabytkowych dorobek przeszłych pokoleń, bez której proces wzmacniania kapitału społecznego będzie w istotny sposób utrudniony.

Koncepcja zagospodarowania przestrzennego kraju 2030 (KPZK 2030).

Koncepcja zagospodarowania przestrzennego kraju 2030, przyjęta została uchwałą nr 239 Rady Ministrów dnia 13 grudnia 2011 r. Jest to najważniejszy dokument dotyczący ładu przestrzennego Polski. Jego celem strategicznym jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej zróżnicowanych potencjałów rozwojowych do osiągnięcia: konkurencyjności,

zwiększenia zatrudnienia i większej sprawności państwa oraz spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w długim okresie. Koncepcja ta kładzie szczególny nacisk na budowanie i utrzymywanie ładu przestrzennego, ponieważ decyduje on o warunkach życia obywateli, funkcjonowaniu gospodarki i pozwala wykorzystywać szanse rozwojowe. Koncepcja formułuje także zasady i działania służące zapobieganiu konfliktom w gospodarowaniu przestrzenią i zapewnieniu bezpieczeństwa, w tym powodziowego. W znacznie większym stopniu niż dotychczas uwzględnia problematykę ochrony dziedzictwa kulturowego w systemie kształtowania prawidłowej polityki przestrzennej.

Jako cele polityki przestrzennej w aspekcie ochrony zabytków wskazano:

- ograniczenie presji urbanizacyjnej na obszary dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, poprzez rozwój narzędzi wspierania finansowego ochrony przyrody i krajobrazu,
- wprowadzenie systemu standardów zabudowy i zagospodarowania terenu na terenach o niższym reżimie ochronnym,
- wprowadzenie narzędzi kompensacji utraconych korzyści ekonomicznych na terenach o wysokich restrykcjach konserwatorskich,
- wspieranie rewitalizacji zdegradowanych przestrzeni: starych dzielnic mieszkaniowych, obiektów przemysłowych, pokoleniowych, opuszczonych wsi przez przyjęcie regulacji z zakresu rewitalizacji obszarów miejskich i starych zasobów mieszkaniowych.

4.2. Relacje Gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu.

Strategia rozwoju województwa wielopolskiego do 2030 roku.

Ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym zobowiązuje sejmiki województw do uchwalenia strategii rozwoju województw. Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 określa kierunki, cele i uwarunkowania rozwoju województwa. Wytyczne ze Strategii stanowią podstawę konstrukcji planu zagospodarowania przestrzennego, dzięki czemu stają się one czynnikiem determinującym również zachowanie i poprawę jakości krajobrazu kulturowego i przyrodniczego. Obecnie obowiązująca strategia opracowana została przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego i przyjęta uchwałą nr XVI/287/20 przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego 27 stycznia 2020 r. W strategii wskazuje się na nowy model rozwoju regionalnego, zwany modelem funkcjonalnym. Ma on przyczynić się do zrównoważonego rozwoju naszego województwa i opowiadać na zidentyfikowane wyzwania, które stoją przed Wielkopolską w najbliższym czasie. Został on tak zaprojektowany, aby zapewnić rozwój naszego województwa jako społecznie, gospodarczo i terytorialnie zrównoważony oraz, dzięki któremu efektywnie będą rozwijane oraz wykorzystywane miejscowe zasoby i potencjały wszystkich obszarów województwa. Zgodnie z zamysłem opracowanie przyjęło bardziej operacyjną formę. Dzięki czemu już na poziomie dokumentu strategicznego wskazuje się na kluczowe działania prorozwojowe istotne dla poprawy jakości życia Wielkopolan. W Strategii mocno akcentuje się aspekt współpracy. Była ona podjęta już

na etapie przygotowania dokumentu i będzie kontynuowana na etapie jej wdrażania i monitorowania. Jak pokazuje doświadczenie, wielowymiarowa współpraca aktywizuje, inspiruje i wspiera w osiągnięciu celów, przyczynia się do tworzenia dobrej jakości dokumentów i projektów.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego.

Zasady kształtowania przestrzeni i oraz kierunki zagospodarowania dla terenów wchodzących w skład administracyjnych granic wielkopolski określone zostały w obecnie obowiązującym Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania zatwierdzonego Uchwałą nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r. Podstawowym celem zagospodarowania przestrzeni województwa wielkopolskiego według wskazanego powyżej dokumentu jest doprowadzenie do zrównoważonego rozwoju całego terytorium województwa między innymi poprzez rozważne zarządzanie obszarem województwa oraz ochronę środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego stanowiące jedno z trzech głównych założeń planu. W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego Wielkopolska 2020+ przyjmuje się horyzont czasowy zbieżny ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020 wyznaczającą cele rozwojowe do 2020 roku, a także długookresowy horyzont czasowy do 2030 roku wynikający z koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030). W dokumencie „Synteza uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego województwa Wielkopolska 2020+ w części dotyczącej uwarunkowań Zagospodarowania przestrzennego województwa zawarto punkt 3.3 „dziedzictwo kulturowe” odnoszący się bezpośrednio do dziedzictwa kulturowego, bogactwa obszarów i obiektów zabytkowych zlokalizowanych na terenie województwa wielkopolskiego.

Program Opieki nad Zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2017-2020.

Wojewódzki program opieki nad zabytkami sporządzany jest na okres 4 lat przez zarząd województwa. Program przyjmowany jest do realizacji przez sejmik wojewódzki po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków. Z realizacji wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami zarząd województwa sporządza, co 2 lata sprawozdanie przedstawiane sejmikowi województwa. Jednocześnie sprawozdanie takie jest przekazywane Generalnemu Konserwatorowi Zabytków i właściwemu wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków w celu jego wykorzystania przy opracowywaniu, aktualizacji i realizacji krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Program opieki nad zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2017 - 2020 został przyjęty Uchwałą Nr XXXVIII/901/17 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego (Dziennik Urzędowy Województwa Wielkopolskiego z 2017 r., poz. 8118). Program opieki nad zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2017 - 2020 realizowany był w oparciu o cele analogiczne jak w przypadku Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami określone w art. 87 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami jednak jego podstawowymi zadaniami -

zgodnie z zapisami zawartymi w treści dokumentu – przyjętymi przez Samorządu Województwa Wielkopolskiego jest zapewnienie prawidłowego stanu zachowania obiektom zabytkowym: nieruchomym, ruchomym i archeologicznym, znajdującym się w jego władaniu. W części poświęconej charakterystyce zabytków będących zlokalizowanych na terenie województwa wielkopolskiego wzmiankowane są obiekty zabytkowe znajdujące się na terenie Gminy Rogoźno. W części Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2017 - 2020 mówiącej o „architekturze rezydencjonalnej” przedstawiono przykłady architektury włoskiej w postaci siedzib szlacheckich między innymi zlokalizowanych we wsi Sierniki. W podpunkcie programu mówiącym o „zabytkach ruchomych” opisano polichromie w kościele filialnym w Wełnie autorstwa A. Swacha. Poza powyższymi informacjami, dokument ten nie zawiera zapisów mających bezpośredni wpływ na zabytki zlokalizowane na terenie gminy, gdyż założenia programu koncentrują się przede wszystkim na zabytkach stanowiących własność województwa wielkopolskiego. Jedynie niektóre z zadań realizowanych w ramach celów Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2017 - 2020 tj. m.in. dofinansowania, promocja, edukacja i planowanie przestrzenne mogły obejmować również zabytki zlokalizowane w Gminie Rogoźno.

Program Opieki nad Zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2021 - 2024.

W związku z panującą w okresie ostatnich prawie dwóch lat na całym świecie a także w Polsce pandemią COVID – 19, program opieki nad zabytkami na terenie wielkopolski na lata 2021 – 2024 znajduje się aktualnie w procesie uzgodnień. Zarząd województwa wielkopolskiego planuje uchwalenie aktualnego Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Wielkopolskiego przez sejmik województwa wielkopolskiego w grudniu 2021 r. Z chwilą uchwalenia powyższego planu dotyczącego całej wielkopolski, Gminny Program Opieki nad Zabytkami zostanie zaktualizowany o nowe informacje zawarte w Programie Opieki nad Zabytkami Województwa Wielkopolskiego.

Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Obornickiego na lata 2019-2022.

Powiatowy program opieki nad zabytkami sporządzany jest na okres 4 lat przez zarząd powiatu. Program przyjmowany jest do realizacji przez radę powiatu po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków. Z realizacji powiatowego programu opieki nad zabytkami zarząd powiatu sporządza, co 2 lata sprawozdanie przedstawiane radzie powiatu. Aktualnie obowiązujący Program opieki nad zabytkami Powiatu Obornickiego na lata 2019 - 2022 został przyjęty Uchwałą Nr XIV/100/2019 z dnia 24.10.2019 r. Rady Powiatu Obornickiego. Program opieki nad zabytkami Powiatu Obornickiego na lata 2019 - 2022 realizowany jest w oparciu o cele analogiczne jak w przypadku Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami określone w art. 87 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Relacje powiatowego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy Rogoźna.

Przedstawione w powiatowym programie generalne cele ochrony w odniesieniu do Gminy Rogoźno obejmują: ochronę dziedzictwa kulturowego i historycznego, które mogą być osiągnięte poprzez realizację następujących celów szczegółowych uwzględnionych również przy opracowaniu planów dla poszczególnych fragmentów Rogoźna do których należą:

- a) ochrona przestrzennych wartości krajobrazu kulturowego,
- b) ochrona indywidualnych wartości obiektów kultury materialnej.

W dalszej części opracowania dotyczącego Gminy Rogoźno przedstawiono zasady ochrony obszarów i obiektów wpisanych do rejestru zabytków, zasad obowiązujących w obrębie stref ochrony konserwatorskiej jak również w granicach cmentarzy. Szczegółowe rozwinięcie powyższej przedstawionych tez jest zawarte w powiatowym programie opieki nad zabytkami.

5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.

5.1. Relacje Gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy.

Gminny program opieki nad zabytkami koresponduje z innymi opracowaniami planistycznymi funkcjonującymi w gminie Rogoźno:

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rogoźno.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rogoźno zostało przyjęte uchwałą Rady Miejskiej w Rogoźnie nr XX/160/2019 z dnia 30 października 2019 r. Podstawowym celem sporządzenia studium jest określenie zasad długookresowego rozwoju przestrzennego gminy. Studium jest opracowaniem o charakterze strategicznym (generalnym) jest „osią” systemu planowania przestrzennego na poziomie gminy. Studium powinno być ściśle związane z opracowaniem typu strategia rozwoju społeczno gospodarczego dla gminy. W studium oprócz innych określona jest także polityka informacyjna gminy przynajmniej w zakresie gospodarki przestrzennej, która może być częścią strategii informacyjnej gminy zorientowanej na promocję gminy i tworzenie informacyjnych podstaw dla bieżących decyzji administracyjnych i działań organizatorskich.

Podstawowymi zadaniami określonymi w studium są:

1. rozpoznanie aktualnej sytuacji gminy, istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z jej rozwojem,
2. sformułowanie kierunków rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy, a także podstawowych zasad polityki przestrzennej i zasad ochrony interesu publicznego,
3. tworzenie podstaw do koordynacji sporządzania planów miejscowych i wydawania decyzji o warunkach zabudowy wydawanych przy braku planów miejscowych,
4. promocja walorów i możliwości inwestycyjnych gminy.

W studium opisano uwarunkowania historyczne - kulturowe gminy, w tym:

obiekty wpisane do rejestru zabytków, obiekty postulowane do wpisu do rejestru zabytków, obiekty architektury i budownictwa w ewidencji konserwatorskiej, obiekty monumentalne i dominanty architektoniczne, cmentarze i miejsca upamiętnionych, założenia zieleni chronionej oraz stanowiska archeologiczne. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, oraz dóbr kultury współczesnej.

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 710 ze zm.) zobowiązuje wszystkich obywateli do ochrony dóbr kultury, natomiast samorząd terytorialny

zobowiązuje do zapewnienia w tym celu warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych.

Generalne cele ochrony obejmujące: ochronę dziedzictwa kulturowego i historycznego mogą być osiągnięte poprzez realizację następujących celów szczegółowych, uwzględnianych również przy opracowywaniu planów dla poszczególnych fragmentów Rogoźna:

1) ochrona przestrzennych wartości krajobrazu kulturowego

- utrzymanie historycznie ukształtowanej struktury osadniczej i sieci dróg,
- utrzymanie historycznych układów przestrzennych wsi, zasad lokalizacji zabudowy i zagospodarowania terenu, wypełnienie tradycyjnej niwy siedliskowej,
- zachowanie w dobrym stanie technicznym i estetycznym dominant kulturowych i krajobrazowych,
- kontynuowanie tradycji w kształtowaniu krajobrazu kulturowego i nawiązanie do historycznych i regionalnych rozwiązań w jego kształtowaniu,
- przeciwdziałanie bezplanowej i chaotycznej parcelacji terenu,
- przeciwdziałanie zaśmiecaniu krajobrazu kulturowego nowymi lokalizacjami budowli,
- ograniczenie lokalizacji obiektów wymagających makroniwelacji i znacznych przekształceń topografii oraz zasobów przyrodniczych.

2) ochrona indywidualnych wartości obiektów kultury materialnej

- ochrona przed dewastacją wartościowych stanowisk archeologicznych,
- utrzymanie i eksponowanie grodzisk i cmentarzysk posiadających charakterystyczną formę krajobrazową,
- zachowanie w dobrym stanie technicznym i estetycznym: kościołów, szkół, obiektów usługowych, produkcyjnych, wpisanych i nie wpisanych do rejestru zabytków oraz zewidencjonowanej zabudowy zagrodowej i innych elementów zagospodarowania i wyposażenia miejscowości,
- utrzymanie i eksponowanie: układów przestrzennych siedlisk, pomników i krzyży, kamieni milowych, urządzeń technicznych i komunikacyjnych,
- utrzymanie i eksponowanie wartości zabudowy historycznej, jej proporcji, formy, typu dachów, wielkości i układu otworów, rodzaju stolarki i jej zdobnictwa, materiału budowlanego i sposobów jego wyeksponowania,
- zapobieganie w powstawaniu ubytków w zabudowie historycznej i tworzenie warunków do ich ponownej zabudowy,
- kształtowanie wysokich walorów estetycznych nowej zabudowy mieszkalnej, rekreacyjnoturystycznej i produkcyjnej poprzez nawiązywanie do tradycji i wartości regionalnych.

Na podstawie obecnie obowiązujących przepisów szczególnych, praktyki i wytycznych służb i środowisk konserwatorskich w procesie kształtowania wizerunku gminy, w tym na etapie opracowywania planów zagospodarowania przestrzennego obejmujących swym zasięgiem zarówno całą gminę, jak również poszczególne jej fragmenty, zaleca się stosowanie niżej wymienionych ogólnych zasad.

Ogólne zasady ochrony obszarów i obiektów wpisanych do rejestru zabytków.

- 1) na obszarach wpisanych do rejestru zabytków likwidacja obiektów budowlanych oraz drzewostanu i zmiana zagospodarowania terenu wymaga zgody organu właściwego d/s ochrony zabytków,
 - 2) na obszarach wpisanych do rejestru zabytków lokalizacja nowych obiektów oraz przekształcenia obiektów istniejących winno być poprzedzone wydaniem decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, uzgodnionej z organem d/s ochrony zabytków,
 - 3) obowiązuje utrzymanie wszystkich zabytkowych obiektów budowlanych wpisanych do rejestru zabytków,
 - 4) obowiązuje zachowanie dobrego stanu technicznego i estetycznego tych obiektów. Wszelkie prace remontowe i konserwatorskie zewnętrzne i wewnętrzne wymagają wykonania projektu i uzgodnionego z organem właściwym d/s ochrony zabytków. Obowiązuje także utrzymanie właściwego stanu estetycznego otoczenia tych zabytków, w tym: zieleni, małej architektury i zagospodarowania posesji sąsiadujących.
- W sposób szczegółowy formy, zasady i strefy ochrony obszarów i obiektów wpisanych do rejestru zabytków i do gminnej ewidencji zabytków znajdujących się na terenie gminy Rogoźno przedstawiono w punkcie 5.3.1 niniejszego planu „Formy i zasady ochrony w miejscowym planie zagospodarowaniu przestrzennego”.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na obszarze gminy Rogoźno.

Zgodnie z art. 15, ust. 2 pkt. 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 741 ze zm.), w planie miejscowym określa się obowiązkowo zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej. Projekt planu, zgodnie z ww. ustawą musi zostać uzgodniony przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Na obszarze Gminy Rogoźno funkcjonuje 78 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Rada Miejska w Rogoźnie na podstawie Uchwały nr XX/160/2019 z 30.10.2019 r. dokonała zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rogoźno. Określają one między innymi obowiązkowe zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego.

**Rejestr obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania
przestrzennego uchwalonych po 1 stycznia 1995r.**

stan na 23 września 2021 r.

L.p.	Nr uchwały data jej podjęcia	Tytuł uchwały – obszar objęty planem	Data ogłoszenia uchwały w Dzienniku Urzędowym	Powierzchnia objęta planem w ha
1	2	3	4	5
1.	XXVII/183/95 Rady Miejskiej Rogoźna 30.11.1995r.	zmiana miejscowego planu ogólnego zagosp. przestrz. gminy Rogoźno na obszarze wsi Nienawiszcz.	Dz.Urz. Woj.Piłsk. Nr 15 poz.61 z dnia 12.XII.1995r.	11.9200
2.	XXII/252/96 Rady Miejskiej Rogoźna 25.04.1996r	zmiana miejsc. planu zagosp. przestrz. gminy Rogoźno - wieś Owczegłowy (część dz. 196/5 i 196/7)	Dz.Urz.Woj.Piłsk. Nr 11 poz.38 z dnia 20.05.1996r	1.2100
3.	XXVII/302/96 Rady Miejskiej Rogoźna 28.11.1996r.	zmiana miejsc.planu ogóln. zagosp.przestrz. gm. Rogoźno Nienawiszcz "LETNISKO 2"	Dz.Urz. Woj.Piłsk. Nr 46 poz.168 z dnia 31.12.1996r.	8.0060
4.	XXXIII/342/97 Rady Miejskiej Rogoźna 25.03.1997r.	zmiana miejsc. planu ogólnego zagosp. przestrz. miasta Rogoźna, rejon ulic Seminarialnej i Kościuszki	Dz.Urz. Woj.Piłsk. Nr 12 poz. 51 z dnia 7.05.1997r.	7.0200
5.	XXXIII/343/97 Rady Miejskiej Rogoźna 25.03.97r.	zmiana miejsc. planu ogólnego zagosp. przestrz. gminy Rogoźno – wieś Owczegłowy	Dz.Urz. Woj.Piłsk. Nr 12 poz. 52 z dnia 07.05.1997r.	16.4200
6.	XXXIII/344/97 Rady Miejskiej Rogoźna 25.03.1997r.	zmiana miejscowego planu ogólnego zagosp. przestrzen. gminy Rogoźno – wieś Nienawiszcz	Dz.Urz.Woj.Piłsk. Nr 12 poz.53 z dnia 07.05.1997r.	7.5200
7.	XXXV/362/97 Rady Miejskiej Rogoźna 22.05.1997r.	zmiana m. planu ogólnego zagosp. przestrz. miasta Rogoźno- działki nr . 1267 i 1268	Dz.Urz.Woj.Piłsk. Nr 22 poz.86 z dnia 23.06.1997r.	0.5070
8.	XLI/394/97 Rady Miejskiej Rogoźna 27.11.1997r.	zmiana miejsc. planu ogólnego zagosp. przestrz. gm. Rogoźno na obszarze wsi Jaracz (Muzeum)	Dz.Urz.Woj.Piłsk. Nr 2 poz. 9 z dnia 28.01.1998r.	5.1500

9.	XLVII/443/98 Rady Miejskiej Rogoźna 28.05.1998r.	zmiana miejscowego planu ogólnego zagosp. przestrz. gm. dla terenu "Nad Starą Flintą" we wsi Jaracz	Dz.Urz.Woj.Pilsk. Nr 16 poz. 109 z dnia 06.07.1998r.	19.1700
10.	XLVII/444/98 Rady Miejskiej Rogoźna 28.05.1998r.	zmiana miejs. planu ogóln. zagosp. przestrz. gm. Rogoźno dla terenu "Nad Starą Wełną" we wsi Jaracz	Dz.Urz. Woj.Pilsk. Nr 16 poz. 110 z dnia 06.07.1998r.	21.0000
11.	XLVII/445/98 Rady Miejskiej Rogoźna 28.05.1998r.	zmiana miejscowego planu ogólnego zagosp. przestrz. gminy dla ośrodka wypoczynkowego "Piłka Młyn" we wsi Jaracz	Dz.Urz.Woj.Pilsk. Nr 16 poz.111 z dnia 06.07.1998r.	39.7900
12.	XLVI/437/98 Rady Miejskiej Rogoźna 29.IV.1998r.	zmiana miejscowego planu ogólnego zagosp. przestrzen. miasta Rogoźna na obszarze wsi Cieśle.	Dz.Urz.Woj.Pilsk. Nr 14 poz.93 z dnia 29.06.1998r.	3.7700
13.	XLVI/436/98 Rady Miejskiej Rogoźna 29.IV.1998r.	zmiana miejscowego planu ogólnego zagospod. przestrzen. Gminy Rogoźno na obszarze wsi Studzieniec	Dz.Urz. Woj.Pilsk. Nr 13 poz.91 z dnia 16.06.1998r.	0.4600
14.	III/27/98 Rady Miejskiej Rogoźna 16.XII.1998r.	zmiana miejscowego planu ogólnego zagosp. przestrz. gm. Rogoźno - wieś Tarnowo (dz.252/4 -kaplica)	Dz.Urz.Woj.Pilsk. Nr 37 poz.323 z dnia 30.XII.1998r.	0.2370
15.	III/28/98 Rady Miejskiej Rogoźna 16.XII.1998r.	zmiana miejscowego planu ogólnego. zagosp. przestrz. g. Rogoźno we wsi Owieczki (dz. nr 146, 147, 148, 149)	Dz.Urz.Woj. Pilsk. Nr 37 poz.324 z dnia 30.XII.1998r.	4.2700
16.	VI/42/99 Rady Miejskiej Rogoźna 25.11.1999r.	zmiana miejscowego planu ogólnego. zagosp. przestrz. gm. Rogoźno w Owczegłowach	Dz.Urz. Woj.Wielk. Nr 22 poz.1138 z dnia 29.04.1999r.	2.4640
17.	XXVIII/157/2000 Rady Miejskiej Rogoźna 27.01.2000r.	zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrz. gminy Rogoźno na terenie wsi Owczegłowy obejmującej obszar działek o nr ew. 218/1, 218/2, 219	Dz.Urz.Woj.Wielk. Nr 11/2000 poz.126, z dnia 25.02.2000r.	7.0090
18.	XXV/192/2000 Rady Miejskiej Rogoźna 28.09.2000r.	zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno na obszarze wsi Owczegłowy dz. nr 267,276,277	Dz.Urz.Woj.Wielk. Nr 81 poz. 1076 z dnia 28.11.2000r.	0.3500
19.	XXV/193/2000 Rady Miejskiej Rogoźna 28.09.2000r.	zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno na obszarze wsi Tarnowo (dz. nr 251/3)	Dz.Urz.Woj.Wielk Nr 75 poz. 996 z dnia 02.11.2000r.	0.0500
20.	XXVIII/212/2000 Rady Miejskiej Rogoźna 30.11.2000r.	zmiana m.p.o.z.p. miasta Rogoźno w rejonie ulic: Długa, W.Poznańska, Boguniewska, Koniecznyńskich	Dz.Urz.Woj.Wielk. Nr 5 poz.65 z dnia 25.01.2001r.	14.8000

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2022-2025

21.	XXX/237/2001 Rady Miejskiej Rogoźna 25.01.2001r.	zmiana m.p.o.z.p. gminy Rogoźno, na obszarze wsi Żołędzin (ROGSTOL)	Dz.Urz.Woj.Wielk. Nr 13 poz. 203 z dnia 23.02.2001r.	3.0670
22.	XXXIII/271/2001 Rady Miejskiej Rogoźna 26.04.2001r.	zmiana m.p.o.z.p. gminy Rogoźno na obszarze wsi Budziszewko i Karolewo	Dz.Urz.Woj.Wielk. Nr 81 poz.1493 z dnia 11.07.2001r.	3.6530
23.	XXXIV/286/2001 Rady Miejskiej Rogoźna 26.06.2001r.	zmiana m.p.o.z.p. gminy Rogoźno na obszarze wsi Nowy Młyn	Dz.Urz.Woj.Wielk. Nr 83 poz.1554 z dnia 17.07.2001r.	0.8450
24.	XXXV/312/2001 Rady Miejskiej Rogoźna 23.08.2001r.	zmiana m.p.o.z.p. gminy Rogoźno na obszarze wsi Tamowo (dz. nr 192/2, 192/3, 191/1)	Dz.Urz.Woj.Wielk. Nr 117 poz.2237 z dnia 26.09.2001r.	0.9800
25.	XXXV/313/2001 Rady Miejskiej Rogoźna 23.08.2001r.	zmiana m.p.o.z.p. gminy Rogoźno, na obszarze wsi Gościejewo dz. nr 392, 393, 394	Dz.Urz.Woj.Wielkp. Nr 117 poz. 2236 z dnia 26.09.2001r.	1.6680
26.	XXXV/314/2001 Rady Miejskiej Rogoźna 23.08.2001r.	zmiana m.p.o.z.p. gminy Rogoźno, na obszarze wsi Tarnowo dz. nr 187	Dz.Urz.Woj.Wielk. Nr 117 poz.2238 z dnia 26.09.2001r.	0.5750
27.	XXXVI/325/2001 Rady Miejskiej w Rogoźnie 25.10.2001r.	zmiana miejscowego planu szczegółowego- rejon ulic: Piłsudskiego i Fabrycznej	Dz.Urz.Woj. Wlkp. Nr 143 poz.2902 z dnia 23.11.2001r.	1.1003
28.	XXXVI/327/2001 Rady Miejskiej w Rogoźnie 25.10.2001r.	zmiana miejscowego planu szczegó-łowego - rejon ulic:Garbacka i Konie-czyńskich w Rogoźnie	Dz.Urz.Woj.Wielk. Nr 143 poz.2903 z dnia 23.11.2001r.	0.1770
29.	XXXVIII/338/2001 r 19.12.2001r.	zmiana miejscowego planu ogólnego. zagosp. przestrz. gm. Rogoźno oraz zam. miejscowego planu szcze-gółowego zagosp. przestrzen. Terenu indywidualnego budownictwa letniskowego na obszarze wsi Owczegłowy	Dz.Urzęd.Woj.Wielk Nr 4 poz.182 z dnia 10.01.2002r.	15.0540
30.	XXXV111/339/2001 Rady Miejskiej w Rogoźnie 19.12.2001r.	zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno na obszarze wsi Gościejewo (działki nr 295/1 i 295/2)	Dz.Urzęd.Woj.Wlkp Nr 18 poz.644 z dnia 07.02.2002r.	0.1300

31.	XXXIX/351/2002 Rady Miejskiej w Rogoźnie 28.02.2002r	zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno na obszarze wsi Serniki.	Dz.Urząd.Woj.Wlkp Nr 52 poz. z dnia 18.04.2002r.	7.9500
32.	XLII/375/2002 Rady Miejskiej Rogoźna 28.05.2002r.	zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno na obszarze działki o nr ewid. 160 w Nienawiszczu	Dz.Urząd.Woj.Wlkp Nr 98 poz.2426 z dnia 19.07.02r.	2.7315
33.	XLII/378/2002 Rady Miejskiej w Rogoźnie 28.05.2002r.	zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gm.Rogoźno na obszarze wsi Nienawiszcz	Dz.Urząd.Woj.Wlkp Nr 98 poz. 2425 z dnia 19.07.2002r.	14.5600
34.	XLV/389/2002 Rady Miejskiej Rogoźna 29.08.2002r.	zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno na obszarze wsi Owczęglowy- działki rekreacyjno-ogrodnicze	Dz.Urząd.Woj.Wlkp Nr 132 poz. 3637 z dnia 30.10.2002r.	3.3050
35.	XLV/390/2002 Rady Miejskiej w Rogoźnie 29.08.2002r.	zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gm. Rogoźno na obszarze wsi Jaracz	Dz.Urząd.Woj.Wlkp Nr 132 poz. 3638 z dnia 30.10.2002r.	17.5700
36.	XLVI/396/2002 Rady Miejskiej w Rogoźnie 26.09.2002r.	zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno na obszarze działki o nr ewid. 72/2 położonej we wsi Parkowo	Dz.Urząd.Woj.Wlkp Nr 133 poz. 3678 z dnia 31.10.2002r	0.1971
37.	VI/56/2003 Rady Miejskiej w Rogoźnie 20.03.2003r.	zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Rogoźna w rejonie ulic: Działkowej i Różanej	Dz.Urząd.Woj.Wlkp Nr 70 poz. 1343 z dnia 07.05.2003r.	1.0580
38.	VI/57/2003 Rady Miejskiej w Rogoźnie 20.03.2003r.	zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Rogoźna w rejonie ulicy Łąkowej	Dz.Urząd.Woj.Wlkp Nr 70 poz. 1344 z dnia 07.05.2003r.	3.8003
39.	VI/58/2003 Rady Miejskiej w Rogoźnie 20.03.2003r.	zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Rogoźna w rejonie ulicy Prusa	Dz.Urząd.Woj.Wlkp Nr 75 poz. 1444 z dnia 13.05.2003r.	0.1300
40.	VII/68/2003 Rady Miejskiej w Rogoźnie 29.04.2003r.	zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Rogoźna w rejonie ulicy Koniecznyńskich	Dz.Urząd.Woj.Wlkp Nr 121 poz. 2241 z dnia 09.07.2003r.	2.3980

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2022-2025

41.	IX/81/2003 Rady Miejskiej w Rogoźnie 26.06.2003r.	miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego działki nr 211/30 na obszarze wsi Owczegłowy dla terenu zabudowy rekreacyjnej	Dz. Urzęd. Woj. Wlkp Nr 140 poz. 2650 z dnia 18.08.2003r.	2.6030
42.	IX/82/2003 Rady Miejskiej w Rogoźnie 26.06.2003r.	zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno na obszarze wsi Dziewcza Struga	Dz. Urzęd. Woj. Wlkp Nr 140 Poz. 2650 z dnia 18.08.2003r.	2.4200
43.	X/85/2003 Rady Miejskiej w Rogoźnie 28.08.2003r.	zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno na obszarze wsi Garbatka- dla terenu zabudowy usługowo–produkcyjnej "GARBATKA 1"	Dz. Urzęd. Woj. Wlkp Nr 178 poz. 3302 z dnia 18.11.2003r.	20.1420
44.	X/86/2003 Rady Miejskiej w Rogoźnie 28.08.2003r.	zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno na obszarze wsi Garbatka -dla terenu zabudowy produkcyjno-usługowej "GARBATKA 2"	Dz. Urzęd. Woj. Wlkp Nr 178 poz. 3303 z dnia 18.11.2003r.	15.5050
45.	XI/95/2003 Rady Miejskiej w Rogoźnie 25.09.2003r.	zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno, na obszarze wsi Owieczki.	Dz. Urzęd. Woj. Wlkp Nr 178, poz. 3308, z dnia 18.11.2003r.	0.8400
46.	XXXI/243/2005 Rady Miejskiej w Rogoźnie z dnia 27.04.2005r.	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oczyszczalni ścieków we wsi Boguniewo	Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 104 poz. 2869 z dnia 11.07.2005r.	Od nr porządkowego 47 plany uchwalone wg ustawy z dnia 27 marca 2003 r. 3.0800
47.	XLIV/321/2006 Rady Miejskiej w Rogoźnie z dnia 29.03.2006r.	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w Rogoźnie w rejonie ulic: Al. M. Piłsudskiego, Fabrycznej, II Armii Wojska Polskiego	Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 81 poz. 2054 z dnia 26.05.2006r.	26.2750
48.	XLIX/368/2006 Rady Miejskiej w Rogoźnie z dnia 27.09.2006r.	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze wsi Garbatka, Ruda – obręb Gościejewo oraz w rejonie ulicy Rolnej w Rogoźnie.	Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 181 poz. 4233 z dnia 27.11.2006r.	226.8710
49.	IX/62/2007 Rady Miejskiej w Rogoźnie z dnia 26.04.2007r.	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze miasta Rogoźno w rejonie ulic: Boguniewskiej, Południowej, Długiej i Nowej.	Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 98 z dnia 29.06.2007r.	87.7990

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2022-2025

50.	XI/72/2007 Rady Miejskiej w Rogoźnie z dnia 27 czerwca 2007 roku	w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic Kościuszki i Nowej.	Dz.Urz.Woj.Wlkp. Nr 126 poz.2287 z dnia 31.08.2007r. (obowiązuje od 01.10.2007r).	7.8850
51.	XI/73/2007 Rady Miejskiej w Rogoźnie z dnia 27 czerwca 2007 roku	w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze między ulicami: Kotlarską, W. Poznańską, Długą, Nową.	Dz.Urz.Woj.Wlkp. Nr 126 poz.2288 z dnia 31.08.2007r. (obowiązuje od 01.10.2007r).	11.2630
52.	XLIII/291/2009 Rady Miejskiej w Rogoźnie z dnia 24 sierpnia 2009 r.	w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze działek o nr nr ewid. 53/2, 478 położonych w miejscowości Jaracz	Dz.Urz.Woj. Wielkop. Nr 180 poz.3035 z dnia 15.10.2009 r. (obowiązuje od 15.11.2009r).	3.7590
53.	XLIII/293/2009 Rady Miejskiej w Rogoźnie z dnia 24 sierpnia 2009 r.	W sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze wsi Garbatka, Ruda- obręb Gościejewo oraz w rejonie ul. Rolnej w Rogoźnie, na obszarze części działki o nr ewid. 286/7 położonej w Rogoźnie przy ul. Rolnej	Dz.Urz.Woj. Wielkop. Nr 180 poz.3036 z dnia 15.10.2009 r. (obowiązuje od 15.11.2009r).	0.1630
54.	XLIV/303/2009 Rady Miejskiej w Rogoźnie z dnia 30 września 2009 r.	w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze działek o nr nr ewid. 38/3 i 38/4 położonych w miejscowości Kaziopole	Dz.Urz.Woj. Wielkop. Nr 214 poz.3692 z dnia 04.12.2009 r.. (obowiązuje od 04.01.2010 r).	1.9788
55.	XLV/313/2009 Rady Miejskiej w Rogoźnie z dnia 28 października 2009 r.	w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze części działek o nr nr ewid. 25/18, 38 i obszarze działki o nr ewid. 61/11 położonych w miejscowości Cieśle.	Dz.Urz.Woj. Wielkop. Nr 238 poz.4446 z dnia 31.12.2009 r.. (obowiązuje od 31.01.2010 r).	19.3880
56.	XLVI/325/2009 Rady Miejskiej w Rogoźnie z dnia 25 listopada 2009 r.	w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w Rogoźnie w rejonie ulic: Al.M. Piłsudskiego, Fabrycznej, II Armii Wojska Polskiego uchwalonego przez Radę Miejską w Rogoźnie uchwałą Nr XLIV/321/2006 z dnia 29.03.2006 r.	Dz.Urz.Woj. Wielkop. Nr 50 poz. 1152 z dnia 16.03.2010 r. (obowiązuje od 16.04.2010 r).	0.0624
57.	XLVI/326/2009 Rady Miejskiej w Rogoźnie z dnia 25.11 2009 r.	w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze działki o nr ewid.32 położonej w Rogoźnie przy ul.Łąkowej	Dz.Urz.Woj. Wielkop. Nr 50 poz. 1153 z dnia 16.03.2010 r. (obowiązuje od 16.04.2010 r).	1.0950
58.	VIII/50/2011 Rady Miejskiej w Rogoźnie z dnia 30 marca 2011 r.	w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze miasta Rogoźna terenu położonego przy ulicy Działkowej.	Dz.Urz.Woj. Wielkop. Nr 148 poz. 2390 z dnia 27.05.2011 r. (obowiązuje od 27.06.2011 r).	3.2280
59.	VIII/51/2011 Rady Miejskiej w Rogoźnie z dnia 30 marca 2011 r.	w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze działek o nr. ewid. od 150/2 do 150/14 położonych w miejscowości Nienawiszcz.	Dz.Urz.Woj. Wielkop. Nr 148 poz. 2391 z dnia 27.05.2011 r. (obowiązuje od 27.06.2011 r).	14.1420
60.	XVI/117/2011 Rady Miejskiej w Rogoźnie z dnia 30 listopada 2011 r.	W sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w Rogoźnie w rejonie ulic: Al.M. Piłsudskiego, Fabrycznej, II Armii Wojska Polskiego, na obszarze działki o nr ewid. 820/3 przy ul. Fabrycznej.	Dz.Urz.Woj. Wielkop. poz. 127 z dnia 05.01.2012 r. (obowiązuje od 05.02.2012 r).	0.1102
61.	XXII/163/2012 Rady Miejskiej w Rogoźnie z dnia 30 maja 2012 r.	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze części wsi Słomowo.	Dz.Urz.Woj. Wielkop. poz. 3387 z dnia 25.07.2012 r. (obowiązuje od 25.08.2012 r).	373.3450
62.	XLI/301/2014 Rady Miejskiej w Rogoźnie z dnia 29 stycznia 2014 r.	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze miasta Rogoźna w rejonie ulic: Magazynowej i Aleje Marszałka Piłsudskiego.	Dz.Urz.Woj. Wielkop. poz. 1531 z dnia 10.03.2014 r. (obowiązuje od 25.03.2014 r).	1.4813
63.	V/36/2015 Rady Miejskiej w Rogoźnie z dnia 21 stycznia 2015r.	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze miasta Rogoźna przy skrzyżowaniu ulic: Kościuszki i Czarnkowskiej	Dz.Urz.Woj. Wielkop. poz. 1069 z dnia 26.02.2015 r. (obowiązuje od 13.03.2015 r).	0.2426
64.	UCHWAŁA NR IX/80/2015	w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania	Dz.Urz.Woj. Wielkop. poz.	

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2022-2025

	RADY MIEJSKIEJ W ROGOŹNIE z dnia 29 kwietnia 2015 r.		przestrzennego uchwalonego uchwałą Nr XLVI/437/98 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 29 kwietnia 1998 r., w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagosp. przestrzennego miasta Rogoźna na obszarze wsi Cieśle	3133 z dnia 07.05.2015 r. (obowiązuje od 13.03.2015 r).	1.7111
65.	UCHWAŁA NR XXI/194/2016 RADY MIEJSKIEJ W ROGOŹNIE z dnia 27.01.2016 r.		W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze miasta Rogoźna w rejonie ul. Długiej	Dz.Urz.Woj. Wlkp. poz. 1657 z dnia 29.02.2016 r. (obowiązuje od 15.03.2016 r).	12.1500
66.	UCHWAŁA NR XXV/239/2016 RADY MIEJSKIEJ W ROGOŹNIE z dnia 27.04.2016 r.		W sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic Kościuszki i Nowej.	Dz.Urz.Woj. Wlkp. poz. 3152 z dnia 04.05.2016 r. (obowiązuje od 19.05.2016 r).	0.3741
67.	UCHWAŁA NR XXXVI/341/2017 RADY MIEJSKIEJ W ROGOŹNIE z dnia 28.02.2017 r.		W sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w Rogoźnie na obszarze MW/U (sąsiedztwo Galerii Rondo)	Dz.Urz.Woj. Wlkp. poz. 2130 z dnia 15.03.2017 r. (obowiązuje od 30.03.2017 r).	0,5136
68.	UCHWAŁA NR XXXVI/342/2017 RADY MIEJSKIEJ W ROGOŹNIE z dnia 28.02.2017 r.		W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w zakresie realizacji inwestycji celu publicznego- przebudowy istniejącej napowietrznej linii 110 kV Rogoźno Wągrowiec.	Dz.Urz.Woj. Wlkp. poz. 2018 z dnia 09.03.2017 r. (obowiązuje od 24.03.2017 r).	27,2500
69.	UCHWAŁA NR XL/374/2017 RADY MIEJSKIEJ W ROGOŹNIE z dnia 26.04.2017 r.		W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze miasta Rogoźna w rejonie ulic: Strzeleckiej i Wielka Poznańskiej	Dz.Urz.Woj. Wlkp. poz. 3900 z dnia 13.05.2017 r. (obowiązuje od 28.05.2017 r). Uwaga: Rozstrzygnięcie Nadzorcze Wojewody z dnia 02.06.2017 r. –nieważność § 10 pkt 4 lit. b i § 11 pkt 4 lit. b	3.2899
70.	UCHWAŁA NR XL/404/2017 RADY MIEJSKIEJ W ROGOŹNIE z dnia 26.06.2017 r.		W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru wokół stacji kolejowej Parkowo.	Dz.Urz.Woj. Wlkp. poz. 4659 z dnia 29.06.2017 r. (obowiązuje od 14.07.2017 r).	2.000
71.	UCHWAŁA NR LIV/500/2017 RADY MIEJSKIEJ W ROGOŹNIE z dnia 27.12.2017 r.		W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru wokół dworca kolejowego Rogoźno Wlkp.	Dz.Urz.Woj. Wlkp. poz.514 z dnia 10.01.2018 r. (obowiązuje od 25.01.2018 r)	10.5000
72.	UCHWAŁA NR XVII/145/2019 RADY MIEJSKIEJ W ROGOŹNIE z dnia 25.09.2019 r.		W sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze wsi Garbatka, Ruda – obręb Gościejewo, oraz w rejonie ul. Rolnej w Rogoźnie	Dz.Urz.Woj. Wlkp. poz. 8712 z dnia 18.10.2019 r. (obowiązuje od 04.11.2019 r.)	5,6992
73.	UCHWAŁA NR XXXVI/332/2020 RADY MIEJSKIEJ W ROGOŹNIE z dnia 26.08.2020 r.		W sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze części miasta Rogoźna – rejon „Wójtostwo”	Dz.Urz.Woj. Wlkp. poz. 6982 z dnia 16.09.2020 r. (obowiązuje od 01.10. 2020 r.)	86,1400
74.	UCHWAŁA NR XXXVI/333/2020 RADY MIEJSKIEJ W ROGOŹNIE z dnia 26.08.2020 r.		W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze miasta Rogoźna dla terenów położonych pomiędzy ulicami : Osiedlem Przemysława II, Seminarialną i Długą	Dz.Urz.Woj. Wlkp. poz. 6934 z dnia 14.09.2020 r. (obowiązuje od 29.09.2020 r.)	30,0000
75.	UCHWAŁA NR XLV/432/2020 RADY MIEJSKIEJ W ROGOŹNIE		W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze miasta Rogoźna dla terenu	Dz.Urz.Woj. Wlkp. poz. 3220 z dnia 19.04.2021 r. (obowiązuje od 04.05.2021 r.)	0,4900

	z dnia 31.03.2021 r.	położonego w rejonie ulic: Mickiewicza i Różanej		
76.	UCHWAŁA NR LII/503/2021 RADY MIEJSKIEJ W ROGOŹNIE z dnia 25.08.2021 r.	W sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze miasta Rogoźna w rejonie ulicy Łąkowej	Dz.Urz.Woj. Wlkp. poz.6637 z dnia 02.09.2021 r. (obowiązuje od 17.09.2021 r.)	4.4200
77.	UCHWAŁA NR LII/504/2021 RADY MIEJSKIEJ W ROGOŹNIE z dnia 25.08.2021 r.	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze miasta Rogoźna dla terenów położonych pomiędzy rzeka Wełną a ulicami: Kościuszki i Kotlarską	Dz.Urz.Woj. Wlkp. poz.6638 z dnia 02.09.2021 r. (obowiązuje od 17.09.2021 r.)	34.0000
78.	UCHWAŁA NR LIV/514/2021 RADY MIEJSKIEJ W ROGOŹNIE z dnia 29.09.2021 r.	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze części miejscowości Rożnowice	Dz.Urz.Woj. Wlkp. Poz. 7611 z dnia 13.10.2021 r. (będzie obowiązywał od 28.10.2021 r.)	

5.2. Charakterystyka zasobów oraz analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy Rogoźno.

5.2.1. Charakterystyka gminy.

Rogoźno jest gminą miejsko - wiejską położoną w północnej części województwa wielkopolskiego, we wschodniej części powiatu obornickiego. Wraz z nowym podziałem administracyjnym kraju z dniem 1 stycznia 1999 roku Gmina Rogoźno znalazła się w granicach województwa wielkopolskiego tworząc wraz z gminami Oborniki i Ryczywół powiat obornicki z siedzibą w Obornikach. Gmina jest jedną z trzech gmin wchodzących w jego skład, obok gmin Oborniki o pow. 340 km² i Ryczywół 155 km². Obszar gminy stanowi 0,73% powierzchni Województwa Wielkopolskiego i 30,58% powierzchni Powiatu Obornickiego. Terytorium gminy Rogoźno graniczy od strony północnej z powiatem chodzieskim, od strony wschodniej z powiatem wągrowieckim, natomiast od strony południowej z powiatem poznańskim. Długość granicy gminy wynosi 82 km. Najbliższym dużym ośrodkiem miejskim wyższego rzędu jest Poznań (ok. 43 km), Piła (ok. 53 km) oraz Wągrowiec (ok. 18 km). Przez gminę przebiegają ważne tranzytowe szlaki komunikacyjne o znaczeniu krajowym i międzynarodowym.

W granicach administracyjnych gminy znajduje się miasto Rogoźno oraz 19 sołectw, wraz z przyległymi do nich 23 miejscowościami. Wsie sołeckie to: Boguniewo, Budziszewko, Cieśle, Garbatka, Gościejewo, Jaracz, Józefinowo, Karolewo, Kaziopole, Laskowo, Nienawiszcz, Owczegłowy, Owieczki, Parkowo, Pruśce, Ruda, Słomowo, Studzieniec i Tarnowo. Do największych wsi sołeckich należy zaliczyć: Parkowo, Pruśce, Gościejewo, Studzieniec oraz Budziszewko. Miasto Rogoźno pełni funkcję ośrodka centralnego dla mieszkańców gminy, zlokalizowanych jest tutaj najwięcej usług o charakterze komercyjnym jak i usług społecznych. Podstawowymi funkcjami gminy jest rolnictwo, działalność usługowa i produkcyjna.

Rogoźno posiada dobrze zachowany historyczny układ przestrzenny. Zabytkowy układ urbanistyczny rozpościera się na obszarze śródmieścia, na tym obszarze występują cenne kulturowo obiekty oraz szereg budynków wpisanych do rejestru zabytków. Obiekty architektury, wpisane do rejestru zabytków, objęte są wszelkimi rygorami prawnymi, wynikającymi z treści obowiązujących aktów prawnych, w tym przede wszystkim ustawy o

ochronie i opiece nad zabytkami. Dawna zabudowa tworzy ciągi historycznej architektury. Wszelkie działania inwestycyjne, polegające na naruszeniu gruntu, wymagają uzgodnienia ze służbami archeologicznymi Państwowej Służby Ochrony Zabytków.

Do miejsc szczególnie atrakcyjnych ze względu na walory kulturowe i architektoniczne Rogoźna należą m.in.:

1. Późnogotycki kościół p.w. św. Wita - jest najcenniejszym zabytkiem Rogoźna,
2. Kościół p.w. Świętego Ducha w Rogoźnie (dawniej zbór ewangelicki),
3. Muzeum Regionalne im. Wojciechy Dutkiewicz.

W dziedzinie ochrony dziedzictwa kulturowego plan miejscowy wyznacza granicę strefy ochrony konserwatorskiej. Obowiązująca granica strefy pokrywa się w zasadzie z granicą historycznego układu urbanistycznego. Wszelkie zmiany, prowadzące do naruszenia historycznego układu ulic, remontów budynków i szereg innych działalności, wymagają uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

5.2.2. Zarys historii obszaru gminy.

Najstarsze ślady pobytu człowieka na terenie obecnej gminy Rogoźno pochodzą z epoki neolitu. Wtedy to nastąpiło przejście z koczowniczego na osiadły tryb życia i pojawienie się początków rolnictwa w miejsce gospodarki zbieracko-łowieckiej. Zachowane stanowiska archeologiczne dowodzą ciągłości osadniczej na tym terenie. Zdecydowanie jednak dominują ślady kultury łużyckiej (1000-400 r. p. n. e.) typowe dla tej części Wielkopolski.

Na terenie miasta Rogoźna i w jego najbliższym sąsiedztwie najstarsze zachowane ślady osadnictwa pochodzą z neolitu (z środkowej epoki kamiennej). Znajdują się tu również ślady pobytu człowieka w epoce brązowej i wczesnym okresie żelaza. Wskazują na to poza znaleziskami archeologicznymi, częste w tym rejonie nazwy strumieni i miejscowości: Ruda, Rudki. Znaleziska te pokrywają się z występującymi tu późniejszymi pozostałościami osadnictwa pochodzącymi z wczesnego średniowiecza i grupują się w zakolu Wełny i nad jej prawym brzegiem. Z okresu wczesnego średniowiecza, dobrze zachowane grodzisko pozostało w Budziszewku. Dotychczasowe znaleziska wskazują, że w przypadku Rogoźna wczesnośredniowieczne osadnictwo skupiało się głównie na prawym brzegu Wełny, gdzie występują 3 ślady skupisk osadniczych. Na północ od miasta, na terenie starego cmentarza żydowskiego znajduje się grodzisko zwane Żydowską Górką, posiadające obecnie kształt zbliżony do podkowy, gdyż jego pd-zach. część została uszkodzona przy regulacji rzeki. W jego bliskim sąsiedztwie znaleziono ślady wskazujące na istnienie tu podgrodzia lub osady blisko związanej z grodem. Również na prawym brzegu Wełny znaleziono na wschodnim skraju obecnego Wójtostwa, ślady wczesnośredniowiecznej osady pochodzącej zapewne także z VII - VIII wieku. Poza wymienionymi tu trzema skupiskami osadniczymi, odkryto ślady czwartego położonego na terenie dawnego folwarku proboszczowskiego, przy wschodnim brzegu jeziora Rogozińskiego.

Zachowany materiał archeologiczny wskazuje na dwie istotne cechy dotyczące dziejów przedkolacyjnych miejscowości. Pierwsza, to usytuowanie tu dużego zespołu znalezisk poza obrębem późniejszego miasta lokowanego w XIII wieku. Drugą jest brak ciągłości osadniczej. Pierwsze wczesnośredniowieczne znaleziska pochodzą z VII-IX wieku, późniejsze zaś nawarstwienia datują się na XII- XIII wiek. Z tego bowiem czasu pochodzą pozostałości

grodu kasztelańskiego z podgrodzem, położonego w miejscu zetknięcia się rynny jeziora Rogozińskiego z rzeką Wełną. Dzięki bliskości rzeki i jeziora położenie nowego grodu było pod względem strategicznym bez porównania lepsze niż dawnego, na górze Żydowskiej. Kontrolował on bowiem szlak idący z Pałuk przez Wągrowiec oraz drogę na północ idącą przez Cieśle.

W czasach formowania się wczesnofeudalnego państwa polskiego, wykształcił się ok. XI w. system kasztelanii, będących podstawowymi jednostkami państwowego zarządu lokalnego. Kasztelania z kasztelanem na czele, tworzyła okrąg grodowy pełniący funkcje administracyjne, wojskowe, sądownicze oraz zarządu dóbr książęcych leżących w jej obszarze. Pierwszej wzmianki historycznej kasztelania Rogozińska doczekała się w 1248 roku - choć istniała zapewne już wcześniej. Charakter miejski osada posiadała już w 1251 roku. Kościół parafialny p.w. św. Wita wzmiankowany jest po raz pierwszy w 1256 roku. W szóstym dziesięcioleciu XIII wieku źródła pisane wspominają dość często Rogoźno. Osada występuje w nich jako wzór urządzeń prawnych dla innych miast. Na przełomie XIII i XIV wieku znacznie zmalała rola kasztelani. Obszar państwa podzielono na powiaty i województwa. Z czasem przestał istnieć dawny podział na kasztelanie a z dóbr królewskich utworzono starostwa. Powstały liczne wsie królewskie tworzące zwarte kompleksy dóbr zarządzane w imieniu władcy przez starostę generalnego. W okresie średniowiecza rejony leżące między Wartą a Notecią pokrywały nieprzebyte puszcze i bagna, a nieliczne osadnictwo grupowało się głównie przy szlakach handlowych wiodących z Poznania i Gniezna na Pomorze. Pierwsze wzmianki o najwcześniejszym osadnictwie zlokalizowanym na terenie obecnej gminy Rogoźno pojawiają się w średniowiecznych dokumentach. Najwcześniej, bo w akcie lokacyjnym Rogoźna z 1280 roku pojawia się wzmianka o Rudzie, niewielkiej osadzie, położonej na zachód od miasta a obecnie stanowiącej jego przedmieście. W akcie tym nadano ją miastu z pozwoleniem wybudowania młyna na Wełnie. Drugą osadą młyńską wymienioną w tym dokumencie były Cieśle. Jedne z najstarszych wzmianek z ok. poł. XIV wieku wymieniają wsie : Wełnę, wzmiankowaną w 1352 roku, Słomowo-1361 r. i Studzieniec - 1365 oraz wieś Budziszewko - znane wówczas jako Budziszewo - 1365 rok. Z końca XIV wieku - (1391 r.), pochodzą wzmianki o wsiach Gościejewo i Parkowo. Średniowieczną metrykę posiadają też miejscowości: Boguniewo, Pruśce i Sierniki - te ostatnie wymienione w 1399 roku. Według tradycji początki osady młyńskiej w Jaraczu sięgają pocz. XV wieku. Nazwy topograficzne miejscowości: Owieczki, Owczegłowy, Runowa, Runówka związane są z mającym tu miejsce w XV wieku rozwojem sukiennictwa. Od 1260 roku panuje w źródłach milczenie na temat samego miasta Rogoźna. Przerwywa je dopiero przywilej lokacyjny wystawiony w 1280 roku. Być może, jak przypuszczają w swym opracowaniu G. Wroblewska i E. Linette, rogoziński zespół osadniczy uległ w tym czasie, z nieznanym nam powodów, zniszczeniu i wyludnieniu a zadaniem zasadźców było zorganizowanie go od nowa. Zasadźcami byli Jan i Piotr Detz. Zezwalał im książę lokować Rogoźno na prawie niemieckim takim, jakie obowiązuje w Poznaniu. Wtedy to nadano miastu zachowany do dziś średniowieczny kształt i najprawdopodobniej obwarowano. Lokacja z 1280 roku spełniła swoje zadanie - miasto rozwijało się osiągając pod koniec średniowiecza rangę ośrodka o sporym lokalnym znaczeniu. Podstawę jego rozwoju gospodarczego stanowiło pełnienie funkcji usługowych dla najbliższego regionu. Dość znaczną rolę odgrywały istniejące tu królewskie warsztaty hutnicze, położone w sąsiedniej

Rudzie. W 1306 roku miasto przez krótki okres pozostaje we władaniu Henryka Głogowskiego. Miasto początkowo kasztelańskie, jest stale aż do rozbiorów siedzibą starostwa. W 1368 roku król Kazimierz Wielki przekazał w dzierżawę braciom von Osten z Drezna miasto wraz z wsiami: Gościejewo, Tłukawy, Bobrowniki i Podstolice. Fakt ten zapoczątkował powstanie starostwa niegrodowego w Rogoźnie - zaliczanego do najwcześniejszych w Wielkopolsce. Proces wyłączenia określonych dóbr spod gestii starosty generalnego i tworzenia tzw. starostw niegrodowych lub inaczej dzierżaw rozpoczął się już w poł. XIV wieku. W 1530 r., Rogoźno przechodzi jako zastaw w ręce królowej Bony. Potem często bywa dawane w zastaw za pożyczki zaciągane przez króla, pozostaje jednak miastem królewskim. W XV wieku rozwija się tu sukiennictwo. Trakt biegnący przez Rogoźno do Ujścia nabiera coraz bardziej znaczenia handlowego, wzrasta też liczba jarmarków. W 1526 roku z fundacji Mikołaja Dołęgi Kretkowskiego, starosty rogozińskiego, wzniesiono nowy zachowany do dziś późnogotycki kościół parafialny, po pożarze odbudowany i konsekrowany w 1668 roku. W XVI wieku następuje znaczne załamanie gospodarcze. W latach 1517, 1530, 1535, 1537 i przed r. 1629 niszczą miasto groźne pożary, a w 1568 r. wyludnia je zaraza. Dwukrotny przemarsz wojsk szwedzkich (1655 i 1656 roku) przypieczętowało najtrudniejszy okres w historii miasta. W połowie XVII wieku następuje powolna poprawa w życiu gospodarczym miasta, związana z osadnictwem holenderskim. Po 1600 roku wokół niego, głównie na południu i północy powstają liczne osady holenderskie, przyczyniające się poprzez osuszanie podmokłych terenów do podniesienia poziomu rolnictwa i hodowli. Wzrost gospodarczy przyczynia się do napływu do miasta ludności pochodzenia żydowskiego. Otoczona murem dzielnica żydowska zajmowała południowo-zachodnią część Starego Miasta przy ul. Piekarskiej, Wielkiej i Małej Szkolnej. Tu znajdowała się synagoga, szkoły i mykwa. Trwająca koniunktura gospodarcza związana z ponownym rozwojem przemysłu sukienniczego doprowadza w latach 1747- 53 do założenia przez starostę rogozińskiego Wł. Szoldrskiego Nowego Miasta na terenie tzw. Targowiska, przy drodze do Poznania. Nowe Miasto, z własnym rynkiem, lokowane na prawie magdeburskim (przywilej lokacyjny z 1750 r.) rozwijało się pomyślnie i wkrótce dorobiło się własnego ratusza, szkoły i budynku do ważenia wełny. Dzięki zezwoleniu królewskiemu z 1777 r., posiadało również własny kościół ewangelicki. Zjednoczenie obu gmin nastąpiło 16.VII.1794 roku. Głównym źródłem utrzymania mieszkańców było sukiennictwo. Prosperity miasta trwało jeszcze po przejściu pod panowanie pruskie, aż po rok 1820, tj. do czasu zamknięcia granicy rosyjskiej. Utrata wschodniego rynku zbytu doprowadziła do upadku sukiennictwa i na długo ustaliła rolę miasta jako skromnego ośrodka regionalnego. W 1835 roku Rogoźno otrzymuje nową ordynację miejską. W pobliżu miasta wypala się cegłę i wydobywa torf, powstaje też fabryka wyrobów miedzianych. Dopiero pod koniec XIX wieku z funduszy państwowych wzniesiono nowe budynki gospodarki komunalnej: pocztę, szpital miejski, dom dla ubogich, więzienie, dom dla sióstr diakonisek. Z urzędów o szerszym znaczeniu znalazł się tu sąd okręgowy. Skupiły się tu też liczne szkoły m.in.: gimnazjum, seminarium nauczycielskie, gimnazjum żeńskie. Garnizon, który miasto posiadało w 1 poł. XIX wieku zlikwidowano po wojnie francusko- niemieckiej. Budowa linii kolejowej w 1879 roku nie wноси żadnych radykalnych zmian w życie gospodarcze miasta, chociaż staje się ono ważnym węzłem kolejowym łączącym Śląsk z portami bałtyckimi. W 1888 roku uzyskało połączenie z Wągrowcem, a w 1908 r. z Krzyżem. W XIX wieku, w okresie zaboru pruskiego, ma miejsce postępująca

kolonizacja gminy Rogoźno, podobnie jak całej północnej Wielkopolski przez systematycznie napływających na te tereny kolonistów niemieckich. W 1919 roku na mocy postanowień Traktatu Wersalskiego tereny obecnej gminy zostały przyłączone do Polski. Większość mieszkańców niemieckiego pochodzenia opuściła miasto i gminę, przenosząc się do Rzeszy. Obecnie Rogoźno stanowi siedzibę władz gminnych.

Miasto Rogoźno.

Miasto odległe o 45 km od Poznania, leży nad rzeką Wełną, dopływem Warty na Równinie Rogozińskiej, nad brzegiem jeziora Rogoźno. W mieście skupiają się stare drogi, mające znaczenie lokalne oraz krzyżują się stare szlaki handlowe z Poznania na Pomorze i z Gniezna na Pomorze Zachodnie. Bogactwo znalezisk archeologicznych na prawym brzegu Wełny wskazuje, że tu właśnie znajdował się pierwotnie główny ośrodek osadniczy.

Teren lewobrzeżny był zapewne trudno dostępną wyspą z mało uczęszczanym przejściem w kierunku Wągrowca. Bardziej uczęszczana przeprawa w kierunku północnym znajdowała się na wysokości Wójtostwa. Przeprawy tej pilnował usytuowany na Żydowskiej Górze stary gród z podgrodziami. Z czasem obok grodu powstała osada targowa ulokowana u wylotu przeprawy, w bok od drogi do Laskowa. Utworzył się tu nieregularny, wydłużony plac, połączony z grodem do dziś zachowana droga. Stanowił on ośrodek prawobrzeżnego Rogoźna, zwany później Wójtostwem.

Istotne zmiany w tym układzie spowodowało przeniesienie grodu książęcego na nowe miejsce, połączone zapewne z utworzeniem kasztelani na lewym brzegu rzeki. Przy grodzie znajdowało się podgrodzie. Kształt podgrodzia uległ zatarciu - można jedynie przypuszczać, że ciek wodny wpływający do jeziora na wysokości ulicy Kilińskiego jest pozostałością dawnej fosy. Przy przejściu na Wójtostwo usadowiła się związana z grodem osada Smolary. Zasięg średniowiecznego miasta, poza linią jeziora i rzeki, wyznaczały od południa obecna ul. Ogrodowa, a od zachodu ob. ul. Przesmyk. Ośrodkiem miasta średniowiecznego był czworoboczny rynek (ob. Plac Powstańców Wlkp.) z wylotami pięciu ulic z narożników. Obszar miasta wytyczony w końcu XIII wieku nie uległ poważniejszym zmianom przez następne cztery wieki. Większa atrakcyjność terenów położonych wzdłuż drogi dojazdowej do Rudy pociągała za sobą zagęszczenie zabudowy ul. Czarnkowskiej. Zabudowa ówczesna była przeważnie drewniana. Na rynku stał ratusz, waga, postrzygalnia i liczne jatki rzeźnicze, piekarskie i szewskie. Bardzo możliwe, że wszystkie te funkcje skupione były w jednym budynku. Przy grobli prowadzącej na Wójtostwo stał młyn. Dawne podgrodzie zanikło w sposób naturalny po przesiedleniu jego mieszkańców do nowo wytyczonego miasta. Część obszaru dawnego podgrodzia przylegająca od południa do kościoła przeszła na jego własność. Budynek kościoła pozostał na swym dawnym miejscu tj. na kopcu naprzeciw grodu. Był on pierwotnie drewniany. Budowę murowanego w 1526 roku, przypisuje się Andrzejowi Dołędze Kretkowskiemu. Nad jeziorem, blisko mostu, gdzieś nieopodal kościoła parafialnego stał drewniany kościół św. Marcina, a poza obrębem ówczesnego miasta, przy drodze do Poznania usytuowany był kościółek św. Ducha wzniesiony w XV wieku wraz ze szpitalem. Według tradycji ustnej istniał w Rogoźnie także kościół p.w. św. Wawrzyńca, którego figura stała jeszcze ok. 1900 roku na rynku staromiejskim. Gród kasztelański, otoczony częstokołem i samborzą, znajdował się w miejscu dawnego kasztelańskiego. W początkach XVII wieku gród starościński został odbudowany, przez starostę rogozińskiego Michała Sokołowskiego z

Wawrzynowa i odbijał swoim dobrym stanem od częściowo spalonej zabudowy miejskiej. Nowe Miasto założone na prawie magdeburskim przez Władysława Szołdrskiego usytuowane było wzdłuż idącej od południa drogi z Poznania. Wytyczono je na tzw. Targowisku. Był to wąski i bardzo wydłużony plac. W północnej części tego placu wyznaczono rozległy, prostokątny rynek (obecnie pl. Marcinkowskiego) w ten sposób, że droga z Poznania biegnie wzdłuż jego zachodniej pierzei i staje się ul. Wielką Poznańską. Wschodnią krawędzią dawnego targowiska biegnie ulica Mała Poznańska, po czym obie ulice zbiegają się ku południowi tworząc wydłużony, trójkątny blok. Zabudowa obu ośrodków do końca XVIII wieku była ciągle drewniana. W tym czasie nie istnieje już ratusz na Starym Mieście a także dawny gród. Ratusz i kościół na Nowym Mieście były wtedy również wykonane z nietrwałych materiałów. Miejsce i data budowy pierwszego nowo miejskiego ratusza nie są znane. Inicjatywę budowy nowego ratusza podjęto po pożarze, który w 1822 roku zniszczył miasto. Początkowo nawet po dużych pożarach większość domów wznoszono ponownie w konstrukcji szkieletowej. Ponieważ pożary nie ustawały stawiano coraz częściej domy murowane. W pierwszej połowie XIX wieku ustaliło się kalenicowe ustawienie budynku mieszkalnego na terenie obu Miast. Najlepiej zachowane budownictwo tego typu zachowało się na Nowym Mieście. Są to wzniesione na planie prostokąta, z sienią na osi środkowej, kilkuosiowe budynki, nakryte dwuspadowym, przeważnie naczółkowym dachem – czasem z wystawką. Cechuje je skromny klasycystyczny detal architektoniczny, a dość częste rozwiązanie elewacji frontowej, stanowi centralnie umieszczona, prostokątna wnęka wejściowa, ujęta w dwie kolumny cofnięte przed lico ściany. Zabudowa występuje w układzie zwartym. Z tego czasu pochodzi większość zabudowy ul. Wielkopoznańskiej i plac Karola Marcinkowskiego. Skromne parterowe domy z poł. XIX wieku stanowią zabudowę ulicy Kościelnej oraz ciąg domów po obu stronach ulicy Gościnniej, bez wnęk kolumnowych ujmujących wejście. Zabudowę ul. Małopoznańskiej stanowią małe domki rzemieślnicze. Nieliczne domy piętrowe z tego czasu to najczęściej siedziby instytucji zgrupowane przy placach rynkowych. Późno klasycystyczne budynki: nowego ratusza (pl. Karola Marcinkowskiego 1) i dawnego sądu (Pl. K. Marcinkowskiego 9) górują rozmiarami, lecz nie odbiegają charakterem od reszty otaczającej je zabudowy. Obiekty z poł. XIX wieku zachowane są w różnym stopniu, w wielu domach została wymieniona stolarka okienna lub drzwiowa, w niektórych przypadkach powiększone zostały pierwotne otwory, zmieniono też pokrycia dachów z pierwotnych ceramicznych na nieodpowiednie współczesne: blacha, eternit itp. Rozbudowa Rogoźna pod koniec XIX wieku posuwa się w dalszym ciągu wzdłuż ulic dojazdowych. Zlokalizowanie dworca w znacznej odległości od centrum powoduje dalsze rozciągnięcie i tak już luźnego układu urbanistycznego miasta, który formuje się teraz w dwa, zetknięte ze sobą pod kątem prostym człony: wschodni, starszy o zabudowie zwartej i północny w stronę dworca o luźnej rozproszonej zabudowie. Zabudowa pochodząca z przełomu XIX/ XX i pocz. XX wieku występuje przy dawnym Starym Rynku (ob. pl. Powstańców Wlkp.), ulicach: Ks. Kardynała Wyszyńskiego, Kotlarskiej, Kilińskiego. Są to najczęściej piętrowe, murowane domy z charakterystyczną dla pocz. XX wieku dekoracją. Ważniejsze budynki użyteczności publicznej to; poczta wzniesiona w 1897 roku przy ul. Wielka Poznańskiej, budynek d. Banku Ludowego z ok. 1900 r. ob. dom przy ul. Wielka Poznańskiej 30, gmach d. seminarium nauczycielskiego, zespół budynków dworca kolejowego z parowozownią, wieżami ciśnień i zespołem domów pracowników kolei.

Z zabudowy przemysłowej zachowały się: zespół gazowni, zespół rzeźni położony przy ul. Czarnkowskiej 34, do którego należał pierwotnie park, obecnie park miejski przy ul. Parkowej, a także budynki Mleczarni oraz dawnego młyna z paszarnią przy ul. Kościuszki. Z architektury sakralnej miasta zachowały się dwie świątynie. Późnogotycki kościół parafialny p.w. św. Wita wzniesiony w północno-wschodniej części miasta, na miejscu poprzedniego drewnianego w 1526 roku. Po pożarze w 1668 roku odbudowany i rozbudowany o zakrystie i skarbiec. W 1862 roku dobudowano kruchtę wg projektu architekta berlińskiego Fryderyka Augusta Stulera. Restaurowany w XIX i XX wieku. Kościół orientowany, murowany z cegły, trójnawowy, pseudo bazylikowy, z wydzielonym trójbocznie zamkniętym prezbiterium z dobudowaną od pd. Zakrystią i skarbcem oraz neogotycką kruchtą przy wschodnim prześle nawy południowej. Nawa główna i prezbiterium przykryte wspólnym dwuspadowym dachem, nawy boczne i przybudówki dachami pulpitowymi. Elewacje w surowej cegle, z niewielkimi partiami otynkowanymi, opięte dwuuskokowymi skarpami, przechodzącymi w wyższych partiach w północno zachodnim narożniku nawy głównej i północno-zachodnim nawy północnej, w okrągłe wieżyczki. Wnętrze zdobią obiekty z XVII, XVIII i XIX wieku. Zachowała się cenna gotycka chrzcielnica z 1 poł. XV wieku. Do zespołu kościoła należy XIX wieczny, neogotycki, budynek kaplicy pogrzebowej usytuowany w północno-wschodnim narożniku cmentarza przykościelnego oraz drewniana dzwonnica wzniesiona w latach 50-tych naszego wieku, nawiązująca do nieistniejącej dzwonnicy XVIII wiecznej. Zawieszono tu trzy dzwony w tym jeden z 1613 roku. Na południe od kościoła, w linii zabudowy ulicy Kościelnej położony jest pochodzący z 4 ćw. XIX wieku budynek plebani oraz położony na przeciw niej po drugiej stronie ulicy ceglany budynek Wikariatu wybudowany ok. 1880 roku. Stawiany wiele lat (1817-1839) po ewangelicki kościół parafialny p.w. Św. Ducha jest skromną, późno klasycystyczną budowlą z neoromańską fasadą. Usytuowany w południowej części miasta, w głębi parceli przy ul. Wielkiej Poznańskiej, na wprost rynku Nowego Miasta, zwrócony frontem na wschód. Gmina ewangelicka istniała w Rogoźnie już w 1 poł. XVIII wieku. Pierwotny kościół, o konstrukcji ryglowej gmina wybudowała w latach 1780-86. w 1806 roku spłonął od uderzenia pioruna. Obecny murowany, otynkowany, salowy przekryty dachem dwuspadowym krytym blachą. Wnętrze jednoprzestrzenne, przekryte pozorną, drewnianą kolebką. Zachowane drewniane emporie boczne oraz chór muzyczny, wsparte na kanelowanych kolumnach. W oknach XIX wieczne witraże. Na północ od kościoła drewniana, czworoboczna dzwonnica przekryta dwuspadowym dachem, zwieńczona masztem z kulą i chorągiewką, na której data 1796 rok.

Ważne dla dziedzictwa kulturowego Rogoźna są również zachowane zabytkowe cmentarze, świadczące o historii miejscowości i zamieszkującej ją społeczności. W Rogoźnie zachowały się cztery cmentarze. Najstarszy to rzymsko-katolicki cmentarz przykościelny, pochodzący z 1 poł. XVI wieku, położony przy kościele pw. św. Wita. Cmentarz ewangelicki leży w południowej części miasta, na zachodnim brzegu jeziora Rogoźno. Założono go w 2 ćwierci XIX wieku. Na prawym brzegu rzeki Wełny, na obrzeżu dzielnicy Wójtostwo znajdują się pozostałości, starego, pochodzącego z przełomu XVI/ XVII wiek, cmentarza żydowskiego. Obecnie bardzo zniszczonego, praktycznie nieistniejącego. Pod ochroną konserwatorską znajduje się też czynny cmentarz parafialny, rzymsko - katolicki, założony

w początkach XIX wieku. Cmentarz położony przy skrzyżowaniu ulic Wągrowieckiej z Cmentarną posiada zachowane stare nagrobki i resztki starodrzewu.

5.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony.

Zgodnie z art. 7 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (t. j. Dz.U. 2021 poz. 710 ze zm.), formami ochrony zabytków są:

- 1) wpis do rejestru zabytków,
- 1a) wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa,
- 2) uznanie za pomnik historii,
- 3) utworzenie parku kulturowego,
- 4) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Na obszarze gminy Rogoźno, funkcjonują jedynie dwie z wyżej wymienionych form, jest to wpis do rejestru zabytków oraz ustalenia ochrony w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

5.3.1. Formy i zasady ochrony określone w studium oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rogoźno zostało przyjęte uchwałą Rady Miejskiej W Rogoźnie nr XX/160/2019 z dnia 30 października 2019 r. Strefy ochrony konserwatorskiej określone zostały szczegółowo w studium uwarunkowań i kierunkach zagospodarowania przestrzennego Gminy Rogoźno.

Ogólne wnioski wynikające ze studium i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rogoźno dotyczące ochrony konserwatorskiej.

Na podstawie przeprowadzonego rozpoznania stanu istniejących układów przestrzennych miejscowości oraz historycznej zabudowy stwierdzić można, że na terenie gminy Rogoźno uwarunkowania kulturowe dotyczą głównie obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w ewidencji konserwatorskiej i nie stanowią istotnych ograniczeń w rozwoju gminy.

Na terenie gminy szczególnej ochronie powinny podlegać zespoły dworsko parkowe wraz z dawnymi folwarkami, tworzące zorganizowaną, wyróżniającą się historyczną przestrzeń. Najbardziej pożądanym działaniem z punktu widzenia konserwatorskiego byłoby zachowanie dawnych lub zbliżonych do nich funkcji poszczególnych części zespołu. Optymalnym rozwiązaniem byłoby znalezienie dla całego zespołu pałacowo - parkowego z folwarkiem jednego właściciela, zdolnego chronić całą zachowaną substancję zabytkową. Zachowanie na terenie gminy sporej liczby objętych ochroną konserwatorską budynków mieszkalnych i gospodarstw wiejskich warunkuje kierunek przekształceń obszarów zurbanizowanych. Forma architektoniczna projektowanej nowej zabudowy powinna zachowywać właściwą skalę oraz podziały i nawiązywać do architektonicznej tradycji lokalnej. Wiejska architektura powinna harmonizować z otaczającym ją pejzażem. Podstawowym materiałem do prowadzenia prawnej ochrony dóbr kultury jest rejestr zabytków, do którego wpisuje się

dobrych kultur na podstawie decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, wydanej z urzędu lub na wniosek właściciela obiektu. Obiekty wpisane do rejestru podlegają wszystkim rygorom prawnym przewidzianym w ustawie o ochronie i opiece nad zabytkami. W myśl przepisów ustawy wszelkie prace remontowe, konserwatorskie, zmiany funkcji i przeznaczenia obiektu wymagają zgody wojewódzkiego konserwatora zabytków. W przypadku zabytków architektury i budownictwa chronione jest historyczne rozplanowanie, bryła, konstrukcja, pierwotne zakomponowanie elewacji, cały istniejący detal architektoniczny oraz wyposażenie a także rodzaj użytych materiałów. Na terenie zabytkowych założeń zieleni (parki, cmentarze) przeprowadzanie jakichkolwiek prac jest również uzależnione od uzyskania na nie zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Tereny te należy zachować w ich historycznych granicach z poszanowaniem ich zabytkowego układu.

Przykłady zasad ochrony zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, zawarte w obowiązujących na terenie gminy Rogoźno miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

1. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic Kościuszki i Nowej (Uchwała Rady Miejskiej w Rogoźnie NR XI/72/2007 z dnia 27 czerwca 2007 r.).

§ 8. W zakresie zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej ustala się;

1). w celu ochrony obiektu wpisanego do rejestru zabytków, oznaczonego na rysunku planu, ustala się:

- wszelkie prace budowlane, konserwatorskie i restauratorskie prowadzone przy obiekcie wpisanym do rejestru zabytków bądź mogące mieć wpływ na zabytek lub na jego otoczenie na etapie projektu należy uzgodnić z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Poznaniu,

- dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego, przed uzyskaniem pozwolenia na budowę, obowiązek uzgodnienia wszelkich prac ziemnych celem ustalenia obowiązującego inwestora zakresu prac archeologicznych,

2). w celu ochrony obiektów zabytkowych objętych ewidencją konserwatorską, oznaczonych na rysunku planu, ustala się wymóg uzyskania pozytywnej opinii właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków w przypadku remontu, przebudowy, rozbudowy i zmiany funkcji obiektów,

3). dla obiektów zabytkowych objętych ewidencją konserwatorską ustala się:

- zachowanie podstawowych elementów obiektów, takich jak bryła budynku, forma dachu, rozmieszczenie otworów okiennych i drzwiowych, podziały stolarki, detale architektoniczne

- zakaz krycia dachów blachą dachówkopodobną,

- zakaz stosowania na elewacjach od strony terenów publicznych materiałów ociepleniowych z płyt styropianowych,

- dopuszcza się nieznaczne zmiany wielkości otworów okiennych i drzwiowych po uprzednim otrzymaniu zgody od Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu,

4). na obszarze objętym planem obowiązek uzgadniania z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków prac ziemnych związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu w celu ustalenia obowiązującego inwestora zakresu prac archeologicznych.

2. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego na obszarze między ulicami: Kotlarską, Wielką Poznańską, Długą, Nową (Uchwała Rady Miejskiej w Rogoźnicy NR XI/73/2007 z dnia 27 czerwca 2007 r.).

§ 8. W zakresie zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej ustala się:

5) określa się granice strefy „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej zawarte pomiędzy ulicami: Kotlarską, Wąską, Długą i Wielką Poznańską, zgodnie z rysunkiem planu,

6) w strefie „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej obejmującej obiekty wpisane do rejestru zabytków należy:

- zachować historyczny układ przestrzenny tj. rozplanowanie ulic, ciągów pieszych i placów, przebiegu linii zabudowy, kompozycję wewnątrz urbanistycznych zespołów zabudowy, kompozycję historycznej zieleni oraz poszczególne elementy tego układu tj. zabudowę i zieleń,

- konserwować zachowane elementy układu przestrzennego,

- kształtować nową zabudowę i zachować istniejące historyczne obiekty wzdłuż ulic Wielkiej Poznańskiej, Kotlarskiej i Gościnniej w formie zabudowy jednorodnej,

- dostosować nową zabudowę do historycznej kompozycji przestrzennej w zakresie sytuacji, skali, bryły i jej formy architektonicznej,

- wykorzystać detale architektoniczne i stosowane materiały istniejącej historycznej zabudowy w obiektach współczesnych,

- likwidować obiekty tymczasowe,

- w przypadku nowych rodzajów działalności należy preferować te z nich, które nie kolidują z historycznym charakterem obiektów,

- uporządkować wnętrza zabytkowych zespołów zabudowy,

- zakaz stosowania ogrodzeń betonowych i prefabrykowanych,

- wszelkie zamierzenia i działania (w tym wszelkie zmiany form własności, funkcji, zagospodarowania terenu, przebudowy, rozbudowy i remonty) należy konsultować i uzgadniać z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków,

7) na obszarze objętym planem obowiązek uzgadniania z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków prac ziemnych związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu w celu ustalenia obowiązującego inwestora zakresu badań archeologicznych,

8) w celu ochrony obiektów wpisanych do rejestru zabytków zlokalizowanych wzdłuż ul. Wielkiej Poznańskiej oraz ul. Gościnniej, oznaczonych na rysunku planu, wszelkie prace budowlane, konserwatorskie i restauratorskie prowadzone na terenie obszaru wpisanego do rejestru zabytków bądź mogące mieć wpływ na zabytek lub na jego otoczenie na etapie projektu należy uzgodnić z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Poznaniu,

9) w celu ochrony obiektów zabytkowych objętych ewidencją konserwatorską, oznaczonych na rysunku planu, ustala się wymóg uzyskania pozytywnej opinii właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków w przypadku remontu, przebudowy, rozbudowy i zmiany funkcji obiektów.

10) dla obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków oraz objętych ewidencją konserwatorską, o których mowa w pkt 4 i 5 ustala się:

- zachowanie podstawowych elementów obiektów, takich jak bryła budynku, forma dachu, rozmieszczenie otworów okiennych i drzwiowych, podziały stolarki, detale architektoniczne

- zakaz krycia dachów blachą dachówkopodobną,

- zakaz stosowania na elewacjach od strony terenów publicznych materiałów ociepleniowych z płyt styropianowych,
- dopuszcza się nieznaczne zmiany wielkości otworów okiennych i drzwiowych po uzgodnieniu z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Poznaniu.

3. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Aleje Marszałka Piłsudskiego, Fabrycznej, II Armii Wojska Polskiego (Uchwała Nr XLIV/321/2006 Rady Miejskiej w Rogoźnie z dnia 29 marca 2006 r).

§ 8. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej ustala się:

- 1) obowiązek uzgadniania z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków projektu budowlanego obejmującego jakiekolwiek zamierzenia inwestycyjne w budynku nr 3 położonym przy ul. Fabrycznej,
- 2) zakaz działalności gospodarczej mającej wpływ na budynki zabytkowe w ich bezpośrednim otoczeniu,
- 3) obowiązek uzgodnienia z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków prac ziemnych związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu, celem ustalenia obowiązującego inwestora zakresu badań archeologicznych.

Strefy ochrony konserwatorskiej określone w studium i kierunkach zagospodarowania przestrzennego Gminy Rogoźno.

1) Strefa „A” – ścisłej ochrony konserwatorskiej.

W Rogoźnie teren zarezerwowany jako strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej (strefa „A”) jest dość rozległy, składa się bowiem z układów przestrzennych dwóch miast i obejmuje Stare i Nowe Miasto z ich historycznymi przedmieściami. Obszar Starego Miasta zamknięty jest od północy rzeką Wełna, od wschodu jeziorem Rogozińskim od południa ulicą Ogrodowa, Wielko Szkolną i Czarnkowską a od zachodu ulicą Lipową. Obszar Nowego Miasta obejmuje rejon ul. Wielkiej Poznańskiej, Plac K. Marcinkowskiego, ul. Małą Poznańską i zamknięty jest od wschodu Jeziorem Rogozińskim, a od zachodu ulicą Nową. Ochrona konserwatorska w tej strefie o bardzo dobrze zachowanej historycznej strukturze przestrzennej, przeznaczonej do bezwzględного zachowania, zakłada priorytet wymagań konserwatorskich. Działalność konserwatorska winna tu zmierzać do możliwie najpełniejszej ochrony i rewaloryzacji historycznego układu przestrzennego i polega na:

- a) dążeniu do maksymalnego zachowania zabytkowej zabudowy tworzącej układy przestrzenne obu dawnych miast: ochronie obiektów i zabudowy ulic wpisanych do rejestru zabytków oraz obiektów o lokalnej wartości kulturowej ujętych w ewidencji zabytków,
- b) utrzymaniu istniejącej zabudowy o wartości historycznej lub lokalno-kulturowej we właściwym stanie technicznym i funkcjonalnym,
- c) zachowaniu rozplanowania ulic i bloków zabudowy, a szczególnie na zachowaniu przebiegu ulic oraz ich przekroju, z zachowaniem historycznej linii zabudowy,
- d) utrzymaniu historycznej zasady podziałów parcelacyjnych,
- e) zachowaniu zasadniczych proporcji wysokościowych kształtujących sylwetę całego zespołu oraz jego poszczególnych fragmentów - szczególnie wnętrz, placów i ulic,

- f) restauracji i rekonstrukcji historycznych krajobrazowych założeń urbanistycznych
 - tj. konserwacji zachowanych elementów zabytkowych układu terenu, zieleni, cieków i zbiorników wodnych, na usunięciu elementów zniekształcających historyczne założenia oraz na ewentualnym odtworzeniu elementów zniszczonych,
- g) dostosowaniu nowej zabudowy do historycznej kompozycji urbanistycznej w zakresie sytuacji, skali i bryły, podziałów architektonicznych, proporcji powierzchni muru i otworów oraz nawiązaniu form współczesnych do lokalnej tradycji architektonicznej,
- h) dostosowaniu współczesnych funkcji do wartości zabytkowych zespołu poprzez nawiązanie do historycznego programu mieszkalno - użytkowego i jego rejonizacji oraz eliminację uciążliwych funkcji, szczególnie przemysłowo - składowych oraz komunikacji tranzytowej.

2) Strefa „B” - ochrony konserwatorskiej.

Oprócz strefy pełnej ochrony konserwatorskiej stanowiącej istotne dziedzictwo kulturowe, kształtujące charakterystyczny obraz miejscowości, wyznacza się strefę ochrony konserwatorskiej „B”, która obejmuje obszar podlegający rygorom w zakresie utrzymania zasadniczych elementów rozplanowania, zachowania istniejącej substancji zabytkowej zabudowy oraz charakteru i skali zabudowy nowej. Obejmuje ona północno - zachodni obszar miasta z zabudową ulic Czarnkowskiej, Kościuszki i Wojska Polskiego, pochodzącą głównie z końca XIX i początku XX wieku.

W obrębie strefy obowiązuje:

- dążenie do maksymalnego zachowania zabytkowej zabudowy,
- zachowanie zasadniczych proporcji wysokościowych kształtujących sylwetę całego zespołu oraz jego poszczególnych fragmentów, szczególnie wnętrza, placów i ulic,
- dostosowanie nowej zabudowy do historycznej kompozycji urbanistycznej w zakresie sytuacji, skali i bryły podziałów architektonicznych, proporcji powierzchni muru i otworów oraz nawiązaniu form współczesnych do lokalnej tradycji architektonicznej.

3) Strefa „E” - ochrony ekspozycji.

W celu pełniejszej ochrony układu przestrzennego i zabytkowej zabudowy zasadnym jest wprowadzenie strefy ochrony ekspozycji. Obejmuje ona wschodni brzeg jeziora Rogoźno oraz obszar na północ od ul. Wągrowieckiej pomiędzy cmentarzem a ul. Lipową. Obszar ten powinien być wyłączony spod zabudowy. Dopuszczalna jest jedynie parterowa zabudowa ulicy Cmentarnej i Lipowej z wyłączeniem terenu strefy archeologicznej, oraz po wschodniej stronie ul. Za Jeziorem. Wskazane jest opracowanie studium krajobrazowego, które dokładnie sprecyzuje warunki realizacji nowych inwestycji. Plany zagospodarowania przestrzennego tych rejonów powinny być poprzedzone studiami panoramicznymi oraz konkursami architektonicznymi, które dokładnie sprecyzują warunki ewentualnych przyszłych inwestycji.

4) Strefa „W” – ścisłej ochrony stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków.

Obejmuje ona obszar stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków (stanowisko nr 1 w miejscowości Budziszewko nr rej. 852/A wpis z 17.02.1970 r. i stanowisko nr 2 w Rogoźnie nr rej. 851/A z 17.02.1970 r.), podlegające ochronie konserwatorskiej. Na terenie stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków zakazuje się prowadzenia wszelkich robót budowlanych oraz przemysłowych, a prace porządkowe prowadzone w ich obrębie wymagają uzgodnienia Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Na terenie tej strefy objętej ochroną archeologiczną zastrzega się konieczność zgłaszania do WKZ wszelkiego rodzaju prac ziemnych w celu objęcia ich nadzorem archeologicznym. Wszelkie planowane inwestycje muszą uzyskać akceptację konserwatora zabytków archeologicznych i muszą być poprzedzone wykonaniem badań archeologicznych. Zastrzega się tu wyłączenie z pod zabudowy dotychczas niezabudowanych terenów wchodzących w skład tej strefy.

5) Strefa „OW” – ochrony zaewidencjonowanych stanowisk archeologicznych.

Obejmują zaewidencjonowane stanowiska archeologiczne podlegające ochronie konserwatorskiej. Dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego, w granicach stref ochrony zaewidencjonowanych stanowisk archeologicznych ustala się obowiązek prowadzenia badań archeologicznych podczas realizacji inwestycji związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu w obrębie wykopów budowlanych. Wobec powyższego zastosowanie mają właściwe przepisy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

W przypadku miasta Rogoźna istotne jest w bliskiej przyszłości rozważenie i wprowadzenie dodatkowo wyszczególnionej strefy ochrony archeologicznej. Strefa ta miałaby objąć następujące tereny:

- Starego Miasta z historycznymi przedmieściami (ul. Ks. Kardynała Wyszyńskiego i północnym odcinkiem Wielkiej Poznańskiej),
- wokół kościoła pw. św. Wita,
- dawny gród kasztelański i podgrodzie zwany „Żydowska Górą” na prawym brzegu rzeki Wełny - ze śladami osadnictwa z IX i XII wieku (dawne grodzisko),
- wschodnią część dzielnicy Wójtostwo na prawym brzegu rzeki Wełny - ze śladami osadnictwa z VIII i IX wieku,
- południowej części dawnego cmentarza żydowskiego na wschód od Wójtostwa – ze śladami osadnictwa z XI - XII wieku,
- dawnego folwarku proboszczowskiego na wschodnim brzegu jeziora Rogoźno – ze śladami osadnictwa z VIII/IX wieku.

Zasady ochrony konserwatorskiej określone w studium i kierunkach zagospodarowania przestrzennego Gminy Rogoźno.

Zasady ochrony obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków:

- zachowanie istniejących obiektów zabytkowych,
- zakaz wyburzania, rozbudowy, nadbudowy, zmiany form dachu oraz zmiany form elewacji obiektów zabytkowych,
- nakaz jednoczesnego przeprowadzenia zabiegów konserwatorskich i rewaloryzacyjnych podczas prac remontowych przy obiektach zabytkowych w oparciu o wytyczne konserwatorskie, zgodnie z dokumentacją zatwierdzoną przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- zapewnienie właściwej ekspozycji obiektów zabytkowych poprzez zakaz lokalizacji w ich otoczeniu innych obiektów, w tym wielkogabarytowych, stanowiących nieodpowiednią dominantę w otaczającym krajobrazie,
- wszelkie prace przy zabytkach wpisanych do rejestru wymagają uzyskania pozwolenia Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Zasady ochrony obiektów zabytkowych ujętych w gminnej ewidencji zabytków:

- zachowanie pierwotnej formy budynków,
- zachowanie oryginalnego detalu architektonicznego,
- zachowanie oryginalnej substancji budowlanej i zastosowania materiałów,
- zachowanie układu przestrzennego zespołów folwarcznych z czytelnym układem komunikacyjnym,
- wszelkie zmiany w zewnętrznej formie obiektów należy uzgodnić z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Zasady ochrony obiektów sakralnych i rezydencjonalnych oraz parków:

- zachowanie historycznej parcelacji zgodnie z zasadą niepodzielności zespołów,
- zachowanie zabytkowej zabudowy,
- zachowanie zabytkowej zieleni,
- podporządkowanie nowych obiektów układowi zabytkowemu w zakresie: lokalizacji, skali i formy architektonicznej,
- użytkowanie nie kolidujące z historyczną funkcją obiektu.

Zasady ochrony w odniesieniu do obiektów cmentarnych:

- historycznej parcelacji,
- historycznego rozplanowania,
- zabytkowej sztuki sepulkralnej i ogrodzenia,
- zabytkowej zieleni.

Ochrona obowiązuje w granicach cmentarza oraz jego najbliższym otoczeniu. Postuluje się przyjęcie zewnętrznej strefy ochronnej o szerokości ok. 20 m, i wyłączenie jej spod zabudowy. Nieczynne cmentarze ewangelicko-augsburskie wymagają rewaloryzacji. Ewentualna zmiana sposobu użytkowania tych terenów jest dopuszczalna pod warunkiem zachowania znajdujących się na nich obiektów zabytkowych, które mogą być przeniesione w inne miejsce po uzyskaniu pozwolenia Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Zasady ochrony krajobrazu kulturowego:

- utrzymanie rolniczego użytkowania terenów krajobrazu otwartego,
- utrzymanie harmonijnego krajobrazu na obszarach widoczności z punktów widokowych,
- zachowanie istniejących i wprowadzenie nowych zadrzewień śródpolnych,
- zachowanie i eksponowanie krzyży i kapliczek przydrożnych oraz kamieni milowych,
- utrzymanie przebiegu i przekroju dróg krajobrazowych, odnawiać obsadzenia tymi samymi gatunkami drzew, utrzymywać w sprawności technicznej nawierzchni utwardzonych,
- zakaz stosowania żużlu, gruzu i innych nieestetycznych materiałów do modernizacji dróg.
- ochrona historycznych cmentarzy grzebalnych wszystkich wyznań oraz ich pozostałości.

Dla zapewnienia atrakcyjnego krajobrazu wsi, ewentualnych przekształceń i rehabilitacji obszarów zabudowanych niezbędne jest prowadzenia działań polegającej w szczególności na:

- utrzymaniu charakterystycznych układów przestrzennych wsi,
- lokalizacji nowej zabudowy uwzględniającej utrzymania skali i charakteru zabudowy istniejącej (wysokość, skala budynków i założeń urbanistycznych, szerokość traktów, powierzchnia zabudowy itp.),
- lokalizacja większych zespołów zabudowy na zasadach kompozycji stosowanej przy lokalizacji folwarków,
- kształtowanie zabudowy wiejskiej na zasadzie tworzenia zagród stanowiących charakterystyczne dla wsi zespoły gniazdowej zabudowy (zwartej i tworzącej podwórza) z dopuszczeniem lokalizacji zabudowy mieszkaniowej jako funkcji wyodrębnionej i samodzielnej lecz tworzącej w miarę zwarte pierzeje lub zespoły tworzące gniazda (jak zagrody),
- wytwarzanie reprezentacyjnych, wspólnych przestrzeni publicznych poprzez atrakcyjne urządzenie posadzek, placów, ulic i małej architektury, modernizację, renowację i rehabilitację zabudowy istniejącej,
- ograniczaniu dalszego rozwoju zabudowy wiejskiej w formie ulicówek,
- kształtowanie parków, skwerów, bulwarów strukturyzujących przestrzeń wsi wraz z atrakcyjnym ich urządzeniem – posadzki, mała architektura, oświetlenie itd.).

5.3.2 Zabytki nieruchome z obszaru Gminy Rogoźno wpisane do rejestru zabytków.

Obiekty wpisane do rejestru zabytków.

1. BUDZISZEWKO:

- 1) Kościół fil. p.w. Św. Jakuba drewniany z 1755 r. Nr rej.:A-225/1216 z 3.IX.1970 r.
- 2) Park i pałac z poł. XIX w. Nr rej.: A217/1103 z 6.V.1970 r,
- 3) Park pałacowy z poł. XIX w. Nr rej: A-429 z 12.03.1982 r (uzupełnienie decyzji A-217 nr decyzji KIII-880/270/70)

2. CIEŚLE:

- Dom z k. XIX w. Nr rej.: A-444 z 25.07.1983 r.

3. GOŚCIEJEWO:

Park dworski z k. XVIII w. Nr rej A- 792 z 28.03.1981 r. i z 28.04.2010 r.

4. JARACZ – MŁYN;

- 1) Zespół osady młyńskiej, 2 poł. XIX w. Nr rejestru A-752 z 30.12.1993 r.
 - młyn, 1880, 1926
 - dom młynarza, 3 ćw. XIX
 - stajnia, 1880

5. MARLEWO:

Dwór, po 1920 r. Nr rejestru A-445 z 15.07.1983 r.

6. PARKOWO:

- 1) Kościół paraf. pw. Św. Małgorzaty 1781-1802, –Nr rej: AK-11a/103 z 12.12.1932 r.
- 2) Dzwonnica, drewniana, 1 poł. XIX w., Nr rej: A/1587 z 29.07.1974 r.

7. PRUŚCE:

- 1) Kościół paraf. pw. św. Stanisława z ok. 1870 r. Nr rej: A-593 z dn. 19.12.1998 r.,
- 2) Plebania z poł. XIX w. Nr rej. A-215/1100 z 29.04.1970 r.,
- 3) Cmentarz katolicki, ogrodzenie przykościelne, nieczynny z XIV w., Nr rej: A-801 z 20.07.1998 r. (uzupełnienie decyzji A-215 i A-593)
- 4) grobowiec Szuldrzyńskich, 1904 r., Nr rej: A-801 z 20.07.1998 r.

8. Ruda:

- 1) Młyn wodny wraz z otoczeniem, 2 poł. XIX w. –Nr rej: A-255 z 14.10.2005 r.
- 2) Teren zespołu młyna wodnego (droga, grobla, kanał ze stawem), Nr rej: 1090/Wlkp./A z 09.06.2020 r.

9. ROGOŹNO:

- 1) Kościół parafialny pw. św. Wita z 1526 r., XVII, XIX Nr rej: AK-I-11a/104 z 12.12.1932 r.,
- 2) Kościół ewangelicki, obecnie rzym.-kat. parafialny pw. św. Ducha oraz dzwonnica drewniana z 1796 r. Nr rej: A/74 z 17.05.1965 r.
- 3) Ratusz, pl. Marcinkowskiego 1826-1828, Nr rej: A/308 z 21.10.1968 r.
- 4) Stary Sąd, pl. Marcinkowskiego 9, Nr rej: A -155/309 z 21.10.1968 r.
- 5) Dom ul. Wielka Poznańska 14, z 1 poł. XIX w. Nr rej: A/873 z 07.10.1970 r.
- 6) Dom ul. Wielka Poznańska 29, z poł. XIX, Nr rej. A/874 z 07.10.1970 r.
- 7) Dom ul. Wielka Poznańska 35, 1837 r., Nr rej: A/875, z 07.10.1970 r.
- 8) Zabudowa ul. Gościnnej z 1 poł. XIX r., Nr rej: A- 276/1588, z 29.07.1974 r.
- 9) Zabudowa pl. Marcinkowskiego z 1 poł. XIX w., Nr rejestru :A/1589 z 29.07.1974 r.
- 10) Zabudowa ul. Wielka Poznańskiej z 1 poł. XIX w, Nr rej: A/1590 z 29.07.1974 r.
- 11) Zabudowa ul. Mała Poznańskiej z 1 poł. XIX w., Nr rej: A/1591 z 29.07.1974 r.
- 12) Dom ul. Wielka Poznańska 22, z 1 poł. XIX, Nr rej: A/1592 z 29.07.1970 r.
- 13) Dom ul. Kilińskiego 5, z 1 poł. XIX w, Nr rej: A/1593 z dn. 29.07.1974 r,
- 14) Cmentarz rzymsko katolicki pocz. XIX w., ogrodzenie z bramą pocz. XX w., ul. Kościelna

Nr rej: A-492 z 14.12.1983 r.

- 15) Internat dla dziewcząt, ul. Wielka Poznańska 66, ok. 1900 r., Nr rej: A-542 z 29.12.1986 r.
- 16) Dom, pl. Powstańców Wlkp. 7, z ok. 1880 r., Nr rej: A-543 z 29.12.1986 r.
- 17) Plebania ul. Kościelna 10, 1 ćw. XIX w., Nr rej: A-544 z 29.12.1986 r.
- 18) Dom, ul. Wielka Poznańska 25, 1 poł. XIX w., Nr rej.: A/723 z 17.01.1992 r.
- 19) Bank Ludowy, ul. Wielka Poznańska 30, ok. 1900 r., Nr rej.: A/739 z 28.12.1992 r.
- 20) Sąd Powiatowy, ul. Kościuszki 41, około 1905 r., Nr rej: A/254 z 17.10.2005 r.
- 21) Cmentarz ewangelicki, ul. Wielka Poznańska, pocz. XIX, Nr rej. 1109/Wlkp./A z 09.03.2021 r.
- 22) Gmach Seminarium Nauczycielskiego, stołówka i sala gimnastyczna, budynek mieszkań służbowych, ogrodzenie z bramą i furta, ul. Wojska Polskiego 1, około 1905-1908 r., Nr rej: 253/Wlkp./A z 11.10.2005 r.
- 23) Cmentarz żydowski, ul. Leśna, nr. rej. 1098/Wlkp/A z 30.10.2020 r.

10. STUDZIENIEC:

- 1) Park z XVIII w., Nr rej: A/152 z 16.07.1968 r. , oraz a-427, z dnia 12.03.1982 r. (uzupełnienie decyzji A-145/152),
- 2) Dwór z 2 poł. XVIII w., Nr rej: Kl.IV-73/75/53 z 09.12.1953 r.

11.SIERNIKI:

- 1) Pałac z 1780-1790, Nr rej: kl. IV-73/116/55, z 17.09.1955 r.
- 2) Park pałacowy po 1780 r., Nr rej: A-428 z 12.03.1982 r.(uzupełnienie decyzji Nr A-97),
- 3) oficyny pałacowe wschodnia i zachodnia z 1786-1788, Nr rej A/162 z 17.07.1968 r.

12. SŁOMOWO : zespół pałacowy, pocz. XX

- 1) Pałac z 1904-1905 r. Nr rej: A/1336 z 12.01.1972 r.
- 2) Park pocz. XX w., Nr rej: A-1695 z 04.04.1975 r.
- 3) Oficyna Nr 3, 4 ćw. XIX w., Nr rej: A-596 z 21.03.1989 r.

13. WEŁNA:

- 1) Kościół pw. Podwyższenia Krzyża Św. drewniany, 1727, Nr rej A-77, z 12.12.1932 r., AK-I-11a/105,
- 2) Pałac z 3 ćw. XVIII, Nr rej A/310 z 21.10.1968 r.
- 3) Oficyna 1, 3 ćw. XVIII, Nr rej A/1510, z 11.04.1974 r.
- 4) Park krajobrazowy II poł . XVII, A/156/P.

Wybrane obiekty nieruchomości położone na terenie Gminy Rogoźno ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków przyjętej Zarządzeniem nr 40/WEW/2019 Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków a następnie wpisane do gminnej ewidencji zabytków.

G M I N A I M I A S T O R O G O Ź N O

BOGUNIEWO

1. SZKOŁA, murowana, 1910 r.,
2. DOM Nr 4, murowany, k. XIX.,

3. DOM Nr 10, mur/glina, 2 poł. XIX.,
4. DOM Nr 15, murowany, 2 poł. XIX.,
5. BRAMA dworu, kam., k. XIX.,
6. CMENTARZ ewangelicko augsburski, nieczynny, XIX w.,
7. PARK wiejski, XIX w.

BUDZISZEWKO

8. ZESPOŁ kościoła par. p.w. św. Jakuba:
 - a. kościół, mur./drewno, 1755,
 - b. brama, murowana, przeł. XIX/XX w.,
 - c. dom parafialny, murowany, 1 ćw. XX w.,
9. KAPLICZKA, kamienna, 1882 r.
10. ZESPOŁ pałacowo - parkowy:
 - a. pałac, murowany , pocz. XIX, 2 poł XIX w.,
 - b. park krajobrazowy, XIX w.,
 - c. budynek gospodarczy, murowany, pocz. XX.,
11. GORZELNIA, murowana, pocz. XX.,
12. KUŹNIA, mur , 1 ćw. XX.,
13. DOM Nr 14, murowany, 1. 30-te XX w.,
14. DOM Nr 51, murowany, 1.20-te XX w.,
15. DOM Nr 61, murowany, k. XIX w.,
16. DOM Nr 63, murowany, k. XIX w.,
17. DOM Nr 64, murowany, k. XIX w.,
18. CMENTARZ ewangelicko augsburski, nieczynny, 2 poł. XIX w.,
19. CMENTARZ ewangelicko augsburski, nieczynny, 2 poł. XIX w.,
20. CMENTARZ katolicki, nieczynny, 2 poł. XIX w.,
21. CMENTARZ przykościelny, nieczynny, 2 poł. XVIII w.,
22. GRODZISKO wczesnośredniowieczne, stan. 2.

CIEŚLE

23. ZESPOŁ folwarczny.
 - a. dom zarządcy, murowany, XIX/XX w.,
 - b. spichlerz, murowany, XIX/XX w.,
 - c. stajnia, murowana, pocz. XX w.

DZIEWCZA STRUGA

24. SZKOŁA, murowana, pocz. XX w.,
25. ZAGRODA Nr 1,
 - a. dom, szach., 1 poł. XIX w.,
 - b. obora, drewno/glina, 1 poł. XIX w.,
 - c. spichlerzyk, glina, 1 poł. XIX w.,
26. DOM Nr 4, murowany, pocz. XX w.,
27. DOM Nr 6, murowany, pocz. XX w.,
28. DOM Nr 8, murowany, pocz. XX w.,
29. ZAGRODA Nr 14:
 - a. dom, murowany, k. XIX w.,
 - b. stodoła, drewno, k. XIX w.,

30. ZAGRODA Nr 15:
 a. dom, drewno, 2 poł. XIX w.,
 b. stodoła, drewno, 2 poł. XIX w.,
 c. stajnia, glina, 2 poł. XIX.,
 31. DOM Nr 16, murowany, XIX/XX w.

GARBATKA

32. WOZOWNIA, drewno, 1910-20.,
 33. DOM Nr 6, murowany, 1913.,
 34. DOM Nr 21, mur, 1910-20.,
 35. CMENTARZ ewangelicko augsburski, nieczynny, 2 poł. XIX.

GOŚCIEJEWO

36. GORZELNIA, murowana, 1 ćw. XX w.,
 37. ZESPOŁ szkoły:
 a. szkoła, murowana, 1 ćw. XX w.,
 b. budynek gospodarczy I, murowany, 1.20-te XX w.,
 c. budynek gospodarczy II, murowany, 1.20-te XX w.,
 38. DOM Nr 5, murowany, 1908 r.,
 39. DOM Nr 6, murowany, 4 ćw. XIX w.,
 40. DOM Nr 10, murowany, 4 ćw. XIX w.,
 41. DOM Nr 17, murowany, 1906 r.,
 42. DOM Nr 18, murowany, 1937 r.,
 43. STODOŁA Nr 19, glina, pocz. XX w.,
 44. DOM Nr 20, murowany, XIX/XX w.,
 45. DOM Nr 25, murowany, XIX/XX w.,
 46. DOM Nr 27, murowany, 1887 r.,
 47. KUŹNIA Nr 28, wł.UG, murowany, 1 ćw. XX w.,
 48. DOM Nr 29, murowany, pocz. XX w.,
 49. DOM Nr 30, murowany, XIX/XX w.,
 50. DOM Nr 30a, murowany, 1886 r.,
 51. DOM Nr 33, murowany, k. XIX w.,
 52. DOM Nr 34, murowany, 1910 r.,
 53. BUD.GOSP. Nr 37, mur /szach., pocz. XX w.,
 54. DOM Nr 38, murowany, 3 ćw. XIX w.,
 55. DOM Nr 97, murowany, 1920-30 r.,
 56. DOM Nr 112, murowany, pocz. XX w.,
 57. DOM Nr 113, murowany, ok.1920 r.,
 58. CMENTARZ ewangelicko augsburski, XIX/XX w.,
 58a. PARK DWORSKI, k. XVIII w.

GRUDNA

59. KAPLICZKA przydrożna, murowana, 1948 r.,
 60. ZAGRODA Nr 9:
 a. dom Nr 9, Poniatówka, murowany, 1937 r.,
 b. obórka, murowana, 1937 r.,
 61. ZAGRODA Nr 11:
 a. dom, Poniatówka, drewno, 1937 r.,
 b. stodoła, drewno, 1937 r.,

- c. obórka, murowana, 1937 r.,
- 62. ZAGRODA Nr 12:
 - a. dom, Poniatówka, drewno, 1937 r.,
 - b. stodoła, drewno, 1937 r.,
- 63. ZAGRODA Nr 13:
 - a. dom, Poniatówka, drewno, 1937 r.,
 - b. stodoła, drewno, 1937 r.,
 - c. obora, murowana, 1937 r.,
- 64. ZAGRODA Nr 14:
 - a. dom, Poniatówka, drewno, 1937 r.,
 - b. stodoła, drewno, 1937 r.,
 - c. oborka, murowana, 1937 r.,
- 65. ZAGRODA Nr 15:
 - a. dom, Poniatówka, drewno, podcień, 1937 r.,
 - b. obórka, murowana, 1937 r.,
 - c. stodoła, drewno, 1937 r.
- 66. DOM Nr 16, Poniatówka, drewno, podcień, 1937 r.,
- 67. ZAGRODA Nr 17:
 - a. dom, murowany, XIX w.,
 - b. obora, murowana, 1937 r.,
- 68. ZAGRODA Nr 19:
 - a. dom, Poniatówka, murowany, 1937 r.,
 - b. obórka, murowany, 1937 r.,
- 69. ZAGRODA Nr 20:
 - a. dom, Poniatówka, murowany, 1937 r.,
 - b. obórka, murowany, 1937 r.,
- 70. ZAGRODA Nr 21,
 - a. dom, Poniatówka, murowany, 1937 r.,
 - b. stodoła, drewno, 1937.,
- 71. ZAGRODA Nr 22:
 - a. dom, Poniatówka, murowany, 1937 r.,
 - b. obórka, mur, 1937.,
 - c. stodoła, drewno, 1937.,
- 72. ZAGRODA Nr 23:
 - a. dom, Poniatówka, mur., 1937 r.,
 - b. obórka, mur., 1937.,
- 73. ZAGRODA Nr 25:
 - a. dom, Poniatówka, drewno, 1937 r.,
 - b. stodoła, drewno, 1937.,
- 74. ZAGRODA Nr 26:
 - a. dom, Poniatówka, drewno, 1937 r.,
 - b. stodoła, drewno, 1937.,
- 75. ZAGRODA Nr 27:
 - a. dom, Poniatówka, drewno, 1937 r.,
 - b. obórka, mur., 1937.,
 - c. stodoła, drewno, 1937.,
- 76. ZAGRODA Nr 28:
 - a. dom, Poniatówka, drewno, 1937 r.,
 - b. obórka, mur, 1937.,
 - c. stodoła, dREWNO, 1937.,

77. DOM Nr 31, Poniatówka, , murowany, 1937 r.,

78. ZAGRODA Nr 32:

a. dom, Poniatówka, murowany, 1937 r.,

b. obórka, murowany, 1937 r.,

c. stodoła, drewno, 1937 r.,

79. ZAGRODA Nr 34:

a. dom, Poniatówka, murowany, 1937 r.,

b. stodoła, drewno, 1937 r.,

80. ZAGRODA Nr 35:

a. dom, Poniatówka, murowany, 1937 r.,

b. stodoła, drewno, 1937 r.,

c. obórka, murowana, 1937 r.

JARACZ

81. MŁYN wodny, obecnie muzeum, murowane, k. XIX w.,

82. DOM młynarza, murowany, 1 ćw. XX w.,

83. SZKOŁA, murowana, 1 ćw. XX w.,

84. BUD. GOSP. przy szkole, murowany, 1 ćw. XX w.,

85. DOM Nr 24, murowany, ok.1910 r.,

86. CMENTARZ ewangelicka augsburski, nieczynny, 1 poł. XIX w.,

87. CMENTARZ katolicki, nieczynny, 2 poł. XIX w.,

88. CMENTARZ młynarzy, nieczynny, XIX i XX w.,

89. CMENTARZ katolicki, nieczynny, 2 poł. XIX w.

KAZIOPOLE

90. KAPLICZKA, murowana, pocz. XX w.,

91. BUDYNEK GOSPODARCZY. Nr 2, murowany, 1930-40 r.,

92. DOM Nr 5, murowany, ok.1910 r.,

93. DOM Nr 9, murowany, 1896 r.,

94. BUDYNEK GOSPODARCZY Nr 9, murowany, k. XIX w.,

95. CMENTARZ katolicki, nieczynny, 2 poł. XIX w.

LASKOWO

96. DOM Nr 5, murowany, 1912 r.,

97. DOM Nr 7, murowany, k. XIX w.,

98. DOM Nr 11a, murowany, 1. 20-te XX w.,

99. DOM Nr 12, murowany, 4 ćw. XIX w.,

100. DOM Nr 14, murowany, 1.20-te XX w.,

101. CMENTARZ ewangelicko augsburski, nieczynny, XIX w i XX w.

MARLEWO

102. ZESPOŁ dworsko-parkowy.,

a. dwór, murowany 1.20-te XX w.,

b. park, XIX w.,

c. obora, murowana, 1935 r.,

d. chlewnia, murowana, 1935 r.

103. DOM Nr 1, murowany, XIX/XX w.,

104. DOM Nr 2, murowany, XIX/XX w.

NIENAWISZCZ

- 105. DOM Nr 1, murowany, pocz. XX w.,
- 106. DOM Nr 2, murowany, pocz. XX w.,
- 107. DOM Nr 4, murowany, pocz. XX w.,
- 108. DOM Nr 11, murowany, k. XIX w.,
- 109. CMENTARZ ewangelicko augsburski, nieczynny, k. XIX w.

OWIECZKI

- 110. DOM Nr 18, murowany, 1925 r.

OWCZEGŁOWY

- 111. DAWNA SZKOŁA, murowany, 1 ćw. XX w.,
- 112. DOM NR 1, mur./szach., 1943 r.,
- 113. BUDYNEK GOSPODARCZYT. Nr 7, szachulcowy , pol. XIX w.,
- 114. DOM Nr 23, pocz. XX w.,
- 115. DOM Nr 26, drewno, pol. XIX w.,
- 116. DOM Nr 27, murowany, 4 ćw. XIX w.,
- 117. CMENTARZ ewangelicko augsburski, nieczynny XIX/XX w.

PARKOWO

- 118. ZESPOŁ KOŚCIOŁA parafialny pw. Św. Małgorzaty.,
 - a. kościół, murowany, XVIII w., XIX w.,
 - b. brama, murowana, XIX/XX w.,
 - c. dzwonnica, drewno, 1 pol. XIX w.,
 - d. plebania, murowana, pocz. XX w.,
 - e. stodoła, szachulcowa, k. XIX w.,
- 119. ORGANISTOWKA, szachulcowa, pocz. XIX w.,
- 120. SZKOŁA, mur./szach., 1 ćw. XX w.,
- 121. STACJA KOLEJOWA, murowana, 1 ćw. XX w.,
- 122. REMIZA strażacka, murowana 1 ćw. XX w.,
- 123. DOM Nr 11, murowany, k. XIX w.,
- 124. DOM Nr 12, murowany, k. XIX w.,
- 125. DOM Nr 15, murowany, XIX/XX w.,
- 126. DOM Nr 92, murowano gliniany, 4 ćw. XIX w.,
- 127. ZAGRODA Nr 96:
 - a. dom, Poniatówka, murowana, 1937 r.,
 - b. stodoła, drewno, 1937 r.,
- 128. ZAGRODA Nr 116:
 - a. dom, Poniatówka, drewno, podcień, 1937.,
 - b. kuźnia, murowana, k. XIX w.,
 - c. stodoła, drewno, 1937 r.,
- 129. DOM Nr 128, Poniatówka, drewno, podcień, 1937 r.,
- 130. ZAGRODA Nr 132:
 - a. dom, Poniatówka, murowany, 1937 r.,
 - b. stodoła, drewno, 1937 r.,
 - c. obórka, murowana, 1937 r.,
- 131. ZAGRODA Nr 133:
 - a. dom, Poniatówka, murowany, 1937 r.,
 - b. stodoła, drewno, 1937 r.,
- 132. ZAGRODA Nr 134:
 - a. dom, Poniatówka, murowany, 1937 r.,

- b. stodoła, drewno, 1937 r.,
- c. obórka, murowany, 1937 r.,
- 133. OBÓRKA Nr 136, murowany, 1937 r.,
- 134. STODOŁA Nr 136, drewno, 1937 r.,
- 135. STODOŁA Nr 137, drewno, 1937 r.,
- 136. STODOŁA Nr 138, drewno, 1937 r.,
- 137. ZAGRODA Nr 139:
 - a. dom, Poniatówka, murowany, 1937 r.,
 - b. stodoła, drewno, 1937 r.,
- 138. DOM Nr 140, murowany, k. XIX w.,
- 139. ZAGRODA Nr 141:
 - a. dom, murowany, 1850 r.,
 - b. stodoła, drewno, 4 ćw. XIX w.,
 - c. stajnia, murowany, 1868 r.,
- 140. ZAGRODA Nr 149:
 - a. dom, Poniatówka, drewno, 1937 r.,
 - b. stodoła, drewno, 1937 r.
- 141. STODOŁA Nr 151, drewno, 1937 r.,
- 142. ZAGRODA Nr 153:
 - a. dom, Poniatówka, murowany, 1937 r.,
 - b. stodoła, drewno, 1937 r.,
 - c. oborka, murowany, 1937 r.,
- 143. ZAGRODA Nr 154:
 - a. dom, murowany, 1937 r.,
 - b. obórka, murowany, 1937 r.,
 - c. stodoła, drewno, 1937 r.,
- 144. STODOŁA Nr 159, drewno, 1937 r.,
- 145. ZAGRODA Nr 160:
 - a. dom, Poniatówka, podcień, drewno, 1937 r.,
 - b. stodoła, drewno, 1937 r.,
 - c. obórka, murowany, 1937 r.
- 146. ZAGRODA Nr 162:
 - a. dom, Poniatówka, murowany, 1937 r.,
 - b. stodoła, drewno, 1937 r.,
 - c. obórka, murowany, 1937 r.,
- 147. ZAGRODA Nr 170:
 - a. dom, Poniatówka, drewno, podcień, 1937 r.,
 - b. stodoła, drewno, 1937 r.,
- 148. ZAGRODA Nr 171:
 - a. dom, Poniatówka, drewno, podcień, 1937 r.,
 - b. obórka, murowany, 1937 r.,
 - c. stodoła, drewno, 1937 r.,
- 149. ZAGRODA Nr 172:
 - a. dom, Poniatówka, drewno, podcień, 1937 r.,
 - b. stodoła, drewno, 1937 r.,
 - c. obórka, murowany, 1937 r.,
- 150. ZAGRODA Nr 173:
 - a. dom, Poniatówka, drewno, podcień, 1937 r.,
 - b. obórka, murowany, 1937 r.,
 - c. stodoła, drewno, 1937 r.,

151. ZAGRODA Nr 174:
 a. dom, Poniatówka, drewno, podcień, 1937 r.,
 b. stodoła, drewno, 1937 r.,
 c. obórka, murowany, 1937 r.,
152. DOM Nr 180, Poniatówka, drewno, 1937 r.,
153. DOM Nr 181, Poniatówka, drewno, 1937 r.,
154. ZAGRODA Nr 183:
 a. dom, Poniatówka, drewno, podcień, 1937 r.,
 b. stodoła, drewno, 1937 r.,
 c. obórka, murowany, 1937 r.,
155. ZAGRODA Nr 184:
 a. dom, Poniatówka, drewno, podcień, 1937 r.,
 b. stodoła, drewno, 1937 r.,
156. ZAGRODA Nr 185.
 a. dom, Poniatówka, drewno, podcień, 1937 r.,
 b. stodoła, drewno, 1937 r.,
157. ZAGRODA nr 187:
 a. dom, Poniatówka, drewno, podcień, 1937 r.,
 b. obórka, murowany, 1937 r.,
158. ZAGRODA Nr 188:
 a. dom, Poniatówka, murowany, 1937 r.,
 b. oborka, murowany, 1937 r.,
 c. stodoła, drewno, 1937 r.,
159. ZAGRODA Nr 191:
 a. dom, Poniatówka, drewno, podcień, 1937 r.,
 b. stodoła, drewno, 1937 r.,
160. ZAGRODA Nr 192:
 a. dom, Poniatówka, drewno, podcień, 1937 r.,
 b. obórka, murowana, 1937 r.,
 c. stodoła, drewno, 1937 r.,
161. DOM Nr 193, Poniatówka, drewno, 1937 r.
162. DOM Nr 199, murowany, 1.30-te XX w.,
163. CMENTARZ katolicki, czynny, 2 poł. XIX w.

PRUŚCE

164. ZESPOŁ KOŚCIOŁA pw. św. Stanisława Bpa:
 a. kościół, murowany 1869-71 r.,
 b. kaplica grobowa, murowany, XIX/XX w.,
 c. plebania, murowana, 1 poł. XIX w.,
165. SZKOŁA, murowana, pocz. XX w.,
166. DOM Nr 13, murowany, k. XIX w.,
167. DOM Nr 24, murowany, k. XIX w.,
168. DOM Nr 25, murowany, 2 poł. XIX w.,
169. DOM Nr 26, murowany, k. XIX w.,
170. DOM Nr 28, murowany, k. XIX w.,
171. DOM Nr 37, murowany, 2 poł. XIX w.,
172. BUDYNEK GOSPODARCZY Nr 37, murowany, k. XIX w.,
173. DOM Nr 42, murowany, 1901 r.,
174. BUDYNEK GOSPODARCZY Nr 42, murowany, pocz. XX w.,

- 175. DOM Nr 44, murowany, pocz. XX w.,
- 176. DOM Nr 49, murowany, pocz. XX w.,
- 177. DOM Nr 50, murowany, poł. XIX w.,
- 178. CMENTARZ przykościelny, katolicki, nieczynny, 2 poł. XIX w.,
- 179. CMENTARZ katolicki, czynny, 1872-1873 r.

ROGOŹNO

- 180. RATUSZ, obecnie muzeum, pl. Marcinkowskiego 1, murowany, 1826-1839 r.,
- 181. POCZTA, ul. Wielka Poznańska, murowana, 1897 r.,
- 182. DAWNY SĄD, obecnie szkoła, ul. Kościuszki 41, murowana, k. XIX w.,
- 183. SZKOŁA, pl. Marcinkowskiego 2, murowana, 2 ćw. XIX w.,
- 184. WIATRĄK między stadionem a ul. Boguniewską, drewno, XIX w.,
- 185. KOŚCIÓŁ par pw. św. Ducha, murowany, XIX.,
- 186. DZWONNICA przy kościele św. Ducha, drewno, 1796.,
- 187. KOŚCIÓŁ Parafialny pw. św. Wita, murowany, 1526 r., XVII, XIX, XX w.,
- 188. DOM przedpogrzebowy na cmentarzu żydowskim, ul. Leśna, mur., XIX/XX w.,
- 189. CMENTARZ ewangelicko augsburski, nieczynny, ul. Wielka Poznańska, 2 ćw. XIX w.,
- 190. CMENTARZ przykościelny, katolicki, nieczynny, ul. Kościelna, 2 ćw. XIX w.,
- 191. CMENTARZ żydowski, nieczynny, ul. Leśna XVII/XVI w. ,
- 192. CMENTARZ katolicki, czynny ul. Kościelna, pocz. XIX w.,
- 193. ZAŁOŻENIE urbanistyczne miasta.,
- 194. ZABUDOWA ul. Małej Poznańskiej, murowana, 1 poł. XIX w.,
- 195. ZABUDOWA ul. Wielkiej Poznańskiej, murowana, 1 poł. XIX w.,
- 196. ZABUDOWA pl. Marcinkowskiego, mur 2 ćw. XIX w.,
- 197. ZABUDOWA ul. Gościnnej, murowana 1 poł. XIX w.,
- 198. ZABUDOWA ul Kościelnej murowana, 1 poł. i ok. poł. XIX w.,
ul. Czarnkowska
- 199. DOM Nr 12, murowano szachulcowy, pocz. XX w.,
- 200. DOM Nr 14, murowany, pocz. XX w.,
- 201. DOM Nr 16, murowany, 1 ćw. XX w.,
- 202. DOM Nr 19, murowany, 2 poł. XIX w.,
- 203. DOM Nr 22, murowany, 4 ćw. XIX w.,
- 204. DOM Nr 26, murowany, k. XIX w.,
- 205. DOM Nr 27, murowany, 4 ćw. XIX w.,
- 206. DOM Nr 28, murowany, 4 ćw. XIX w.,
- 207. DOM Nr 29, murowany, 4 ćw. XIX w.
ul. Kościuszki
- 208. DOM Nr 1, murowany, 1909 r.,
- 209. DOM Nr 3, murowany, 1 ćw. XX w.,
- 210. DOM Nr 7, mur, murowany, ok.1880 r.,
- 211. DOM Nr 9, murowany, 1 ćw. XX w.,
- 212. DOM Nr 11, murowany, 4 ćw. XIX w.,
- 213. DOM Nr 13, murowany, ok.1900 r.,
- 214. DOM Nr 14, murowany, 4 ćw. XIX w.,
- 215. DOM Nr 19, murowany, 1897 r.,
- 216. DOM Nr 20, murowany, 2 poł. XIX w.,
- 217. DOM Nr 21, murowany, 2 poł. XIX w.,
- 218. DOM Nr 24, murowany, pocz. XX w.,
- 219. DOM Nr 25, 2 poł. XIX w.,
- 220. DOM Nr 26, ok.1900 r.,

221. DOM Nr 27, murowany, pocz. XX w.,
 222. DOM Nr 28, murowany, k. XIX w.,
 223. DOM Nr 32, murowany, 3 ćw. XIX w.,
 224. DOM Nr 34, murowany, ok.1900 r.,
 225. DOM Nr 35, murowany, pocz. XX w.,
 226. DOM Nr 39, murowany, 1 ćw. XX w.,
 227. DOM Nr 44, murowany, ok.1900 r.,
 228. DOM Nr 45, murowany, ok.1907 r.,
 229. DOM Nr 46, murowany, pocz. XX w.,
 230. DOM Nr 47, murowany, pocz. XX w.,
 231. DOM Nr 49, murowany, 1 ćw. XX w.,
 ul. Kościelna
 232. DOM Nr 2, murowany, ok.1900 r.,
 233. DOM Nr 6, murowany, poł. XIX w.,
 234. DOM Nr 10, murowany, 1 ćw. XX w.,
 235. DOM Nr 13, murowany, ok.1880 r.,
 236. DOM Nr 19, murowany, poł. XIX w.,
 237. DOM Nr 23, murowany, 1 ćw. XX w.,
 ul. Kilińskiego
 238. DOM Nr 5, murowany, 1 poł. XIX w.,
 ul. Kardynała Wyszyńskiego
 239. DOM Nr 3, murowany, 4 ćw. XIX w.,
 240. DOM Nr 4, murowany, 4 ćw. XIX w.,
 241. DOM Nr 16, murowany, ok.1900 r.,
 242. DOM Nr 20, murowany, ok.1880 r.,
 243. DOM Nr 22, murowany, ok.1900 r.,
 244. DOM Nr 27, murowany, pocz. XX w.,
 245. DOM Nr 29, murowany, 1 ćw. XX w.,
 246. DOM Nr 31, murowany, ok.1900 r.,
 247. DOM Nr 33, murowany, ok.1900 r.,
 248. DOM Nr 34, murowany, ok.1880 r.,
 249. DOM Nr 36, murowany, ok.1900 r.,
 ul. Mała Poznańska
 250. DOM Nr 13, murowany, 1 poł. XIX w.,
 251. DOM Nr 15, murowany, 2 poł. XIX w.,
 252. DOM Nr 17, murowany, 1 poł. XIX w.,
 253. DOM Nr 19, murowany, 1 ćw. XX w.,
 254. DOM Nr 21, murowany, 1 poł. XIX w.,
 255. DOM Nr 25, murowany, poł. XIX w.,
 256. DOM Nr 27, murowany, 1 poł. XIX w.,
 257. DOM Nr 29, murowany, poł. XIX w.,
 258. DOM Nr 31, murowany, 1 ćw. XIX w.,
 259. DOM Nr 1, murowany, pocz. XX w.,
 260. DOM Nr 3, murowany, poł. XIX w.,
 261. DOM Nr 7, murowany, 1823 r.,
 262. DOM Nr 9, murowany, 1 poł. XIX w.,
 ul. Nowa
 263. DOM Nr 8, murowany, pocz. XX w.,
 264. DOM Nr 10, murowany, pocz. XX w.,
 265. DOM Nr 14, murowany, 2 poł. XIX w.,

266. DOM Nr 18, murowany, 1910 r.
Pl. Marcinkowskiego
267. DOM Nr 4, murowany, 1 poł. XIX w.
268. DOM Nr 8, murowany, 1 ćw. XIX w.
269. BUDYNEK SĄDU, obecnie mieszkania, murowany, 2 ćw. XIX w.
pl. Powstańców Wlkp.
270. DOM Nr 2, murowany, 1 ćw. XX w.,
271. DOM Nr 3, murowany, ok.1870 r.,
272. DOM Nr 7, mur, ok.1680 r.,
273. DOM Nr 8, szach., XVIII w, XIX w.,
274. DOM Nr 12, murowany, 2 ćw. XIX.,
275. DOM Nr 13, murowany, ok.1900 r.,
276. DOM Nr 14, murowany, 1928 r.,
277. DOM Nr 16, murowany, 1909 r.
ul. Rynkowa
278. DOM narożnik ul. Rynkowej i Kościelnej, murowany, ok.1880 r.,
279. DOM Nr 2, murowany, 1 ćw. XX w.,
280. DOM Nr 3, murowany, 1 ćw. XX w.,
281. DOM Nr 6, murowany, ok.1900 r.,
282. DOM Nr 10, murowany, ok.1870 r.,
283. DOM Nr 11, murowany, 1911 r.,
284. DOM Nr 19, murowany, 1900 r.,
285. DOM Nr 21, murowany, ok.1900 r.,
286. DOM Nr 23, murowany, pocz. XX w.
ul. Wielka Szkolna
287. DOM Nr 5, murowany, 4 ćw. XIX w.,
ul. Wielka Poznańska
288. DOM Nr 5, murowany, 1 ćw. XIX w.,
289. DOM Nr 8, murowany, 1 ćw. XX w.,
290. DOM Nr 9, murowany ok.1900 r.,
291. DOM Nr 11, murowany, 1910 r.,
292. DOM Nr 14 murowany 2 ćw. XIX w.,
293. DOM Nr 15, murowany, 1911 r.,
294. DOM Nr 20, murowany, ok.1900 r.,
295. DOM Nr 21, murowany, ok.1900 r.,
296. DOM Nr 22, murowany, 2 ćw. XIX w.,
- 297- DOM Nr 25, murowany, 1 ćw. XX w.,
298. DOM Nr 26, murowany, 1 ćw. XX w.,
299. DOM Nr 27, murowany, 1 ćw. XX w.,
300. DOM Nr 29 murowany, 2 ćw. XIX w.,
301. DOM Nr 30, murowany, ok.1900 r.,
302. DOM Nr 31, murowany, 1 poł. XIX w.,
303. DOM Nr 33, murowany, 1906 r.,
304. DOM Nr 35, murowany, 2 ćw. XIX w.,
305. DOM Nr 38, murowany, 1 ćw. XIX w.,
306. DOM Nr 39, murowany, 1 ćw. XX w.,
307. DOM Nr 40, murowany, 1 ćw. XX w.,
308. DOM Nr 42, murowany, 2 ćw. XIX w.,
309. DOM Nr 43, murowany, 1 ćw. XIX w.,
310. DOM Nr 47, murowany, 1 ćw. XIX w.,

- 311. DOM Nr 50, murowany, pocz. XX w.,
- 312. DOM Nr 56, murowany, 1 ćw. XIX w.,
- 313. DOM Nr 59, murowany, 1 ćw. XX w.,
- 314. DOM Nr 64, murowany, 1 ćw. XIX w.,
- 315. DOM Nr 66, murowany 4 ćw. XIX w.,
- 316. DOM Nr 71, murowany, 1 ćw. XX w.,
- 317. DOM Nr 77, murowany, ok.1880 r.,
- 318. DOM Nr 78, mur. 1 ok. 1 ćw. XIX w.,
- 319. DOM Nr 83, murowany, 4 ćw. XIX w.,
- 320. GRODZISKO wczesnośredniowieczne stan. 2, działka Nr 147.,

RUDA

- 321. ZESPOŁ FOLWARCZNY.
 - a. dawny dwór, obecnie dom Nr 12, murowany, XIX/XX w.,
 - b. czworak Nr 10, murowany, XIX/XX w.,
 - c. budynek gospodarczy, Nr 12, murowany, XIX/XX w.,
- 322. DOM Nr 15, murowano szachulcowy, XIX/XX w.,
- 323. DOM Nr 16, murowany, pocz. XX w.,
- 324. MŁYN gospodarczy, murowany, pocz. XX w.,
- 325. OGRODZENIE z bramą Nr 17, ok.1910 r.,
- 326. BUDYNEK GOSPODARCZY I, Nr 17, murowany, 1911 r.,
- 327. BUDYNEK GOSPODARCZY II, Nr 17, murowany, 1910 r.

SIERNIKI

- 328. ZESPOŁ PAŁACOWO-PARKOWY.
 - a. pałac, murowany, 1766-1788 r.,
 - b. oficyna dworska, murowana, ok.1786-1788 r.
 - c. oficyna dworska, murowana, 1 poł. XIX w.
 - d. oficyna dworska, murowana, 1 poł. XIX w.
 - e. park krajobrazowy 4 ćw. XIX w.

SŁOMOWO

- 329. KOŚCIOŁ PAR. p.w. NM Panny, murowany, k. XIX w, pocz. XX w, 1904-1906 r.
- 330. ZESPOŁ PAŁACOWO - PARKOWY.
 - a. pałac, murowany, k. XIX.,
 - b. oficyna pałacowa, murowano szachulcowy, XIX/XX w.,
 - c. park krajobrazowy 2 poł. XIX w.,
 - d. oficyna, murowana, XIX/XX w.,
 - e. brama pałacowa I, murowana, XIX/XX w.,
 - f. brama pałacowa II, murowana, XIX/XX w.,
 - g. budynek mieszk./gosp., mur., XIX/XX w.,
 - h. budynek gospodarczy, murowany, XIX/XX w,
 - i. stodoła, murowana, 1892 r.
- 331. DOM, obecnie PKP, murowany, XIX/XX w.,
- 332. DOM Nr 7, murowany, 2 poł. XIX w.,
- 333. DOM Nr 8, murowany, 2 poł. XIX w.,
- 334. DOM Nr 9, murowany, 2 poł. XIX w.,
- 335. DOM Nr 10, murowany, 2 poł. XIX w.,
- 336. DOM Nr 11, murowany, 2 poł. XIX w.,
- 337. DOM Nr 21, murowany, pocz. XX w.,

- 338. DOM Nr 22, murowany, k. XIX w.,
- 339. DOM Nr 25, murowany, k. XIX w.,
- 340. CMENTARZ ewangelicko katolicki, czynny, 2 poł. XIX w.

STUDZIENIEC

- 341. ZESPOŁ DWORSKO PARKOWY.
 - a. dwór, szachulcowy, 1 poł. XVIII w.,
 - b. park dworski, k. XVIII w.,
 - c. brama, murowany, pocz. XX w.,
- 342. KAPLICZKA, murowano kamienny, 1 ćw. XX w.,
- 343. DOM Nr 2, murowany, 1910 r.,
- 344. DOM Nr 6, murowany, k. XIX w.,
- 345. BUDYNEK GOSPODARCZY, murowano kamienny, 2 poł. XIX w.,
- 346. DOM Nr 9, murowany, 1 ćw. XX w.,
- 347. DOM Nr 16, murowany, k. XIX w.,
- 348. CMENTARZ katolicki, nieczynny, 2 poł. XIX w.

TARNOWO

- 349. SZKOŁA PODSTAWOWA, murowana, 1 ćw. XX w.,
- 350. RZĄDCOWKA Nr 5, murowano szachulcowy, XIX w.,
- 351. DOM Nr 6, obecnie Przedszkole, murowany, XIX/XX w.,
- 352. DOM Nr 7, murowany, pocz. XX w.,
- 353. DOM Nr 6, murowano szachulcowy, pocz. XX w.,
- 354. DOM Nr 12, murowany, pocz. XX w.,
- 355. DOM Nr 14, murowany, pocz. XX w.,
- 356. DOM Nr 27, murowany, 1 ćw. XX w.,
- 357. DOM Nr 35, murowany, poł. XIX w.,
- 358. DOM Nr 41, murowany, XIX/XX w.,
- 359. CMENTARZ ewangelicko augsburski, nieczynny, 2 poł. XIX w.

WELNA

- 360. KOŚCIOŁ FILIALNY p.w. Podwyższenia Krzyża Św., drewno 1727 r.
- 361. ZESPOŁ PAŁACOWO-PARKOWY.
 - a. pałac, murowany, 3 ćw. XVIII w., XIX w./,
 - b. oficyna pałacowa, murowany, 3 ćw. XVIII w., XI w.,
 - c. park pałacowy, XIX w.
- 362. GORZELNIA, murowany, 1 ćw. XX w.,
- 363. DOM Nr 6, murowany, 1. 20-te XX w.,
- 364. CMENTARZ ewangelicko augsburski, nieczynny, XIX/XX w.

WŁADYSZYN (BUDZISZEWKO)

- 365. CMENTARZ ewangelicko augsburski, nieczynny, I. ćw. XIX w.

WOJCIECHOWO

- 366. CMENTARZ katolicki, nieczynny, 2 poł. XIX w.

5.3.3. Zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków.

Zgodnie z art. 3 pkt 1 i 3 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (t. j. Dz. U. 2021 r., poz. 710 ze zm.) zabytek to nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące

świadełstwo minionej epoki lub zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową. Natomiast zgodnie z pkt. 2 tego przepisu zabytek ruchomy jest to rzecz ruchoma, jej część lub zespół rzeczy ruchomych. Wpis do rejestru zabytku ruchomego następuje na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków na wniosek właściciela zabytku, natomiast w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia tego zabytku za granicę wojewódzki konserwator zabytków może dokonać wpisu z urzędu (art. 10 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

Ogólna liczba zabytków ruchomych na terenie miasta i gminy Rogoźno nie jest zbyt duża. Zabytki ruchome głównie tworzą wyposażenie kościołów parafialnych rzymskokatolickich takich jak:

- pw. św. Wita w Rogoźnie,
(wyposażenie 27 obiektów, nr rejestru B-1374-1400, data rejestracji 25.03.1985 r., ilość obiektów 27),
- pw. św. Świętego Ducha w Rogoźnie,
(wyposażenie 2 obiekty, nr rejestru B-1372-1373, data rejestracji 18.03.1985 r., ilość obiektów 2),
- pw. Św. Jakuba w Budziszewku,
(wyposażenie 11 obiektów, nr rejestru B-1515-1525, data rejestracji 16.10.1985 r., ilość obiektów 11),
- pw. NMP Królowej Świata w Parkowie,
(wyposażenie 11 obiektów, nr rejestru B-796-806, data rejestracji 16.06.1983 r., ilość obiektów 11),
(wyposażenie 5 obiektów, nr rejestru B-1507-1511, data rejestracji 15.10.1985 r., ilość obiektów 5),
- pw. św. Stanisława Biskupa w Pruscach,
(wyposażenie 5 obiektów, nr rejestru B-1526-1530, data rejestracji 18.10.1985 r., ilość obiektów 5),
- pw. Wniebowzięcia NMP w Słomowie,
(wyposażenie 4 obiektów, nr rejestru B-1503-1506, data rejestracji 09.09.1985 r., ilość obiektów 4),
- pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Welnie.
(wyposażenie 9 obiektów, nr rejestru B-787-795, data rejestracji 16.06.1983 r., ilość obiektów 9),
(wyposażenie 3 obiektów, nr rejestru B-1512-1514, data rejestracji 15.10.1985 r., ilość obiektów 3).

Ponadto instytucjami powołanymi do ochrony zabytków w tym głównie ruchomych, są muzea, gromadzone są w nich dobra kultury obrazujące nasze dzieje, dorobek kultury materialnej i artystycznej. Dokumentują one tożsamość regionu, prowadzą działalność naukową i edukacyjną. W większości muzea te gromadzą głównie zabytki ruchome. W Rogoźnie działa Muzeum Regionalne im. Wojciechy Dutkiewicz w Rogoźnie według księgi inwentarzowej obecnie jest zaewidencjonowanych 331 zabytków ruchomych. Ponadto na terenie gminy Rogoźna działa Muzeum Historii Młynarstwa i Wodnych Urządzeń Przemysłu Wiejskiego w Jaraczu-Oddział Muzeum Narodowego Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie. W muzeum tym są eksponowane obiekty zabytkowe ruchome dotyczące działalności młynarskiej prowadzonej na przestrzeni lat.

5.4. Zabytki w gminnej ewidencji zabytków.

Do obowiązków samorządu lokalnego należy ochrona zabytków, które znajdują się na terenie miasta i gminy. Zadania te precyzuje art. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (t. j. Dz. U. 2021 poz.710 ze zm.). Zgodnie z tym przepisem Gminy mają dbać między innymi o:

- zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie,

- zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków,
- udaremnienie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków,
- przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę,
- kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków,
- uwzględnienie stanu ochrony w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Do obowiązków nałożonych przez ustawę na gminę należy między innymi uwzględnienie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska, czemu ma służyć gminna ewidencja zabytków. Obowiązek prowadzenia przez gminę gminnej ewidencji zabytków wynika z art. 22 ust. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (t. j. Dz. U. 2021 poz.710 ze zm.). Natomiast zakres gminnej ewidencji zabytków określa art. 22 ust. 5 ustawy:

- zabytki nieruchome wpisane do rejestru,
- inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków,
- inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Informacje o zabytkach nieruchomych, które powinna zawierać karta adresowa, określa Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 56). Gminna ewidencja zabytków nie jest jedną z form ochrony zabytków wymienionych w art. 7 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (t. j. Dz. U. 2021 poz.710 ze zm.), natomiast zgodnie z art. 21 jest podstawą do sporządzenia programów opieki nad zabytkami. Dodatkowo ustawa z dnia 18 marca 2010 r. o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. 2010 r., nr 75 poz. 474) istotnie wzmacnia rangę gminnej ewidencji zabytków poprzez między innymi obowiązek uzgadniania z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków projektów decyzji o WZIZT (Warunków Zabudowy i Zagospodarowanie Terenu) oraz projektów budowlanych dotyczących obiektów ujętym między innymi w gminnej ewidencji zabytków.

5.5. Zabytki archeologiczne.

Na terenie dzisiejszej gminy Rogoźno nie prowadzono wiele badań archeologicznych zakrojonych na szeroką skalę, większość znalezisk była odkryta przypadkowo. Najwcześniejsze ślady człowieka na terenie gminy to pozostałości dwóch obozowisk w Budziszewku na północ od obecnej wsi w pobliżu rzeki Małej Wełny. Znalezione tam pojedyncze egzemplarze rdzeni z odłupkami, rylce, drapacze oraz liczne wióry i odłupki z krzemienia kredowego bałtyckiego, stanowiące przykłady prymitywnych narzędzi myśliwych i zbieraczy. Pochodzą one z ostatniego okresu paleolitu (12000-8000 p.n.e.). Z okresu mezolitu (8000 - ok. 4200 p.n.e.) zostały odkryte w Rogoźnie, Rudzie i w Owczegłowach narzędzia wykonane z krzemienia bałtyckiego. W Rudzie znaleziono też część płyty kamiennej do polerowania krzemiennych narzędzi. Ze starszego neolitu (4200-3500 p.n.e.) są dwa znaleziska w Parkowie i Rogoźnie z kultury ceramiki wstęgowej. Środkowy neolit (3500-2500 p.n.e.) reprezentują osady w Owczegłowach, Rogoźnie, Budziszewku, Dziewczej Strudze, Władyszynie i Międzylesiu. Z okresu brązu (1000 - 650

p.n.e.) pozostawiła też ślady ludność kultury łużyckiej. Znalaziono ślady innych młodszych kultur archeologicznych takich jak: kultura pomorska, kultura grobów kloszowych.

Najstarsze ślady grodziska wczesnośredniowiecznego pochodzą z VIII - IX wieku (wg Jacka Delekty). Dokument z roku 1248 w którym wymieniony jest Gneomir castelanus de Rogozna świadczy o istnieniu kasztelania rogozińskiej. Sama kasztelania powstała zapewne w XII wieku. Była kasztelanią terytorialną, graniczyła z kasztelaniami: ujską, żońską, gnieźnieńską, radzimską, obrzycką i czarnkowską. Zasięg występowania stanowisk archeologicznych na podstawie badań powierzchniowych nie musi odpowiadać dokładnie zasięgowi występowania pozostałości osadnictwa pradziejowego pod ziemią. Dlatego też zasięg ten należy traktować orientacyjnie, bowiem może się okazać, że obiekty archeologiczne zalegają także w sąsiedztwie wyznaczonego na podstawie obserwacji powierzchniowej, zasięgu stanowiska. Stąd w przypadku koncentracji stanowisk archeologicznych operuje się pojęciem strefy intensywnego występowania stanowisk archeologicznych.

Na terenie województwa wielkopolskiego zaewidencjonowano metodą Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP) 70694 stanowisk archeologicznych, a w ich obrębie 92668 faktów osadniczych. Archeologiczne Zdjęcie Polski (AZP) to ogólnopolski program badawczo-konserwatorski wprowadzony w 1978 r., jest on podstawową metodą ewidencjonowania stanowisk archeologicznych.

Zestawienie liczbowe zaewidencjonowanych stanowisk archeologicznych łącznie z ich funkcją z terenu gminy Rogoźno.

Stanowiska archeologiczne	Liczba ogółem	Liczba stanowisk wpisanych do rejestru	Liczba stanowisk wpisanych do ewidencji
grodziska	2	2	2
osady	327	-	327
punkty osadnicze	204	-	204
ślady osadnicze	286	-	286
cmentarzyska płaskie	15	-	15
cmentarzyska kurhanowe	4	-	4
inne (w tym nieokreślone)	-	-	-

Źródło: Wielkopolski Biuletyn Konserwatorski tom III/2006 Poznań. Mirosława Dernoga Raport o stanie zabytków archeologicznych w województwie wielkopolskim.

Wykaz stanowisk archeologicznych z terenu gminy Rogoźno wpisanych do rejestru zabytków.

Miejscowość	Rodzaj stanowiska	Obszar AZP	Nr rejestru zabytków
Rogoźno	Grodzisko wklęsłe wczesnośredniowieczne, stan. 2	AZP 45-28/34	851/A z 17.02.1970 r. księga C 141/Wlkp./C dnia 29.10.2007 r.
Budziszewko	Grodzisko wczesnośredniowieczne, stan. 1	AZP 46-29/1.	852/A z 17.02.1970 r.

Początki osadnictwa wczesnośredniowiecznego w Rogoźnie związane są z grodziskiem wklęsłym typu nizinnego, położonym w odległości około 1 km na północny zachód od centrum Rogoźna (stan. 2), na prawym brzegu rzeki Wełny, w miejscu zwanym Żydowską Górą (dawny cmentarz żydowski w średniowieczu), posiada ono własną formę krajobrazową. Jest to grodzisko nizinne, jednoczłonowe, zapewne pierścieniowate, koliste lub owalne. Wzniesione na wyspowatym wzgórku w dolinie zalewowej Wełny. Od strony północnej i północno-wschodniej otoczone łąkami na podłożu torfowym. Od strony wschodniej zachował się wał ziemny z widocznym niewielkim siodełkowatym przegłębieniem w części północnej.

Wnętrze grodziska obniża się w stronę rzeki i w stronę południową, gdzie jest czytelne wyraźne obniżenie. Na zewnątrz obiektu, od strony południowej i południowo-wschodniej znajduje się rów z wodą, może pozostałość fosy. Przy północnym krańcu grodziska istnieje niska i wąska grobelka łącząca stanowisko z płaską równiną. Z majdanem grodziska zlewa się grobla biegnąca wzdłuż rzeki. Przy południowym krańcu grodziska rośnie parę drzew. Grodzisko zostało w 1/3 kompletnie zniszczone w czasie regulacji rzeki Wełny w latach 1929-1931. W czasie tych prac ucierpiała także zachowana do dziś partia obiektu, zwłaszcza przylegająca do rzeki. Obecnie stanowisko jest użytkowane jedynie jako pastwisko i nie jest narażone na dalsze niszczenie. Wymiary grodziska: podstawa grodziska 45 X 62 m, zachowana część majdanu 28 X 30 m, jego powierzchnia do 1000 m², szerokość podstawy wału około 12 m, wysokość wału w stosunku do powierzchni otaczających łąk 3 m.

Źródło: Eugeniusz Cnotliwy (Szczecin), Grodziska wczesnośredniowieczne w południowej części województwa pilskiego. Wyniki badań weryfikacyjnych, „Slavia Antiqua”, Tom XXXII rok 1989/1990.

Grodzisko w Rogoźnie było lustrowane w końcu XIX i na początku XX w. W 1931 r. badania ratownicze prowadzone przez Jacka Delektę w związku z prowadzoną regulacją Wełny. W 1978 Zofia Hilczerówna, Alina Łosińska i Mirosława Grabska przeprowadziły badania weryfikacyjne. W 1982 r. przeprowadzono badania sondażowe pod kierunkiem Ryszarda Cnotliwego. Wykonano wówczas plan warstwiczny a w 1983 przeprowadzono badania w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski.

Opracowanie Marek Wróbel, OT NID Poznań, PT Trzebiny, 30-12-2018 r.

Grodzisko wczesnośredniowieczne zlokalizowane w Budziszewku, badania archeologiczne rozpoczęto w 1930 r. Grodzisko wklęsłe, położone na wzniesieniu stromo opadającym ku strumykowi. W ramach prac znaleziono ułamki naczyń glinianych brak cech, rodzaj badań – autopsja.

Opracowano na podstawie Atlasu grodzisk wczesnośredniowiecznych z obszaru Polski (wersja beta), projekt realizowany ze środków Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki.

W przypadku stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków istnieje zakaz prowadzenia wszelkich robót budowlanych oraz przemysłowych na jego terenie, a prace porządkowe w jego obrębie wymagają uzgodnienia z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Poznaniu. Natomiast w przypadku ujawnienia podczas badań archeologicznych nowych faktów osadniczych należy to bezwzględnie odnotować w karcie adresowej gminnej ewidencji zabytków.

Istotne zagrożenia dla zabytków archeologicznych.

Największym zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych są inwestycje, które związane są z budownictwem a w szczególności jeżeli konieczne jest wykonanie intensywnych prac ziemnych. Prace te w szczególności występują przy budowie wszelkiego rodzaju budynków jak i przy realizacji tak zwanych inwestycji liniowych do których zaliczamy realizacje inwestycji kanalizacyjnych, gazowych i telekomunikacyjnych. W nadchodzącym czasie gmina Rogoźno nie planuje wielkich inwestycji budowlanych. Natomiast na bieżąco w miarę

możliwości uzyskiwania potrzebnych środków finansowych będą budowane i remontowane drogi gminne. Natomiast w fazie końcowej jest rozpoczęcie budowy obwodnicy Rogoźna zaprojektowanej w ciągu drogi wojewódzkiej DW 241. Prace ziemne przy budowie obwodnicy będą prowadzone w bardzo szerokim zakresie co będzie mogło nieść za sobą zagrożenie dla zabytków archeologicznych. Natomiast nie można na dzień dzisiejszy jednoznacznie stwierdzić czy i kiedy ta inwestycja zostanie rozpoczęta. W najbliższym możliwym okresie czasu gmina Rogoźno będzie prowadziła prace ziemne przy przebudowie ulicy Kochanowskiego oraz prace ziemne przy fragmentach ulicy Mickiewicza w Rogoźnie. Stanowiska archeologiczne generalnie są zlokalizowane na terenach, które możemy określić jako łąki, które kiedyś sporadycznie były wykorzystywane jako pastwiska. Obszary te nie są na dzień dzisiejszy zagrożone przed zniszczeniem.

5.6. Zabytki o najwyższym znaczeniu dla gminy.

Synteza elementów przyrody i widocznych efektów działalności człowieka jest architekturą krajobrazu, czyli formą, która obok treści składa się na krajobraz kulturowy. Ochrona tego krajobrazu to pełna ochrona obiektu zabytkowego wraz jego otoczeniem i walorami przyrodniczymi, roślinnością i warunkami socjologicznymi. Polega na ochronie najcenniejszych obiektów, zespołów, obszarów i świadomym ich przekształcaniu w taki sposób by tworząc nowe wartości unikać deformacji istniejącego, historycznie ukształtowanego dziedzictwa. Chronić należy więc nie tylko obiekty architektury, kapliczki i figury przydrożne, również krajobraz ukształtowany ludzką ręką. Przykładem takiego krajobrazu są między innymi obiekty wpisane do rejestru zabytków znajdujące się na terenie gminy. Do najbardziej wartościowych obiektów zabytkowych znajdujących się na terenie gminy należą zabytki nieruchome przedstawione poniżej.

Późnogotycki kościół pw. św. Wita jest najcenniejszym zabytkiem Rogoźna.

Obecny kościół wybudowany został w 1526 r. z fundacji starosty rogozińskiego Andrzeja Dołęgi Kretkowskiego, przez Marcina mora i Klemensa z Ostroga. Po pożarze w 1668 r. kościół został rozbudowany o zakrynię i skarbiec, a w 1862 r. wzniesiono kruchtę wg projektu berlińskiego architekta Friedricha Augusta Stülera. Jest to budynek murowany cegły, częściowo tynkowany, trójnawowy, pseudobazylikowy, z wydzielonym węższym prezbiterium. Nawa główna i prezbiterium przykryte sklepieniem gwiaździstym, nawy boczne krzyżowo-żebrowym. Obie nawy rozdzielone są ostrołukowymi arkadami. Chór muzyczny barokowy, wsparty na trzech arkadach z pilastrami. Neogotycki ołtarz główny z 1897 r., czteroskrzydłowy, ze scenami Zwiastowania NMP, narodzin Chrystusa, pokłonu Trzech Króli oraz figurami świętych: Modesta, Wita, Krescencji i Barbary. Poniżej popiersie (płaskorzeźby) czterech ewangelistów: Jana, Łukasza, Marka i Mateusza. W nawie północnej (lewej) ołtarz późnobarokowy ok. 1700 r.), stiukowy z herbem Radwan Zebrzydowskich i obrazem Matki Boskiej z Dzieciątkiem. W nawie południowej - ołtarz późnobarokowy, z czwartej ćwierci XVIII w., stiukowy o płaskiej dekoracji, z obrazem Chrystusa i św. Stanisława w zwieńczeniu. Na ołtarzu umieszczono wizerunek pelikana (symbol poświęcenia, eucharystii). Na granicy prezbiterium chrzcielnica gotycka z pierwszej połowy XV w., z mosiądzu, w kształcie kotła na trzech łapach zwierzęcych z postaciami świętych. W nawie

północnej obraz św. Wita, barokowy z drugiej ćwierci XVIII w., w srebrnej koszulce. W ołtarzach przy filarach wizerunki św. Józefa-patrona rzemieślników i św. Rocha-opiekuna rolników. Krucyfiks na belce tęczowej z pierwszej połowy XVII w. witraże w prezbiterium z wizerunkami NMP z Dzieciątkiem i św. Józefa z lilią. W kruchcie rzeźba Chrystusa frasobliwego, późnogotycka, ludowa, z polichromowanego drewna, z XVI w. Aktualnie kościół (nieruchomość) jest własnością kościoła katolickiego.

Kościół pw. św. Wita Rogoźnie.

Kościół pw. Świętego Ducha w Rogoźnie (dawniej zbór ewangelicki).

W 1808 r. rozpoczęto budowę kościoła, który został konserwowany w 1817 r., mimo nieukończenia prac. Wznoszenie fasady zakończono ostatecznie w 1839 r. Kościół orientowany, zbudowany w stylu późnoklasycystycznym z neoromańską fasadą, na planie prostokąta, z prostokątnym aneksem od strony zachodniej i przykryty dwuspadowym dachem pokrytym blachą. Elewacje boczne rozczłonkowane pilastrami, okna zamknięte półkoliście. Fasada ujęta w dwa potężne filary, zwieńczone namiotowymi dachami. Na osi fasady trójarkadowe wejście główne, a nad nim wysokie okna ujęte w potrójną arkadę i jeszcze wyżej okrągłe okno. W zwieńczeniu czworoboczna sygnaturka (wieżyczka) z zegarem, przykryta daszkiem z kulą i krzyżem. Na północ od kościoła drewniana dzwonnica, przykryta czterospadowym dachem i zwieńczona masztem z kulą i chorągiewką, na której umieszczono datę 1796. Aktualnie kościół (nieruchomość) jest własnością kościoła katolickiego.

Kościół pw. Świętego Ducha w Rogoźnie.

Muzeum Regionalne im. Wojciechy Dutkiewicz w Rogoźnie.

Siedzibę jego stanowi zabytkowy późnoklasycystyczny ratusz zbudowany w latach 1826-1828 (rozbudowany w latach 1911-1913). Otwarcie Muzeum w budynku ratusza nastąpiło 29 stycznia 1983 r. podstawą zbiorów historycznych stały się eksponaty zgromadzone przez Wojciechę Dutkiewicz (1896-1990) nauczycielkę Liceum Ogólnokształcącego, a udostępniono w 1968 r. we własnym domu jako Izba Pamięci Powstania Wielkopolskiego. Przy tworzenia Muzeum i poszerzaniu zbiorów zasłużyli się szczególnie: dyr. Czesław Lewandowski (1920-2000), Jan Hinczewski (1937-1986), Władysław Ruks, nauczyciel historii w miejscowym Liceum Ogólnokształcącym oraz Bogdan Wilhelm - pierwszy dyrektor Muzeum (1983-1990). Aktualnie kościół (nieruchomość) jest własnością kościoła katolickiego. Aktualnie budynek muzeum regionalnego (nieruchomość) jest własnością gminy Rogoźno.

Muzeum Regionalne im. Wojciechy Dutkiewicz w Rogoźnie.

Kościół pw. św. Jakuba w Budziszewku.

Kościół pw. św. Jakuba w Budziszewku.

Pierwotnie drewniany o konstrukcji zrębowej, od 1960 r., po przebudowie, obecnie częściowo wzmocniony konstrukcją stalową, oszalowany. Orientowany, jednonawowy z transeptem i nieco węższym prezbiterium zamkniętym trójbocznie. od północy i południa ulokowane zostały małe zakryście. Przy nawie od zachodu znajduje się wieża z kruchtą w przyziemiu. Wejście do kościoła na osi fasady. Dachy dwuspadowe pokryte blachą. Ośmioboczna wieżyczka z sygnaturką jest zwieńczona baniastym hełmem. Do cenniejszych elementów wyposażenia należą: ołtarz główny, barokowy po połowie XVIII w. z rzeźbami św. Wawrzyńca i św. Stanisława oraz obrazami Matki Boskiej z Dzieciątkiem i św. Jakubem

w zwieńczeniu; ołtarz boczny (prawy), rokokowy z trzeciej ćwierci XVIII w. z Chrystusem Ukrzyżowanym, obok rzeźby NMP i św. Marii Magdaleny; ołtarz boczny (lewy), rokokowy podobnie datowany, z obrazem św. Katarzyny i nieznaney zakonnicy, w zwieńczeniu obraz św. Antoniego z Dzieciątkiem; przy transepcie obraz św. Józefa. Ponadto: chrzcielnica alabastrowa, zwieńczona nakrycie w kształcie korony z krzyżem (XVIII w.); dwa konfesjonały z trzeciej ćwierci XVIII w.; organy z 1905 r. Aktualnie kościół (nieruchomość) jest własnością kościoła katolickiego.

Kościół pw. św. Małgorzaty w Parkowie.

Kościół pw. św. Małgorzaty w Parkowie.

Wzniesiono w latach 1780-1802. Orientowany, w stylu barokowo-klasycystycznym. Zbudowany na rzucie koła, z centralnie położoną kopułą na wysokim tamburze (bęben). Kopusła jest przykryta blachą i zwieńczona hełmem stożkowatym z kulą i krzyżem. Dach wygięty, półkopulasty. Kościół murowany, otynkowany, posiada na elewacji ozdobne pilastry, między którymi ulokowane zostały na przemian okna i nisze okienne zakończone półkoliście. Wejście główne zamknięte łukiem, ponad nim tablica z datą 1780 i okno w formie owalu. Środkowa część kościoła wydzielona ośmioma arkadami, które tworzą osiem pomieszczeń w formie kaplic. W nich m.in. prezbiterium, kruchta i dwa ołtarze boczne. Pod kościołem krypta. Kopusła zdobiona malowidłami, zaś fryz belkowania imitacją stiuku. W ołtarzu głównym tabernakulum z początku XX w. o motywach antycznych, obraz Matki

Boskiej z Dzieciątkiem, szkoły hiszpańskiej z około połowy XVII w. w sukience srebrnej z XVIII w. Rama dekorowana motywem wici akantu. Z obu stron ołtarza rzeźby z około 1800 r.: św. Antoniego z Dzieciątkiem i św. Wawrzyńca. W ołtarzu bocznym północnym figury Matki Boskiej i św. Jana; w ołtarzu bocznym południowym figury Matki Boskiej z Dzieciątkiem i Chrystusa. Aktualnie kościół (nieruchomość) jest własnością kościoła katolickiego.

Kościół pw. św. Stanisława Biskupa w Pruścach.

Wybudowano w latach 1869-1871. Orientowany; w stylu eklektycznym. Dach i hełm wieży kryte blachą miedzianą. Trójnawowy, pseudo bazylikowy, z wydzielonym na całej szerokości nawy głównej prezbiterium. Trójkondygnacyjna prostokątna wieża mieści w przyziemiu kruchtę. Dwuspadowy dach przykrywa nawę i prezbiterium, natomiast przybudówki posiadają osobne daszki pulpitowe. Hełm wieży jest zwieńczony kulą i krzyżem. W narożnikach korpusu znajdują się skarpy przechodzące w niskie wieżyczki z namiotowymi daszkami. Nawa i prezbiterium tworzą jedną przestrzeń halową. Nawy boczne oddzielone są od nawy głównej arkadami wspartymi na filarach. Na sklepieniu konchowym prezbiterium malowidła przedstawiające św. apostołów Piotra i Pawła oraz sceny z życia i męczeńskiej śmierci św. Stanisława Biskupa. Z paramentów kościelnych na uwagę zasługują: ołtarz główny z XVIII w. z obrazem św. Stanisława Biskupa z drugiej połowy XIX w, powyżej płaskorzeźba - symbol Ducha Świętego; gipsowa chrzcielnica z XIX w, konfesjonał z XIX w, drewniana empora chóru muzycznego z XIX w. wsparta na czterech filarach z balustradą. Aktualnie kościół (nieruchomość) jest własnością kościoła katolickiego.

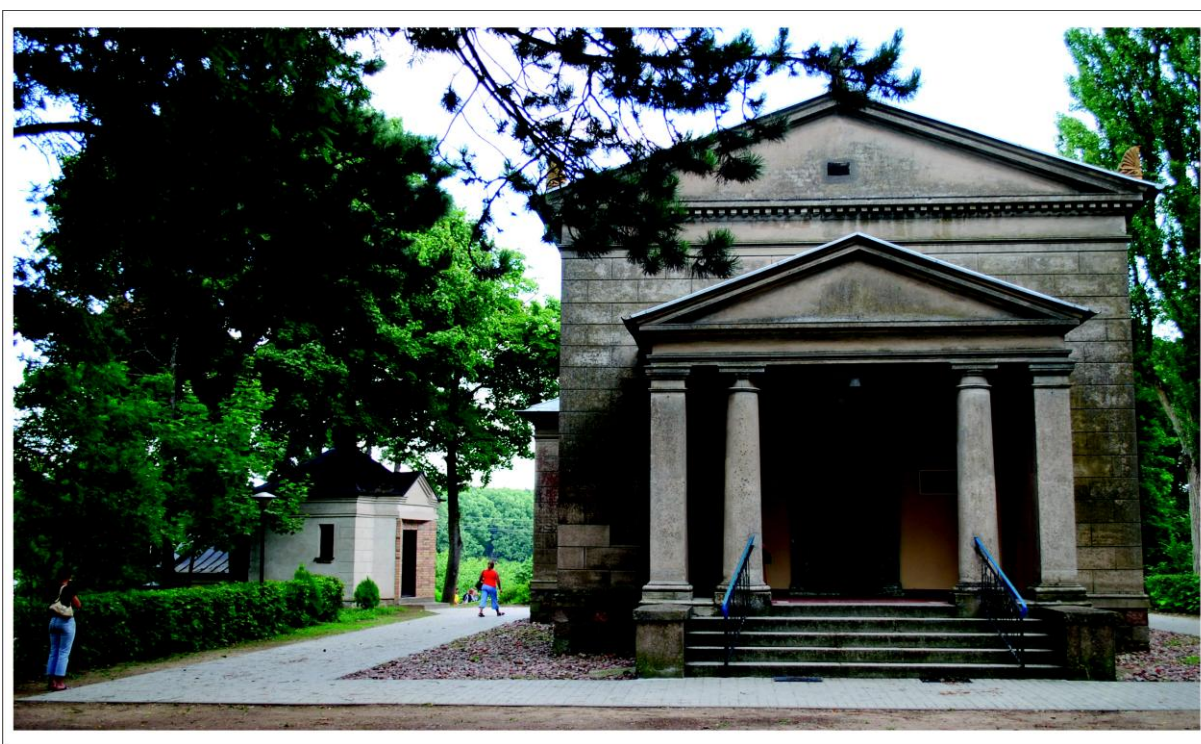

Kościół pw. św. Stanisława Biskupa w Pruścach.

Kościół pw. Wniebowzięcia NMP w Słomowie.

Wzniesiony został w latach 1904-1906 z fundacji Jana Turno przez architekta Stanisława Boreckiego jako kaplica pałacowa. Murowany, orientowany kościół zbudowany na rzucie krzyża łacińskiego, z gankiem od frontu w formie portyku z kolumnami i arkadową niszą od wschodu. Przykryty dachem dwuspadowym obłożonym blachą. Ściany szczytowe budynku zwieńczone trójkątnymi tympanonami ozdobionymi pośrodku krzyżem i rzezbami. Na ścianie frontowej tablica fundacyjna z jasnego piaskowca. Drzwi dębowe, dwuskrzydłowe, ozdobione sześciopłowymi dekoracjami z brązu lanego, przedstawiającymi muzykujące i tańczące anioły. Portal odkuty z serpentynu, zdobiony żeliwną arabską dekoracją. Wnętrze jednonawowe z węższym prezbiterium w formie konchy (półkopuła). Ściany prezbiterium rozdzielone pięcioma arkadami wspartymi na kolumnach. Strop płaski, ozdobiony 36 malowidłami ze scenami z życia NMP. Ściany nawy rozczłonkowane pilastrami i zwieńczone gzymsem. Wartość zabytkową posiadają: drewniana figurka Matki Boskiej z Dzieciątkiem z XVIII w., oraz aplika (ozdobne zwierciadło) z blachy cynowej z tego samego okresu. Aktualnie kościół (nieruchomość) jest własnością kościoła katolickiego.

Kościół pw. Wniebowzięcia NMP w Słomowie.

Kościół Podwyższenia Św. Krzyża w Wełnie.

Należy do najcenniejszych zabytków budownictwa drewnianego w Wielkopolsce. Został wzniesiony w 1727 r. Barokowy, orientowany - został zbudowany na planie krzyża łacińskiego oraz otoczony tzw. sobotami, tj. krytym gankiem obiegającym dookoła nawę i wieżę. Węższe od nawy głównej prezbiterium, zamknięte trójbocznie, posiada od północy i południa dwa prostokątne aneksy. Od zachodu kruchta zakończona jest wieżą o tej samej

wysokości co nawa. Obiekt zbudowano w konstrukcji zrębowej, soboty - sumikowo-łatkowej, a wieże na siup. Dach wysoki, dwuspadowy, kryty gontem. Soboty i aneksy z dachami pulpitowymi. Ściany zewnętrznie odeskowane. Na kalenicy niewielka sygnaturka (wieżyczka) przykryta baniastym hełmem zwieńczonym krzyżem na maszcie. Okna nad sobotami w kształcie stojących i leżących owali, w profilowanych (zdobionych) obramieniach. Liczne, choć proste wyposażenie wnętrza pochodzi z okresu budowy świątyni (1727-1731). Ołtarz główny w całości wycięty w drewnie - ze sceną Ukrzyżowania. Na środkowej ścianie prezbiterium obraz Matki Boskiej w dekorowanej ramce rokokowej. Ołtarz w północnym ramieniu transeptu z obrazem Zwiastowania NMP (w polu głównym) i św. Krzysztofem z Dzieciątkiem (w zwieńczeniu). Ołtarz w południowym ramieniu transeptu z figurą św. Wawrzyńca w polu głównym i obrazem św. Antoniego z Dzieciątkiem w zwieńczeniu. Wnętrze kościoła wypełnia jednolita dekoracja architektoniczno-malarska obejmująca polichromię ścian, stropów oraz ołtarzy, stalli i konfesjonałów. Konfesjonały ukryte w ścianach transeptów, nad nimi ambony z daszkami. Od zachodu chór muzyczny wsparty na filarach ze zdobionymi balustradami. Wzdłuż ścian nawy biegną balkony. W prezbiterium i pod chórem znajdują się stalle. Polichromia wykonana przez franciszkanina Adama Swacha z Poznania, autora wielu polichromii w kościołach Wielkopolski i całego kraju. Przedstawia ona głównie sceny związane z kultem Krzyża Świętego, postać Chrystusa, 12 apostołów i 4 ewangelistów. Wiele partii ścian, chóru i balkonów wypełniają ornamenty geometryczne i roślinne. Do całości wystroju kościoła dostosowany jest ołtarz główny w całości wycięty z desek, polichromowany. Podobnie wykonane są i zdobione ołtarze boczne. Pozostałe sprzęty dekorowane olejnymi malowidłami alegorycznymi. Z wyposażenia na uwagę zasługuje: kropielnica granitowa z XVIII w., drewniana lampka wieczna z tego samego okresu. Aktualnie kościół (nieruchomość) jest własnością kościoła katolickiego.

Kościół Podwyższenia Św. Krzyża w Welnie.

Muzeum Młynarstwa w Jaraczu.

W 1981 r. w dawnej osadzie otwarto Muzeum Historii Młynarstwa i Wodnych Urządzeń Przemysłu Wiejskiego - Oddział Muzeum Narodowego Rolnictwa i Przemysłu Rolno - Spożywczego w Szreniawie. Na cele ekspozycyjne przeznaczono młyn wodny z około 1871 r. oraz stajnię przy młyńskiej. Maszyny i urządzenia zgromadzone w młynie pochodzą głównie z lat dwudziestych XX w. Źródło napędu stanowi turbina o mocy 75 KM. Młyn pracował do 1976 r. Jaz czynny jest od września 1995 r. - od tego czasu woda płynie przez młyn. Od 1994 r. jest uruchomiona mała elektrownia wodna na jazie przelewowym.

W dawnej stajni - ekspozycja tradycyjnego przetwórstwa zbożowego, od pierwotnego żarna kamiennego, przez żarna rotacyjne, różnego rodzaju stępy, śrutowniki, do maszyny mielącej ziarno. W XIX-wiecznym Domu Młynarza stała wystawa "Historia społeczno – gospodarcza młynarstwa" oraz modele trzech podstawowych typów wiatraków: holendra, kozłaka i paltraka. Aktualnie muzeum (nieruchomość) jest własnością Skarbu państwa.

Muzeum Młynarstwa w Jaraczu.

Pałac w Siernikach.

Zespół pałacowo-parkowy w Siernikach należy do najcenniejszych zabytków architektury dworskiej w Wielkopolsce. Tworzą go centralnie położony pałac nowego typu, dziedziniec z aleją kasztanowców, cztery oficyny oraz obszerny park krajobrazowy. Cały zespół został rozwinięty przestrzennie na osi północ-południe. Założenie pałacowe, projektu architekta Jana Christiana Kamsetzera, zrealizował architekt i budowniczy Antoni Hoehne i rzeźbiarz Jan Szeps z Poznania. Główną oś założenia wyznacza długa (300 m) aleja, u której początku

zbiegają się promieniście trzy drogi z okolicznych wsi. Zamknięcie alei stanowi pałac położony na lekkim wzniesieniu, ujęty po bokach dwiema oficynami. Od strony parku, na osi pałacu, wykopano 400-metrowy kanał wypełniony wodą.

Pałac jest niewielki, a jego sylwetkę cechuje spokój, lekkość i wdzięk. Uderza nie tylko czystą i piękną klasycystyczną architekturą, lecz także swym niezwykle malowniczym położeniem. Obiekt jest w większości zbudowany z cegły i tynkowany. Jedyne głowice i bazy kolumn oraz pilastrów, a także schody, wykonane zostały z piaskowca sprowadzonego ze Śląska. Na froncie budynku, nieco wysunięty do przodu i wsparty na czterech kolumnach jońskich, znajduje się portyk z tympanonem, w którego polu umieszczono białą tablicę marmurową z napisem: SOBIE, SWOIM PRZYJAŹNI, CZASOWI. Za portykiem wnęka, następnie obszerny westybul i dwukondygnacyjna sala rotundowa (balowa). Do wejścia wiodą trzynastostopniowe schody. W fasadzie ogrodowej trójboczny wysunięty ryzalit z łukowato ujętymi drzwiami wejściowymi. Prowadzą do nich dwubiegowe schody, pod którymi znajduje się zejście do piwnicznej sala terrena. Zwieńczeniem ryzalitu jest ozdobny kartusz, na którym wyryto monogram fundatorki (CR). Dach czterospadowy kryty dachówką z oknami powiekowymi. Z obu stron pałacu znajdują się symetrycznie usytuowane, początkowo identyczne, dwie piętrowe oficyny z portykami o dwóch kolumnach. Na frontonie jednej z nich zachowała się ozdobna litera R Radolińskich. Przy wylocie głównej alei na dziedziniec dwie mniejsze oficynki pałacowe z początku XIX w. Aktualnie pałac (nieruchomość) jest własnością prywatną.

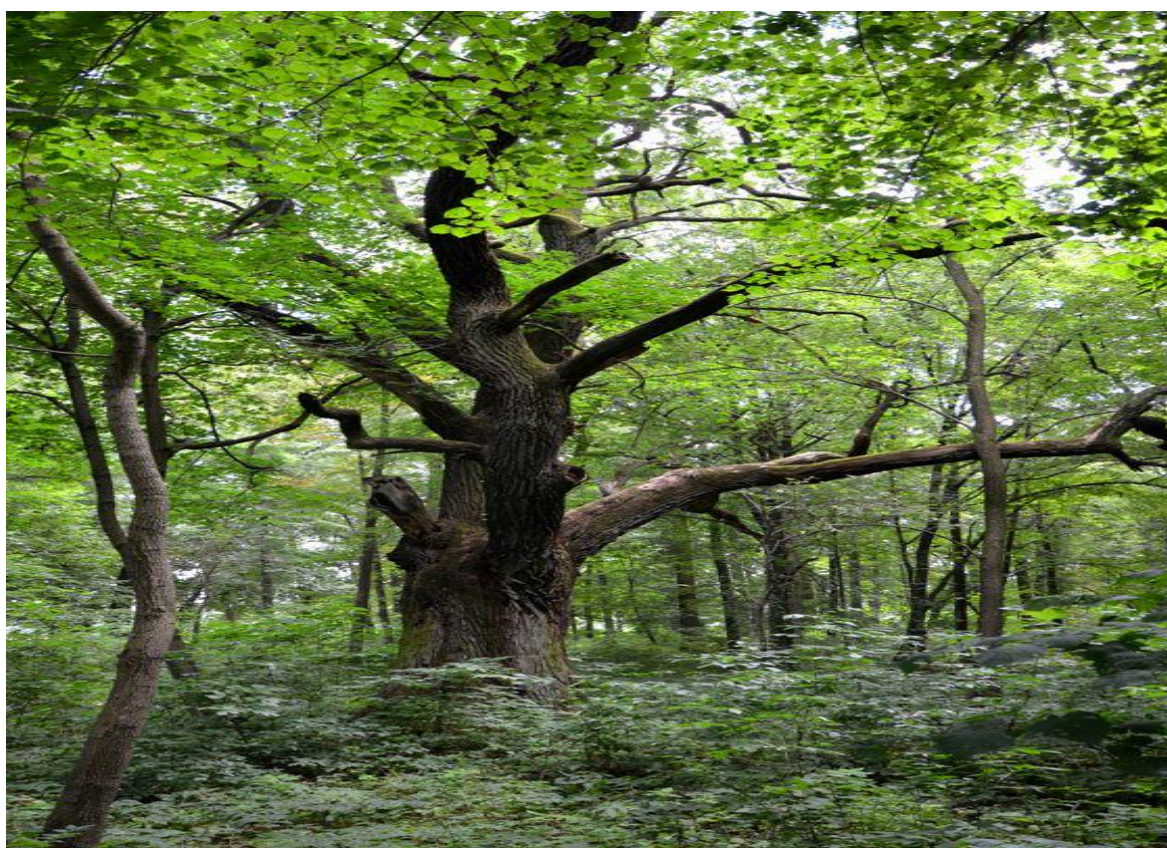
Pałac w Siernikach.

Całość zespołu pałacowo-parkowego w Siernikach została otoczona parkiem krajobrazowym o powierzchni około 1,5 hektara. W parku rośnie 30 gatunków starych drzew, znajduje się tam aleja kasztanowo - lipowa i 400 metrowy kanał biegnący na osi pałacu od strony parku.

Zespół pałacowo - parkowy w Siernikach.

Zespół pałacowo - parkowy w Siernikach.

Pałac w Słomowie.

Założenie pałacowo-parkowe o charakterze neoklasycystycznym powstało w latach 1904-1906 według projektu Stanisława Boreckiego. Fundatorem był Jan Turno. Pałac zwrócony jest fasadą na wschód i z trzech stron otoczony parkiem. Wzorowany na pałacyku Petit Trianon w Wersalu (architekt Jaques Ange Gabriel). Murowany z cegły, wysoko podpiwniczony, dwukondygnacyjny, z czterospadowym dachem krytym papą. W zwieńczeniu pałacu znajduje się attyka balustradowa. Zbudowany został na planie kwadratu. Posiada płaski ryzalit od strony północnej, otwarty ganek od frontu i ganek kolumnowy w elewacji ogrodowej. Ściany rozczłonkowane pilastrami w wielkim porządku. Z wyposażenia pałacowego na uwagę zasługują: elewacja frontowa z czterokolumnowym korynckim portykiem dekorowanym ceramicznymi ozdobami na fasadach, balustrada schodowa pięknie zdobiona motywem winorośli, drzwi do pomieszczeń, częściowo wzbogacone rozetkami i wzorem roślinnym, bogato ornamentowane klamki. Od strony ogrodu kamienne wazony na wysokich postumentach. Pałac otoczony balustradą. Aktualnie pałac (nieruchomość) jest własnością prywatną.

Pałac w Słomowie.

Park wchodzi w skład zespołu pałacowo parkowego projektu Stanisława Boreckiego. Pochodzi on z pierwszej połowy XIX wieku, później modernizowany. Park krajobrazowy rozciągający się na przestrzeni 3,26 hektara i jest urozmaicony pod względem ukształtowania. Teren ten porośnięty jest 150-letnim drzewostanem z okazami drzew pomnikowych. Ponadto na uwagę zasługuje położony w północnej części parku rozległy staw, rozdzielający wzniesienia na których usytuowane są pałac i kaplica grobowa rodu Turno.

Park w Siernikach.

Barokowy dwór w Studzieńcu.

Barokowy dwór w Studzieńcu.

Dwór szachulcowy - okazały barokowy, umiejscowiony w północno-zachodniej części wsi. Fasadą zwrócony jest na wschód. Dwór powstał najprawdopodobniej w trzeciej ćwierci XVIII wieku. Wniesiono go dla rodziny Kierskich, posiadającej majątek w Studzieńcu przez ponad czterdzieści lat. Zbudowany na planie prostokąta, posiada dwa alkierze znacznie wysunięte przed lico budynku od strony zachodniej, dach wysoki, łamany, kryty gontem. W elewacji wschodniej i zachodniej - płytkie, trójosiowe ryzality. Budynek jest parterowy, częściowo podpiwniczony, z piętrowymi wystawkami ponad ryzalitami elewacji frontowej i ogrodowej. Ściany obwodowe i działowe konstrukcji ryglowej wypełnione cegłą, otynkowane. Wejście główne na osi fasady, z drzwiami zamkniętymi łukiem i ujętymi w architektoniczne obramienie. W XIX wieku dobudowano schody do alkierza południowego. W 1982 roku rozpoczęto prace restauracyjne dworu, które zostały ukończone po prawie dziesięciu latach.

Późnobarokowy pałac w Welnie.

Późnobarokowy pałac z trzeciej ćwierci XVIII w., zlokalizowany jest na północ od kościoła, w północno-wschodniej części wsi. Obiekt pałacowy został wzniesiony dla Marianny

z Kołaczkowskich i Jana Franciszka Rostworowskich, w związku z ich ślubem w 1762 r. Ukończony dopiero po 1781 r. Wybudował go nieznany z nazwiska architekt czeski (niektóre rozwiązania wzorowane są na budowli pałacu w Trpistach). Podstawę założenia architektonicznego stanowią dwie stykające się ze sobą sale na planie elipsy z przyległymi do nich niższymi, parterowymi skrzydłami. Od frontu i ogrodu półkoliste ryzality. Wejście główne poprzedzają dwubiegowe schody z szerokim podestem, a za nim obszerny okrągły westybul (sień) i owalny salon od ogrodu. Pod salonem tzw. sala terrena, ze stropem wspartym na słupach. Z obu stron pałacu umieszczono klatki schodowe łączące się górą w rodzaj tarasu (galerii). Okna zamknięte półkoliście, na poddaszu prostokątne. Aktualnie pałac (nieruchomość) jest własnością prywatną.

Późnobarokowy pałac w Węlnie.

Pałac w Budziszewku.

Pałac zwrócony jest fasadą na wschód, zaś od północy, zachodu i południa otacza go niewielki park. Murowany, otynkowany, powstał na planie wydłużonego prostokąta. Wysoko podpiwniczony i dwu kondygnacyjny, posiada w elewacjach bocznych parterowe przybudówki. Wejście główne na osi fasady jest poprzedzone dwubiegowymi schodami z balustradą. Na zewnętrznej ścianie umieszczono w 1955 r. tablicę upamiętniającą pobyt Adama Mickiewicza. W 1968 r. w pobliżu pałacu wybudowano nową szkołę, w której od 5 czerwca 1983 r. mieści się Izba Pamięci Adama Mickiewicza. Aktualnie pałac (nieruchomość) jest własnością prywatną.

Pałac w Budziszewku.

Cmentarz parafialny Rogoźno, ul. Kościelna.

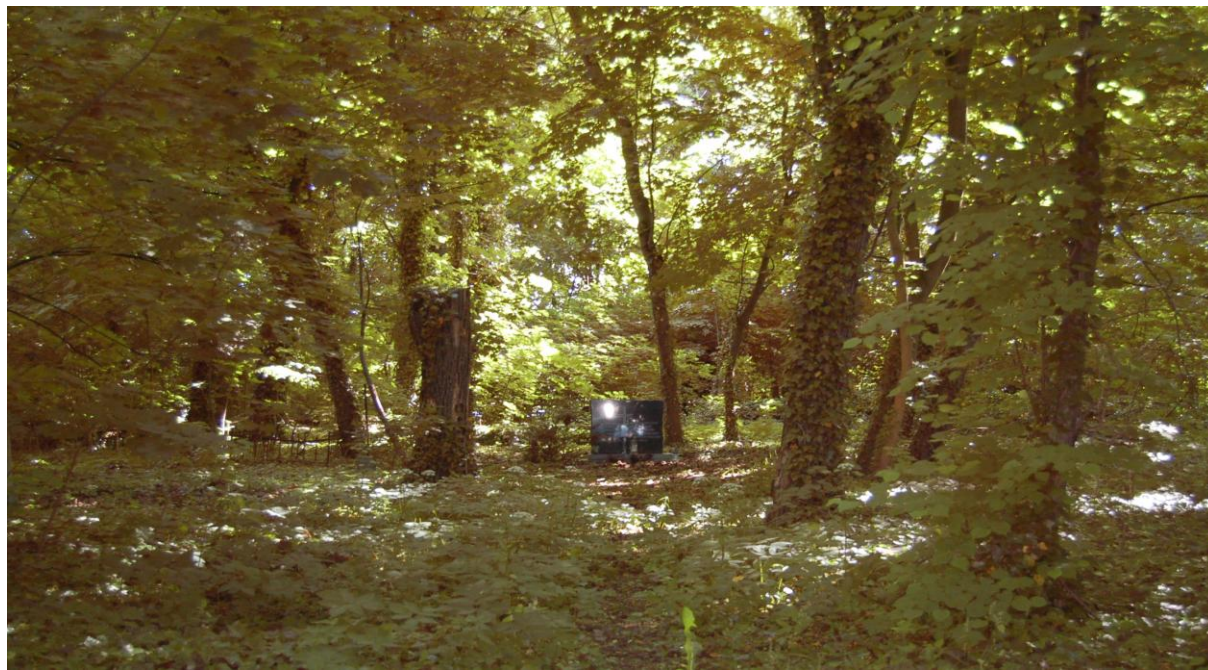
Cmentarz parafialny Rogoźno, ul. Kościelna.

Określenie dokładnego okresu powstania cmentarza katolickiego w Rogoźnie nastęrcza duże problemy. Nie zachowały się źródła historyczne dotyczące jego powstania i osoby jego fundatora. Biorąc pod uwagę wnioski wynikające z analizy materiału kartograficznego, można przyjąć, że obiekt powstał w drugiej połowie XVIII w., gdy w obu miastach rozwijało się dobrze sukiennictwo i handel, a liczba ludności Starego i Nowego Rogoźna wynosiła razem około 2800 osób. Cmentarz parafialny widnieje na planach miasta z lat: 1829, 1824

oraz z roku 1793/94, skopiowanym w 1849 r., na tym ostatnim planie zostało szczegółowo określone położenie cmentarza, jego kształt, z niewyraźnym obrysem granic i przybliżona wielkość. Uporządkowanie całego cmentarza nastąpiło dopiero około połowy XIX w. W trakcie tych prac uległo likwidacji większa część wcześniejszych pochówków, co może tłumaczyć brak grobów z XVIII i początku XIX w. Na dzień dzisiejszy cmentarz parafialny w Rogoźnie jest czynny i aktualnie posiada powierzchnię około 5 hektarów. Cmentarz parafialny w Rogoźnie jest własnością kościoła katolickiego.

Cmentarz ewangelicki Rogoźno, ul. Wielka Poznańska.

Cmentarz ewangelicki Rogoźno, ul. Wielka Poznańska.

Cmentarz ewangelicki w Rogoźnie istnieje najprawdopodobniej od początków XIX w. został założony na południowych obrzeżach miasta. Natomiast lokalizacja cmentarza widoczna jest na mapach z 1849 r., również potwierdzają to mapy z 1911 r., 1934 r. i z 1944 r. Cmentarz ewangelicki jest nieczynny od 1945 r., stanowi on ważne świadectwo istnienia wielowiekowej, wielokulturowej i wielowyznaniowej historii Rogoźna. Cmentarz ewangelicki (nieruchomość) jest własnością gminy Rogoźno.

Cmentarz żydowski w Rogoźnie, ul. Leśna.

Stary cmentarz żydowski w Rogoźnie – kirkut mieści się przy ul. Leśnej. Powstał w końcu XVI stulecia, jest to teren tzw. Żydowskiej Górki i zajmował powierzchnię około 1,5 hektara. Jest nieogrodzony i zdewastowany. W czasie okupacji nazisci używali macewy do brukowania ulic. Obecnie nie ma na nim nagrobków. Zachowały się jedynie szczątki domu przedpogrzebowego. Mimo braku zachowanych na terenie cmentarza nagrobków, co jest istotnym zubożeniem wartości historycznej, naukowej i artystycznej cmentarza – jego teren o czytelnych granicach, z zachowanymi pochówkami, z dominującą w otoczeniu wysoką zielenią, z pozostałościami alei oraz relikdami domu przedpogrzebowego jest miejscem

o wysokiej wartości historycznej i naukowej, w mniejszym stopniu artystycznej. Cmentarz Żydowski stary jest ważnym świadectwem istnienia wielowiekowej, wielokulturowej historii Rogoźna i okolic. Cmentarz żydowski (nieruchomość) jest własnością gminy żydowskiej.

Cmentarz żydowski w Rogoźnie, ul. Leśna.

Młyn wodny w miejscowości Ruda.

Młyn wodny w Rudzie jest obok zespołu osady młyńskiej w Jaraczu jednym z kilku zachowanych do dziś tego typu zabytków hydrotechnicznych, w przeszłości licznie występujących w dolnym biegu rzeki Wełny, a zarazem świadectwem bogatej tradycji rzemiosła i przemysłu młynarskiego w Wielkopolsce. Obecny młyn wzniesiony został w 2 poł. XIX wieku. Po 1945 r. młyn został upaństwowiony i przekazany w użytkowanie gminnej spółdzielni produkcyjnej w Rogoźnie. W 1992 r. roku został oddany w dzierżawę spółce cywilnej. Od 1995 r. młyn wykorzystuje napęd elektryczny. Czterokondygnacyjny, prostopadłościenny budynek wzniesiony został na planie prostokąta z cegły na ceglany cokole. Ściany czwartej kondygnacji posiadają konstrukcję szkieletową, wypełnioną cegłą i są oszalowane od zewnątrz. Nakryty jest dwuspadowym dachem o małym nachyleniu połaci. Do elewacji pd. zach. młyna przylega przybudówka nad turbiną, od strony pd. wsch. - garaż i biuro wzniesione na rzucie kwadratu, w części dwukondygnacyjnej ich prostopadłościenną bryłę nakryte dwuspadowym dachem. Na rampę i do wnętrza młyna prowadzą ceglane schody wylane betonem. Drewniana stolarka drzwiowa i okienna osadzona jest w prostokątnych otworach w części zwieńczonych łukiem odcinkowym (okna młyna oraz drzwi garażu i biura z nadświetlem). Drewniane stropy wnętrza wsparte są na słupach i wzmocnione podciągami. Komunikację między kondygnacjami zapewniają drewniane zabiegowe schody. Do wyposażenia młyna należy m.in. gniotownik i mlewniki podwójne firm Gebrueder Buehler oraz Secka z Drezna. Przy drodze prowadzącej do młyna znajduje się

budynek mieszkalny dawnej kuźnicy wodnej. Aktualnie młyn wodny (nieruchomość) jest własnością prywatną.

Młyn wodny w miejscowości Ruda.

5.7. Wykaz nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków, których właścicielem jest Gmina Rogoźno.

1. Gościejewo,

- Park dworski, k. XVIII, nr. rej. 792/Wlkp./Az 28.03.1981 r. i z 28.04.2010 r.

2. Ruda,

- Teren zespołu młyna wodnego (droga – część jest własnością gminy Rogoźno, grobla, kanał ze stawem, te elementy terenu są własnością prywatną) nr. rej. 1090/Wlkp./A z 09.06.2020 r.

3. Rogoźno,

- Ratusz, pl. Karola Marcinkowskiego 1, 1 poł. XIX w., nr. rej. A-308 z 21.10.1968 r., nieruchomość jest w 100% własnością gminy Rogoźno,

- Stary Sąd obecnie budynek mieszkalny, pl. Karola Marcinkowskiego 9, 2 ćw. XIX w., nr. rej. A-155/309 z 21.10.1968 r., nieruchomość jest w części własnością gminy Rogoźno,

- Dom, ul. Kilińskiego 5, 1 poł. XIX w., nr. rej. A-1593 z 29.07.1974 r., nieruchomość jest w 100% własnością gminy Rogoźno,

- Sąd, obecnie szkoła, ul. Kościuszki 41, około 1905 r., nr. rej. 254/Wlkp./A z 17.10.2005 r., nieruchomość jest w 100% własnością gminy Rogoźno,

- Dom, ul. Wielka Poznańska 22, 1 poł. XIX w., nr. rej. A-1592 z 29.07.1970 r. nieruchomość jest w 28% własnością gminy Rogoźno,

- Dom, ul. Wielka Poznańska 66, 2 poł. XIX w., nr. rej. A-542 z 29.12.1986 r. nieruchomość jest w 30% własnością gminy Rogoźno,

- Cmentarz ewangelicki, ul. Wielka Poznańska, początek XIX w., nr. rej. 1109/Wlkp./A z 09.03.2021 r. nieruchomość jest w 100% własnością gminy Rogoźno.

Budynek ratusza miejskiego został w ostatnich latach całkowicie odrestaurowany pod nadzorem konserwatorskim, prace były prowadzone równolegle z pracami budowlanymi na pl. Karola Marcinkowskiego. Pozostałe obiekty wpisane do rejestru zabytków, w których gmina Rogoźno jest właścicielem lub współwłaścicielem wymienione w tym punkcie

programu będą ewentualnie remontowane w terminach, w których gmina Rogoźno będzie mogła zabezpieczyć odpowiednie środki finansowe przeznaczone na te cele.

5.8. Ochrona zabytkowych zespołów zabudowy wpisanych do rejestru zabytków.

Na terenie miasta Rogoźna znajdują się następujące zespoły zabudów ulic wpisane do rejestru zabytków:

- zabudowa ulicy Gościnnej, 1 poł. XIX, nr rej.: A-1588 z 29.07.1974 r.,
- zabudowa placu Marcinkowskiego, 1 poł. XIX, nr rej.: A-1589 z 29.07.1974 r.,
- zabudowa ulicy Wielkiej Poznańskiej, 1 poł. XIX, nr rej.: A-1590 z 29.07.1974 r.,
- zabudowa ulicy Małej Poznańskiej, 1 poł. XIX, nr rej.: A-1591 z 29.07.1974 r.,

W przypadkach zabudów tych ulic występuje konieczność objęcia ochroną polegającą na:

- a) dążeniu do maksymalnego zachowania zabytkowej zabudowy tworzącej układy przestrzenne,
- b) utrzymaniu istniejącej zabudowy o wartości historycznej lub lokalno-kulturowej we właściwym stanie technicznym i funkcjonalnym,
- c) zachowaniu rozplanowania ulic i bloków zabudowy, a szczególnie na zachowaniu przebiegu ulic oraz ich przekroju, z zachowaniem historycznej linii zabudowy,
- d) utrzymaniu historycznej zasady podziałów parcelacyjnych,
- e) zachowaniu zasadniczych proporcji wysokościowych kształtujących sylwetę całego zespołu oraz jego poszczególnych fragmentów,
- f) dostosowaniu nowej zabudowy do historycznej kompozycji urbanistycznej,
- g) dostosowaniu współczesnych funkcji do wartości zabytkowych zespołów ulic.

6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy. Analiza szans i zagrożeń.

W celu właściwej oceny stanu dziedzictwa kulturowego Gminy Rogoźno oraz możliwości gminy w tym zakresie, przeprowadzono analizę SWOT (Strength – siła, Weakness – słabość, Opportunity – szansa, Threat – zagrożenie).

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - dogodne położenie komunikacyjne; - otwartość i przychylność władz samorządowych; - akcentowanie rozwoju turystyki z wykorzystaniem dziedzictwa kulturowego w dokumentach strategicznych miasta; - zachowane obiekty sakralne o wysokiej wartości kulturowej; - walory krajobrazowe gminy; - opracowane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego; - bogata i ciekawa historia miasta; - silne poczucie tożsamości lokalnej mieszkańców; - bliskość ważnego ośrodka miejskiego - Poznania; - działanie Towarzystwa Przyjaciół Rogoźna; 	<ul style="list-style-type: none"> - brak popularyzacji wiedzy o wartości chronionych obiektów oraz idei ochrony zabytków; - brak zaangażowania społeczeństwa w rozwój miasta; - niewystarczający stan zabezpieczenia zabytków i postępujący proces ich niszczenia; - samowole budowlane oraz niewłaściwie prowadzone remonty obiektów zabytkowych, powodujące utratę walorów zabytkowych; - mieszana struktura własnościowa, utrudniająca porozumienie w sprawie remontów; - stosunkowo niewielka dbałość o obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków;

<ul style="list-style-type: none"> - Kurier Rogoziński - pismo wydawane w muzeum regionalnym, poświęcone sprawom i kultury, oświatowy i przyrody; - funkcjonujące muzeum regionalne. 	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczająca wizualizacja obszaru (brak tablic informacyjnych, oznakowania tras, szlaków, miejsc historycznych, punktów turystycznych); - niewystarczające środki finansowe w budżecie miasta na wsparcie działań z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego. - brak gminnej ewidencji zabytków archeologicznych
<p>SZANSE</p>	<p>ZAGROŻENIA</p>
<ul style="list-style-type: none"> - pojawienie się funduszy pomocowych wspomagających inwestycje przy zabytkach; - możliwość wsparcia finansowego z różnych źródeł, w tym ze środków Unii Europejskiej; - podniesienie poziomu życia ludzi; - wykorzystanie walorów zasobów kulturowych dla rozwoju turystyki; - wzrost świadomości w widzeniu obiektu zabytkowego jako miejsca do życia i jako lokowanie kapitału; - kreowanie nowych obszarów i produktów turystycznych w oparciu o atrakcyjny sposób zagospodarowania obiektów zabytkowych; - tworzenie nowych projektów i produktów turystycznych w oparciu o istniejące zasoby; - poprawa dostępności do zabytków przez wprowadzanie nowoczesnych, bazujących na technologiach internetowych systemów informacji turystycznej; - rosnąca rola samorządu włączającego się w sferę ochrony dziedzictwa; - wysoka atrakcyjność turystyczna regionu; - programy edukacyjne, promocyjne, 	<ul style="list-style-type: none"> - brak jasnych i przejrzystych przepisów regulujących działania przy obiektach zabytkowych niewpisanych do rejestru zabytków; - samowola budowlana - wprowadzanie elementów obcych, nowej zabudowy np. nieprzemyślanej, niezgodnej z historyczną kolorystyki, agresywnych nośników reklamowych, architektury niezgodnej z lokalnymi tradycjami; - niezbyt skuteczna egzekucja prawna w zakresie samowoli budowlanych oraz dewastacji zabytków i środowiska; - zanieczyszczenie środowiska związane ze zwiększoną liczbą pojazdów; - jednowymiarowe postrzeganie zasobów dziedzictwa kulturowego: wyłącznie poprzez pryzmat ich gospodarczego wykorzystania lub przeciwnie - jedynie jako zasobu historycznego; - brak dostatecznego nadzoru nad remontami i przebudowami obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków; - brak działań ze strony właścicieli na rzecz poprawy stanu zabytków; - brak środków finansowych na infrastrukturę; - skomplikowane procedury w ubieganiu się o środki zewnętrzne skutkujące stosunkowo niewielkim wykorzystaniem środków z Unii Europejskiej, zwłaszcza przez osoby prywatne; - niska świadomość mieszkańców w temacie skarbów kultury, dziedzictwa i tradycji charakteryzujących miasto; - zerwanie ciągłości kulturowej - zmiana systemu wartości pomiędzy pokoleniami; - zagrożenia związane z działalnością inwestycyjną;

	- bardzo wysokie koszty remontów obiektów zabytkowych.
--	--

7. Założenia programowe.

Gminny program opieki nad zabytkami dla gminy Rogoźno służy ochronie i wykorzystaniu lokalnych zasobów dziedzictwa kulturowego, w różnych dziedzinach życia społecznego. Realizacja wyznaczonych celów, wymaga przede wszystkim zmiany w świadomości, szczególnie w obszarze odpowiedzialności jednostki samorządu terytorialnego, podmiotów, instytucji i sfer funkcjonalnych, które odpowiadają za ochronę środowiska kulturowego i naturalnego, za ład i zagospodarowanie przestrzenne, a także wyznaczone kierunki rozwoju miasta. Ważne jest także, aby właściciele zabytkowych obiektów, zmienili swoje podejście, przyczyniając się w ten sposób do poprawy stanu zachowania wszelkich dóbr środowiska kulturowego i naturalnego. Na podstawie przeprowadzonej oceny stanu dziedzictwa kulturowego miasta, za pomocą analizy SWOT, zostały opracowane dwa priorytety, do których realizacji wyznaczono kierunki działania wraz z zadaniami. Czynności te osiągnięte zostaną w perspektywie długofalowej, wieloletniej, których ostatecznym rezultatem będzie przywrócenie zabytkom gminy właściwych im walorów historycznych i estetycznych.

Gminna ewidencja zabytków nieruchomości.

Gmina Rogoźno zgodnie z art. 22 ust 4 Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 710 ze zm.) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków z terenu gminy.

Zgodnie z przyjętymi założeniami gmina Rogoźna prowadzi aktualnie systematyczną weryfikację gminnej ewidencji zabytków. Sprowadza się to do przeprowadzania bieżących przeglądów w terenie oraz uzupełnianie kart obiektów o uzyskane dane i dokumentację fotograficzną (wprowadzanie zmian dotyczących rozbiórek, modernizacji, remontów oraz zmian dotyczących stosunków własnościowych).

Gminna ewidencja zabytków archeologicznych.

Zgodnie z art. 3 pkt 4 Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 710 ze zm.) określamy, że zabytkiem archeologicznym nazywamy - zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem. Wykonanie gminnej ewidencji zabytków archeologicznych w porozumieniu z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków w Poznaniu zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 26.05.2011 r. planuje się wykonać do 31.12.2022 r.

7.1. Priorytety, kierunki działań i zadania Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Rogoźno.

Priorytet I: Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno - gospodarczego gminy.

Priorytet II: Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego.

7.2. Kierunki działań i zadania Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Rogoźno.

Kierunki działań gminnego programu:

1. Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.

Zadania gminnego programu:

- prowadzenie prac remontowo-konserwatorskich przy obiektach zabytkowych stanowiących własność gminy (w ramach opracowanego planu remontów),
- opracowanie długofalowego, uwzględniającego kompleksowość działań planu remontów, obiektów zabytkowych znajdujących się w zasobach komunalnych,
- podejmowanie starań o uzyskanie środków zewnętrznych na rewaloryzację zabytków będących własnością gminy,
- rewaloryzacja zespołów zabytkowej zieleni (w tym gminnych parków, cmentarzy, obszarów nieczynnych cmentarzy),
- dofinansowanie prac rewaloryzacyjnych przy obiektach niebędących własnością gminy w postaci stosownej uchwały dotyczącej dotacji na prace remontowo-konserwatorskie przy zabytkach ruchomych i nieruchomych,
- opracowanie planu systematycznych kontroli stanu utrzymania i sposobu użytkowania obiektów zabytkowych znajdujących się w zasobach komunalnych.

2. Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków na potrzeby społeczne, turystyczne i edukacyjne.

Zadania gminnego programu:

- określenie zasad i konsekwentne ich wdrażanie w zakresie umieszczania szyldów i reklam na obiektach zabytkowych,
- prowadzenie bieżących prac porządkowych przy zabytkowych zespołach zieleni: gminnych parkach, cmentarzach, obszarach nieczynnych cmentarzy, dawnych parkach dworskich itp.,
- opracowanie projektu rewaloryzacji oraz realizacja (w nawiązaniu do historycznych) nawierzchni ulic i ciągów pieszych w obrębie zabytkowych śródmieść,
- iluminacja najcenniejszych zabytków gminy.

3. Podejmowanie działań umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Zadania gminnego programu:

- współpraca z urzędami pracy w zakresie prowadzenia bieżących prac pielęgnacyjnych, porządkowych i zabezpieczających na terenach objętych ochroną,
- szkolenie osób bezrobotnych w rzemiosłach związanych z tradycyjną sztuką budowlaną,
- wspieranie utrzymywania na rynku pracy zanikających rzemiosł i zawodów (np. poprzez realizację Hallandzkiego Modelu Konserwacji Zabytków, w myśl zasady „ratować zabytki, ratować pracę, ratować rzemiosło”),

- wspieranie rozwoju gospodarstw agroturystycznych w zabytkowych obiektach budownictwa drewnianego oferujących wypoczynek i rozrywkę (regionalne potrawy, zwyczaje itp.) oparte na miejscowych tradycjach,
- wspieranie rozwoju muzeum regionalnego.

Priorytet II: Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego.

Kierunki działań gminnego programu.

1. Zintegrowana ochrona dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego

Zadania gminnego programu:

- opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, szczególnie obszarów o dużym nasyceniu obiektami zabytkowymi (w tym weryfikacja obowiązujących w zakresie aktualizacji zagadnień związanych z ochroną zabytków) oraz obszarów wskazanych do ochrony w studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy,
- wdrażanie zapisów programów rewitalizacji w realizacji zagospodarowania przestrzennego gminy (w tym w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego),
- konsekwentne egzekwowanie zapisów dotyczących działalności inwestycyjnej na obszarach objętych ochroną określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (głównie w zakresie wysokości zabudowy, jej charakteru i funkcji),
- walka z samowolami budowlanymi,
- ochrona panoram oraz przedpoli widokowych wsi i miast o wartościach kulturowych.

2. Rozszerzenie zasobu i ochrony dziedzictwa kulturowego gminy

Zadania gminnego programu: wystąpienie do wojewódzkiego konserwatora zabytków z wnioskiem o wpisanie do rejestru zabytków cennych obszarów i obiektów zabytkowych (m.in. układów urbanistycznych i ruralistycznych).

3. Ochrona układów ruralistycznych na obszarach wiejskich

Zadania gminnego programu: poprawa ładu przestrzennego wsi oraz zapobieganie rozpraszaniu osadnictwa poprzez:

- historycznie ukształtowanego układu dróg, historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych oraz relacji przestrzennych pomiędzy zespołami zabytkowej zabudowy,
- wypełnianie zabudową wolnych działek budowlanych w obszarach centrów wsi oraz historycznych siedlisk w zgodzie z historyczną kompozycją danego układu i gabarytami oraz formą architektoniczną tworzącej go zabudowy,
- wyznaczanie w planach miejscowych nowych terenów pod zabudowę na zasadzie kontynuacji historycznych siedlisk.

8. Instrumentarium realizacji Gminnego programu opieki nad zabytkami.

Gminny program opieki nad zabytkami realizowany będzie poprzez wykonanie wskazanych zadań, na rzecz osiągnięcia przyjętych w nim priorytetów. Podstawę instrumentarium stanowią obowiązujące przepisy prawa oraz zawarte w nich regulacje.

Regulacje te dotyczą instrumentów ekonomiczno - prawnych, społecznych oraz finansów publicznych. Zakłada się, że zadania określone w niniejszym programie będą wykonywane za pomocą następujących instrumentów:

- instrumenty prawne, wynikające z obowiązujących przepisów prawnych:

- aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- wnioskowanie o wpis do rejestru zabytków obiektów będących własnością miasta,
- wykonywanie decyzji administracyjnych z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami (np. Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków).
- instrumenty finansowe:
 - finansowanie wszelkich prac przy obiektach zabytkowych będących własnością miasta,
 - udzielanie dotacji na prace remontowe, konserwatorskie i budowlane przy zabytkach,
 - korzystanie z programów uwzględniających finansowanie z funduszy europejskich oraz z dotacji i subwencji.
- instrumenty społeczne:
 - prowadzenie działań z zakresu współpracy i współdziałania z właścicielami oraz użytkownikami zabytków (władzami kościelnymi i parafiami, osobami fizycznymi oraz spółkami), a także edukacja i informacja odnośnie lokalnego dziedzictwa kulturowego,
 - edukacja kulturowa.
- instrumenty koordynacji:
 - realizacja projektów i programów miasta, dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego,
 - realizacja poprzez monitoring stanu środowiska kulturowego.
- instrumenty kontrolne:
 - aktualizacja i weryfikacja gminnej ewidencji zabytków,
 - oceny zmian w zagospodarowaniu przestrzennym miasta,
 - analizy stanu zachowania dziedzictwa kulturowego.

9. Zasady oceny realizacji Gminnego programu opieki nad zabytkami.

Zgodnie z art. 87 ust. 5 ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. 2021 poz. 710 ze zm.), Burmistrz zobowiązany jest do sporządzania, co dwa lata, sprawozdań z realizacji Gminnego programu opieki nad zabytkami i przedstawiania go Radzie Miejskiej. Wykonanie takiego sprawozdania, powinno być poprzedzone oceną poziomu realizacji programu, która powinna uwzględniać wykonanie zadań, które zostały przyjęte do realizacji w czteroletnim okresie obowiązywania Gminnego programu opieki nad zabytkami oraz efektywność ich wykonania.

W ramach priorytetu I: Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno - gospodarczego gminy.

- poziom (w %) wydatków budżetu gminy na ochronę i opiekę nad zabytkami,
- wartość finansowa zrealizowanych kompleksowych programów rewaloryzacji i rewitalizacji oraz liczba (bądź inne mierniki) obiektów poddanych rewaloryzacji w ramach tych programów,
- wartość finansowa wykonanych prac remontowo - konserwatorskich przy zabytkach oraz liczba obiektów poddanych wyżej wymienionym pracom,
- zakres współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- inne.

W ramach priorytetu II: Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego.

- poziom (w %) objęcia terenu gminy wykonanymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego,
- liczba utworzonych parków kulturowych,
- liczba wniosków o wpis do rejestru zabytków obszarów, obiektów i zespołów zabytkowych,
- liczba wniosków o uznanie obiektów i obszarów za pomniki historii,
- zakres współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- inne,
- ilość odwiedzin strony internetowej miasta z interaktywną mapą miasta z naniesioną lokalizacją obiektów zabytkowych,
- ilość opracowanych szlaków turystycznych, wykorzystujących walory dziedzictwa kulturowego,
- liczba opracowanych i wydanych publikacji, folderów promocyjnych, przewodników poświęconych problematyce dziedzictwa kulturowego miasta i gminy,
- ilość wydanych artykułów w lokalnej prasie dotyczących zagadnień związanych z zabytkami z terenu miasta i gminy,
- ilość wspólnych działań podjętych z Rogozińskim Ośrodkiem Kultury, Towarzystwem Przyjaciół Rogoźna, itp.

10. Źródła finansowania Gminnego programu opieki nad zabytkami.

Niniejszy rozdział wskazuje możliwości w zakresie pozyskiwania środków finansowych ze źródeł budżetowych i pozabudżetowych. Ważne jest, by władze miasta z własnej inicjatywy podjęły próbę wygospodarowania w budżecie środków przeznaczonych na realizację zapisów programu opieki nad zabytkami. Tym bardziej, że znaczna część źródeł zewnętrznych wymaga zapewnienia wkładu własnego w finansowanych przez nie projektach. Główny obowiązek związany z opieką, ochroną oraz finansowaniem wszelkich prac konserwatorskich, spoczywa na właścicielach i użytkownikach obiektów zabytkowych.

Źródła zewnętrznego finansowania można podzielić następująco:

Źródła krajowe:

- dotacje Ministra Kultury,
- dotacje Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- dotacje wojewódzkie i powiatowe,
- dotacje Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji - fundusz kościelny,
- programy operacyjne Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
- promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Źródła zagraniczne:

- źródła unijne w ramach funduszy strukturalnych,
- źródła poza unijne - Mechanizm Norweski i Mechanizm Finansowy EOG.

10.1. Dotacje.

Rozwiązania związane z dofinansowaniem prac przy obiektach zabytkowych, reguluje ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. 2021 r.,

poz. 710 ze zm.) oraz Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 16 sierpnia 2017 r. w sprawie dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz. U. z 2017 r., poz. 1674). Dotacja może zostać udzielona osobie fizycznej, jednostce samorządu terytorialnego lub innej jednostce organizacyjnej będącej właścicielem bądź posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru lub posiadającej taki zabytek w trwałym zarządzie. Dotacja udzielana jest na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych, planowanych do przeprowadzenia w roku złożenia wniosku lub następnym, bądź na zasadzie refundacji poniesionych już nakładów przed upływem 3 lat po wykonaniu prac.

Zgodnie z art. 77 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. 2021 r., poz. 710 ze zm.) ustawodawca określił szczegółowo wykaz działań które mogą podlegać dofinansowaniu. Dotacja może obejmować nakłady konieczne na:

- sporządzenie ekspertyz technicznych i konserwatorskich,
- przeprowadzenie badań konserwatorskich lub architektonicznych,
- wykonanie dokumentacji konserwatorskiej,
- opracowanie programu prac konserwatorskich i restauratorskich,
- wykonanie projektu budowlanego zgodnie z przepisami Prawa budowlanego,
- sporządzenie projektu odtworzenia kompozycji wnętrz,
- zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku,
- stabilizację konstrukcyjną części składowych zabytku lub ich odtworzenie w zakresie niezbędnym dla zachowania tego zabytku,
- odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych albo ich całkowite odtworzenie, z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego zabytku kolorystyki,
- odtworzenie zniszczonej przynależności zabytku, jeżeli odtworzenie to nie przekracza 50% oryginalnej substancji tej przynależności,
- odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic i okiennic, zewnętrznych drzwi i drzwi, więźby dachowej, pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych,
- modernizację instalacji elektrycznej w zabytkach drewnianych lub w zabytkach, które posiadają oryginalne, wykonane z drewna części składowe i przynależności,
- wykonanie izolacji przeciwwilgociowej,
- uzupełnianie narysów ziemnych dzieł architektury obronnej oraz zabytków archeologicznych nieruchomości o własnych formach krajobrazowych,
- działania zmierzające do wyeksponowania istniejących, oryginalnych elementów zabytkowego układu parku lub ogrodu,
- zakup materiałów konserwatorskich i budowlanych, niezbędnych do wykonania prac i robót przy zabytku wpisanym do rejestru, o którym mowa w pkt 7-15,
- zakup i montaż instalacji przeciwwłamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej.

Standardowo, dotacja udzielana jest w wysokości do 50% nakładów koniecznych na wykonanie powyższych działań. Natomiast wysokość dotacji może zostać zwiększona, nawet do 100% nakładów koniecznych, w wypadku jeżeli:

- zabytek posiada wyjątkową wartość historyczną, artystyczną lub naukową,

- wymaga przeprowadzenia złożonych pod względem, technologicznym prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych,
- stan zachowania zabytku wymaga niezwłocznego podjęcia prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych.

Jednocześnie, łączna kwota dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru, udzielonych przez ministra do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków bądź organ stanowiący miasta, powiatu lub samorządu województwa, nie może przekraczać wysokości 100 % nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót.

Dotacje Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Udzielane są w celu poprawy stanu zachowania zabytków poprzez ochronę i zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, konserwację i rewaloryzację zabytków, udostępnianie zabytków na cele publiczne. Kwalifikują się prace prowadzone przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, realizowane bez udziału środków europejskich. Planowane w roku udzielenia dotacji lub prowadzone w okresie trzech lat poprzedzających rok złożenia wniosku (refundacja). Uprawnionymi wnioskodawcami są jednostki posiadające tytuł prawny do zabytku wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu, ograniczonego prawa rzeczowego albo stosunku zobowiązaniowego.

Dotacje gminne.

Zgodnie z art. 81 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. 2021 poz. 710 ze zm.) w trybie określonym odrębnymi przepisami dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków może być udzielona przez organ stanowiący gminy, powiatu lub samorządu województwa na zasadach określonych w podjętej przez ten organchwale. Dotacja ta może być udzielona w wysokości do 100% nakładów koniecznych na wykonanie przez wnioskodawcę prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków.

Zgodnie z ustawą z dnia 08 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 ze zm.) art. 7 ust 1 pkt 9 stanowi, że zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy: kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Pośrednio do ochrony zabytków odnoszą się zadania obejmujące kwestie: ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej, gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego, bibliotek gminnych i innych instytucji kultury, kultury fizycznej i turystyki, zieleni gminnej i zadrzewień, cmentarzy gminnych, utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych, promocji gminy. Finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach jest również obowiązkiem jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego. Dla jednostki samorządu terytorialnego, posiadającej tytuł prawny do obiektu, opieka nad zabytkiem jest ponadto jej zadaniem własnym. Zasady i tryb postępowania o udzielenie dotacji z budżetu

Gminy na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach określa odpowiednia uchwała, podjęta przez Radę Gminy. Środki finansowe jakie wydatkuje Gmina Rogoźno dotyczą dotacji udzielanych na sfinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków odbywa się stosownie do zapisów uchwały Rady Miejskiej w Rogoźnie Nr XXVII/259/2016 z dnia 22 czerwca 2016 roku w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na sfinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. W myśl § 1 uchwały Nr XXVII/259/2016 „Z budżetu Gminy Rogoźno mogą być udzielane dotacje celowe na sfinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku ruchomym lub nieruchomym, jeżeli zabytek znajduje się na obszarze Gminy Rogoźno, na zadania określone w art. 77 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami”.

Środki wydatkowane z budżetu gminy Rogoźno w ostatnich latach.

- w 2010 r. - 120.000,00 zł.
- w 2013 r. - 20.000,00 zł.
- w 2014 r. - 92.989,09 zł.
- w 2015 r. - 60.000,00 zł.
- w 2016 r. - 80.000,00 zł.
- w 2017 r. - 200.000,00 zł.
- w 2018 r. - 100.000,00 zł.
- w 2019 r. - 100.000,00 zł.
- w 2020 r. - 100.000,00 zł.
- w 2021 r. - 100.000,00 zł.

Dotacje wojewódzkie i powiatowe.

Dofinansowanie prac przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków odbywa się na podstawie art. 81 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (t. j. Dz. U. 2021 poz. 710 ze zm.) oraz na podstawie uchwały Sejmiku Województwa (Powiatu) w sprawie trybu i zasad przyznawania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji - fundusz kościelny.

Fundusz Kościelny został powołany na mocy art. 8 ustawy z dnia 20 marca 1950 r. o przejęciu przez Państwo dóbr martwej ręki, poręczeniu proboszczom posiadania gospodarstw rolnych i utworzeniu Funduszu Kościelnego (Dz. U. Nr 9, poz. 87, ze zm.) jako forma rekompensaty dla kościołów za przejęte przez Państwo nieruchomości ziemskie. Fundusz ten, stosownie do zasady równouprawnienia kościołów i innych związków wyznaniowych wyrażonej w art. 25 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 02 kwietnia 1997 r., działa na rzecz kościołów i innych związków wyznaniowych, posiadających uregulowany status prawny w Rzeczypospolitej Polskiej. Na potrzeby udzielenia dotacji z Funduszu Kościelnego przyjmuje się, że:

- obiekty sakralne – są to te obiekty, w których stale i systematycznie zbierają się wierni danej religii (wyznania) dla wzięcia udziału w nabożeństwach i innych zorganizowanych formach uprawiania kultu religijnego,

- obiekty kościelne – są to inne obiekty należące do kościelnych osób prawnych, które, co do zasady, stanowią „budynki towarzyszące” obiektom sakralnym, przez które, na gruncie ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1347) rozumie się „położone w sąsiedztwie obiektów sakralnych: budynki stanowiące mieszkanie proboszcza lub rektora i kancelarię parafialną lub kancelarię rektora (plebanię), budynki stanowiące mieszkanie wikariuszy (wikariatkę), budynki stanowiące mieszkanie pracowników świeckich parafii lub rektoratu (organistówkę), budynki punktu katechetycznego i budynki domu zakonnego związanego z duszpasterstwem w tym obiekcie sakralnym albo świadczeniem w nim pomocy”. Dotacje na wspomniany cel przeznaczane będą, co do zasady, na remonty i prace konserwatorskie zabytkowych obiektów sakralnych (w szczególności: remonty dachów, stropów, ścian i elewacji, osuszanie i odgrzybianie, izolację, remonty i wymianę zużytej stolarki okiennej i drzwiowej, instalacji elektrycznej, wodnej, kanalizacyjnej, odgromowej). W szczególnie uzasadnionych przypadkach może nastąpić finansowanie z funduszu kościelnego remontu ruchomego wyposażenia obiektów sakralnych (takich jak np.: instrumenty muzyczne, dzwony) oraz stałych elementów wystroju wewnątrz (takich jak np.: ołtarze, polichromie, freski, posadzki). Z funduszu kościelnego nie finansuje się co do zasady prac dotyczących otoczenia obiektu (takich jak np.: chodniki, ogrodzenia, trawniki).

10.2. Programy operacyjne Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Jednym z najważniejszych źródeł finansowania zadań związanych z ochroną i opieką zabytków są środki budżetu państwa będące w dyspozycji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, który corocznie ogłasza stosowne konkursy.

Na podstawie § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 27 września 2017 r. w sprawie szczegółowych warunków uzyskiwania dofinansowania realizacji zadań z zakresu kultury, trybu składania wniosków oraz przekazywania środków z Funduszu Promocji Kultury (Dz.U. z 2019 r. poz.17 oraz Dz.U. z 2020 r. poz. 1652) oraz § 8 ust. 1 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 18 grudnia 2018 r. w sprawie zakresu zadań objętych mecenatem państwa, udzielania dotacji celowej na zadania nim objęte oraz udzielania dofinansowań podmiotom prowadzącym działalność w dziedzinie kultury i ochrony dziedzictwa narodowego (Dz. U. poz. 2374, z 2020 r. poz. 1602 oraz z 2021 r. poz. 721) ogłoszono nabór do *Programów rządowych z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa narodowego* na rok 2022. Załącznik nr 4 do Ogłoszenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 27.10.2021 r. stanowi specyfikację Programów KiDN 2022.

Programy operacyjne Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego ogłoszone na 2022 r. dotyczące bezpośrednio ochrony zabytków:

Wspieranie Archiwów, Bibliotek i Muzeów poza Krajem.

Strategiczne cele programu Wspieranie Archiwów, Bibliotek i Muzeów poza Krajem.

1. Strategicznym celem programu jest stworzenie możliwości efektywnej ochrony oraz zachowania polskiego dziedzictwa kulturowego znajdującego się poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, przy jednoczesnym popularyzowaniu wiedzy na temat tej spuścizny kulturowej, obejmującej dziedzictwo wytworzone, zgromadzone i przechowywane w Europie oraz innych częściach świata przez organizacje polonijne i emigracyjne.

2. Nadrzędnym celem programu jest wsparcie organizacji polonijnych i emigracyjnych, które dysponują historycznymi kolekcjami i zbiorami dóbr kultury (archiwalnymi, bibliotecznymi lub artystyczno-muzealnymi) o istotnym znaczeniu dla polskiego dziedzictwa kulturowego, których utrzymanie, ochrona przed utratą, rozproszeniem lub pogorszeniem stanu zachowania oraz udostępnianie i popularyzacja leży w interesie społecznym ze względu na ich wartość artystyczną, historyczną, symboliczno-emocjonalną lub naukową. Dofinansowanie bezpośrednio wymienionych podmiotów docelowo ma zapewnić zachowanie integralności zbiorów zgromadzonych przez instytucje emigracyjne. Kluczowym efektem przy realizacji działań w ramach programu ma być stałe udostępnianie i szeroka promocja historycznych kolekcji i zbiorów dóbr kultury (archiwalnych, bibliotecznymi lub artystyczno-muzealnych), bądź ich części składowych, o istotnym znaczeniu dla polskiego dziedzictwa kulturowego

Program Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu 2022 Ochrona Zabytków.

Strategicznym celem programu jest zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, realizowane poprzez konserwację i rewaloryzację zabytków nieruchomych i ruchomych oraz ich udostępnianie na cele publiczne. Kluczowe dla realizacji celów programu są zadania prowadzące do zabezpieczenia, zachowania i utrwalenia substancji zabytku, w ramach programu dofinansowania nie mogą zaś uzyskać projekty zakładające adaptację, przebudowę obiektów zabytkowych lub ich znaczącą rekonstrukcję. Duży nacisk kładziony będzie na dofinansowanie prac przy obiektach najbardziej zagrożonych oraz zabytkach najcenniejszych – wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego Ludzkości UNESCO, uznanych za Pomniki Historii oraz tych, posiadających wyjątkową wartość historyczną, artystyczną lub naukową. Istotnym celem programu jest również zwrócenie uwagi na obiekty, mające szczególne znaczenie dla dziedzictwa kulturowego – zarówno w kontekście ogólnoswiatowym, jak lokalnym, gdzie pełnią ważną rolę nośnika historii i tradycji. Określone regulaminem zasady dopuszczają możliwość całkowitego finansowania zadania, to jednakże wsparcie takie będzie można otrzymać tylko w szczególnych przypadkach, gdy zabytek posiada wyjątkową wartość historyczną, artystyczną i naukową, wymaga przeprowadzenia złożonych pod względem technologicznym prac lub gdy stan zabytku wymaga niezwłocznej interwencji. Istotnym elementem branym pod uwagę przy ocenie organizatorów będzie podejmowanie przez nich w przeszłości działań zmierzających do zabezpieczenia obiektu, będące wyrazem troski i dbałości o dziedzictwo. Kluczowym efektem działań realizowanych w ramach programu winno być stworzenie trwałych podstaw dla harmonijnego funkcjonowania obiektów zabytkowych we współczesnym, podlegającym dynamicznym, nierzadko nieodwracalnym zmianom otoczeniu. Dzięki realizacji nakreślonych wyżej celów obiekty zabytkowe, zachowując status materialnych świadectw minionych wieków, pozostaną integralną, pełnoprawną częścią czasów obecnych i przyszłych. W najbliższych latach wśród dofinansowanych projektów szczególne znaczenie będą odgrywały te, dotyczące obiektów pełniących obecnie lub w przyszłości funkcje kulturalne. Istotnym celem programu jest poprawa stanu instytucji kultury mieszczących się w zabytkowych siedzibach, których remonty ze względu na intensywność użytkowania są szczególnie potrzebne. Skromne środki jakimi dysponują jednostki samorządu terytorialnego a także samorządowe instytucje kultury często nie pozwalają na przeprowadzenie kompleksowych prac, co z kolei oznacza postępującą degradację zabytkowej substancji i wymaga większego niż dotychczas wsparcia ze strony Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu.

W ramach programu można ubiegać się o dofinansowanie następujących rodzajów zadań:

- 1) prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków planowanych do przeprowadzenia w roku udzielenia dofinansowania,
- 2) prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, planowanych do przeprowadzenia w roku udzielenia dofinansowania dla zabytków wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO oraz uznanych za Pomnik Historii (dotyczy wpisów indywidualnych oraz obszarowych),
- 3) prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków przeprowadzonych w okresie trzech lat poprzedzających rok złożenia wniosku (po wykonaniu wszystkich prac lub robót określonych w pozwoleniu wydanym przez wojewódzkiego konserwatora zabytków),
- 4) prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków przeprowadzonych w okresie trzech lat poprzedzających rok złożenia wniosku (po wykonaniu wszystkich prac lub robót określonych w pozwoleniu wydanym przez wojewódzkiego konserwatora zabytków) dla zabytków wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO oraz uznanych za Pomnik Historii (dotyczy wpisów indywidualnych oraz obszarowych). Do programu nie kwalifikują się zadania, które są współfinansowane ze środków europejskich.

Wykaz kosztów kwalifikowanych na podstawie art. 77 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami Dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane może obejmować nakłady konieczne na:

1. sporządzenie ekspertyz technicznych i konserwatorskich,
2. przeprowadzenie badań konserwatorskich lub architektonicznych,
3. wykonanie dokumentacji konserwatorskiej,
4. opracowanie programu prac konserwatorskich i restauratorskich,
5. wykonanie projektu budowlanego zgodnie z przepisami Prawa budowlanego
6. sporządzenie projektu odtworzenia kompozycji wnętrza,
7. zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku,
8. stabilizację konstrukcyjną części składowych zabytku lub ich odtworzenie w zakresie niezbędnym dla zachowania tego zabytku,
9. odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych albo ich całkowite odtworzenie, z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego zabytku kolorystyki,
10. odtworzenie zniszczonej przynależności zabytku, jeżeli odtworzenie to nie przekracza 50% oryginalnej substancji tej przynależności,
11. odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic i okiennic, zewnętrznych odrzwi i drzwi, więźby dachowej, pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych,
12. modernizację instalacji elektrycznej w zabytkach drewnianych lub w zabytkach, które posiadają oryginalne, wykonane z drewna części składowe i przynależności,
13. wykonanie izolacji przeciwwilgociowej,
14. uzupełnianie narysów ziemnych dzieł architektury obronnej oraz zabytków archeologicznych nieruchomości o własnych formach krajobrazowych,
15. działania zmierzające do wyeksponowania istniejących, oryginalnych elementów zabytkowego układu parku lub ogrodu,
16. zakup materiałów konserwatorskich i budowlanych, niezbędnych do wykonania prac i robót przy zabytku wpisanym do rejestru, o których mowa w pkt. 7–15,
17. zakup i montaż instalacji przeciwłamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej.

Program rządowy Ochrona zabytków archeologicznych.

Strategicznym celem Programu jest świadoma i zrównoważona ochrona dziedzictwa archeologicznego in situ, zgodna z normami międzynarodowymi, określonymi w Europejskiej konwencji o ochronie dziedzictwa archeologicznego (Konwencja Maltańska) i Międzynarodowej Karcie Ochrony i Zarządzania Dziedzictwem Archeologicznym ICOMOS (Karta Lozańska).

Program ma dwa cele szczegółowe. Pierwszym jest wzmocnienie instrumentów ochrony konserwatorskiej zasobu dziedzictwa archeologicznego wpisanego do rejestru zabytków poprzez lepsze rozpoznanie, analizę i dokumentację stanowisk archeologicznych z wykorzystaniem nowoczesnych metod badawczych, które dają szansę na weryfikację ustaleń naukowych z ograniczeniem do minimum działań destrukcyjnych. Konieczność podjęcia działań w tym zakresie wynika z ustaleń weryfikacji tego zasobu, przeprowadzonej przez NID w ramach Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2014-2017. Drugim celem szczegółowym Programu jest wspieranie działań mających na celu opracowanie i upowszechnienie wyników zakończonych już badań archeologicznych, które nie zostały dotychczas wprowadzone do obiegu naukowego (ze szczególnym uwzględnieniem badań przeprowadzonych jeszcze w XX w.). Upowszechnienie i wprowadzenie do obiegu naukowego informacji pozyskanych w wyniku badań jest warunkiem wykorzystania tych danych do ochrony dziedzictwa kulturowego i zachowania go dla przyszłych pokoleń.

Szczegółowe cele Programu będą realizowane poprzez dwa rodzaje zadań (których nie należy łączyć): weryfikacja terenowa zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków (przede wszystkim tych nieposiadających własnej formy terenowej), w przypadku których ustalenia co do lokalizacji, zasięgu, chronologii i/lub funkcji nie mają wystarczających podstaw naukowych, w przypadku zabytków archeologicznych wpisanych wyłącznie do rejestru zabytków nieruchomych (A), celem weryfikacji powinno być przygotowanie dokumentacji dającej podstawy do wpisania zabytku do rejestru zabytków archeologicznych (C), opracowanie, wraz z obowiązkową publikacją książkową, wyników przeprowadzonych badań archeologicznych (przede wszystkim tych zakończonych przed 2000 r.).

Wsparcie finansowe w ramach programu będzie kierowane do projektów, które zapewnią wysoką wartość naukową i poznawczą prowadzonych działań. Ponieważ celem strategicznym jest ochrona zabytków in situ, nie będą wspierane projekty, które: prowadzą do niszczenia stanowisk archeologicznych (np. badania poprzedzające rekonstrukcje na stanowisku archeologicznym), służą planowaniu dalszych badań wykopaliskowych, zarówno związanych z przygotowywanymi inwestycjami, jak i prowadzonych w celach naukowych czy ratowniczych, zakładają prowadzenie badań na obszarze dobrze rozpoznanych zabytków, posiadających jasno określoną lokalizację, zasięg, chronologię, funkcję oraz wartość zabytkową. Biorąc pod uwagę fakt, że istotnym czynnikiem, umożliwiającym skuteczną realizację projektów o wyżej nakreślonym profilu, jest stabilność finansowania organizacyjna, program umożliwia finansowanie zadań w trybie dwuletnim, a suma dofinansowań udzielanych w tym trybie na drugi rok realizacji zadań może wynieść do 40% budżetu programu. Wsparcie finansowe udzielane będzie tym projektom, których autorzy, dysponując niezbędnym doświadczeniem oraz zapleczem organizacyjnym i naukowym, gwarantują stabilność działania oraz wysoki poziom kadry odpowiedzialnej za realizację podjętych zamierzeń merytorycznych. Zasadniczym efektem działań finansowanych w ramach programu powinno być upowszechnienie w środowisku naukowym i konserwatorskim wyników przeprowadzonych dotychczas badań, a także przekazanie wojewódzkim konserwatorom zabytków dokumentacji niezbędnej do prowadzenia dalszych działań administracyjnych i konserwatorskich służących świadomej i zrównoważonej ochronie

dziedzictwa. Równoległe działania te powinny promować dziedzictwo archeologiczne oraz rozwijać świadomość społeczną, zarówno jeśli chodzi o wartość dziedzictwa archeologicznego, jak i potrzebę jego zachowania i ochrony, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Z uwagi na konieczność realizacji zadań z uwzględnieniem uwarunkowań związanych z ograniczeniami, zakazami i nakazami, o których mowa w art. 46 ust. 4 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych ludzi (Dz.U. z 2020 r. poz. 1845, ze zm.), w roku 2022 w celu zwiększenia możliwości prowadzenia działań w dobie pandemii, procedury programu znacząco ograniczają wymagania odnośnie wkładu własnego wnioskodawców oraz rozszerzają koszty kwalifikowane.

Program rządowy Groby i cmentarze wojenne w kraju.

Strategicznym celem programu jest wspieranie opieki nad grobami i cmentarzami wojennymi na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, stanowiącymi materialne świadectwo kluczowych wydarzeń z historii Polski związanych z walką i męczeństwem. Realizacja ustawowych zadań ministra służy podtrzymywaniu i rozpowszechnianiu tradycji narodowej i państwowej. Celem programu jest otoczenie grobów i cmentarzy wojennych w kraju opieką polegającą na :

- prowadzeniu robót budowlanych, prac remontowych, konserwatorskich i restauratorskich,
- zabezpieczeniu i utrzymaniu w jak najlepszym stanie,
- prowadzeniu badań archeologicznych i prac poszukiwawczych,
- prowadzeniu prac związanych z urządzeniem grobu/kwatery/cmentarza wojennego,
- dokumentowaniu i prowadzeniu badań naukowych,
- popularyzowaniu i upowszechnianiu wiedzy.

Promowane jest:

- obejmowanie opieką obiektów, których stan zachowania wymaga podjęcia niezwłocznego działania,
- opieka nad grobami i cmentarzami wojennymi o wyjątkowej wartości historycznej,
- nadanie lub przywrócenie odpowiedniej rangi obiektom grobownictwa wojennego,
- wykorzystanie nowoczesnych metod badań, edukacji, i promocji,
- zaangażowanie w opiekę nad grobami i cmentarzami wojennymi jak największej liczby różnych podmiotów.
- stosowanie, w ramach obowiązujących przepisów prawa, rozwiązań sprzyjających lepszemu ochronie prawnej grobów i cmentarzy wojennych.

Program rządowy Wspieranie działań muzealnych.

Strategicznym celem programu jest wspieranie działalności w zakresie opieki konserwatorskiej nad muzealiami, archiwaliami i księgozbiorami, a także - prezentacji zbiorów w postaci atrakcyjnych poznawczo projektów wystawienniczych i wydawniczych.

Główny nacisk w ramach programu zostaje położony na projekty kompleksowe, charakteryzujące się wysoką wartością merytoryczną oraz nowatorskimi rozwiązaniami aranżacyjnymi, dopełnionymi umiejętnie wykorzystanymi elementami multimedialnymi. Finansowane w ramach programu zadania konserwatorskie powinny być realizowane w zgodzie z dobrymi praktykami w zakresie opracowywania i ewidencjonowania zbiorów, przy czym szczególnie istotne jest wspieranie działań, które prowadzić będą do zachowania lub przywrócenia stanu właściwego obiektom zagrożonym nieodwracalnym uszkodzeniem. Z kolei projekty wydawnicze, prócz wysokiej wartości prezentowanych treści, powinny wyróżniać się oryginalną i spójną koncepcją graficzną. Zasadniczym celem programu jest wspieranie zadań o charakterze niekomercyjnym. Program umożliwia też wsparcie dla zadań,

które wysoką wartość merytoryczną łączą z potencjałem komercyjnym – pod warunkiem, że wsparcie mieści się w dopuszczalnych limitach pomocy publicznej. Biorąc pod uwagę fakt, że istotnym czynnikiem umożliwiającym skuteczną realizację projektów o wyżej nakreślonym profilu jest stabilność finansowa i organizacyjna, w ramach programu przewidziana jest możliwość finansowania zadań w trybie dwuletnim, a suma tych dofinansowań może wynieść do 40% budżetu programu. Wsparcie finansowe udzielane będzie tym projektom, których autorzy i wykonawcy gwarantują realizację założonych celów merytorycznych. Istotnym elementem brany pod uwagę przy ocenie potencjału podmiotów będzie ich doświadczenie, zgodność procedur działania ze standardami rekomendowanymi przez ministerstwo, a także umiejętność nawiązywania współpracy z innymi partnerami na szczeblu lokalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym. Zasadniczym efektem działań finansowanych w ramach programu powinno być umocnienie muzeów oraz innych podmiotów działających w tym obszarze jako ważnych centrów kultury, dzięki którym świadomość historyczna i tożsamość kulturowa obywateli staje się kluczowym elementem kształtującym współczesną przestrzeń społeczną.

10.3. Środki europejskie.

Poza podstawowymi źródłami finansowania jakimi są środki publiczne pochodzące z budżetu państwa oraz budżetów samorządów, finansowanie ochrony zabytków odbywa się również przy znaczącym udziale funduszy pochodzących z Unii Europejskiej oraz Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Poprzednio funkcjonujący program pomocowy został zakończony w 2020 r. i dotyczył lat 2014 – 2020. Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej opracowało i przekazało do konsultacji w dniu 17.06.2021 r. Projekt Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027. W projekcie tego programu określony został Priorytet VII: Kultura i cel szczegółowy jako wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych. W ramach projektu tego programu realizowane mają być przedsięwzięcia infrastrukturalne o znaczeniu krajowym lub międzynarodowym ogólnie określone jako dotyczące energetyki, transportu, ochrony zdrowia i kultury. Projekty infrastrukturalne z zakresu kultury w latach 2021 – 2027 realizowane będą za pośrednictwem Instytucji Pośredniczącej jako Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Wsparciem zostaną objęte państwowe i współprowadzone instytucje kultury, biblioteki przechowujące Narodowy Zasób Biblioteczny oraz publiczne szkoły i uczelnie artystyczne. Ponadto o wsparcie mogą ubiegać się jednostki samorządu terytorialnego, oraz kościoły i związki wyznaniowe w zakresie prowadzonej działalności kulturalnej, zlokalizowane na obszarach wpisanych na listę UNESCO lub Pomników Historii. Podmioty te ze względu na swój dorobek, status, przechowywane zbiory oraz ofertę mają wysoki potencjał dla kreowania społecznego rozwoju, w tym walki z wykluczeniem społecznym oraz zapobieganiu wykluczeniu społecznemu ze względu na stan zdrowia, wiek, miejsce zamieszkania czy status ekonomiczny. Odgrywają one dużą rolę w zakresie działalności popularyzatorskiej i edukacyjnej, skierowanej zarówno do społeczności lokalnej, jak także ze względu na wagę i znaczenie zbiorów i prezentowanego dziedzictwa do ogółu społeczeństwa. Są szczególnie predystynowane do tworzenia i wprowadzania modelowych rozwiązań funkcjonowania instytucji kultury. Realizowane będą inwestycje związane ze wzmocnieniem potencjału turystycznego zabytków znajdujących się na liście Światowego Dziedzictwa UNESCO, liście

obiektów uznanych przez Prezydenta RP za Pomniki Historii (zarówno wpisy indywidualne, jak i obszarowe) oraz obiektów (zabytki nieruchome) posiadających tytuł Znak Dziedzictwa Europejskiego. Działanie będzie ograniczać się do obiektów, w których prowadzona jest działalność kulturalna i które mają potencjał do rozwoju turystyki kulturowej. Poprzez realizację inwestycji związanych z renowacją, konserwacją, rewaloryzacją i restauracją obiektów zabytkowych (w tym zabytków ruchomych), zwiększy się ich atrakcyjność dla odbiorców. Poprawie ulegną warunki ich funkcjonowania, umożliwiając wprowadzanie nowych funkcji i celów działalności. Ma to szczególne znaczenie w kontekście odbudowy gospodarki po okresie pandemii i uruchomienia procesów rozwojowych na obszarach które w największym stopniu dotknięte zostały kryzysem. Ważnym elementem będzie też wprowadzenie rozwiązań mających na celu zabezpieczenie zabytków przed katastrofami. Dzięki zastosowanym nowoczesnym i innowacyjnym rozwiązaniom wykorzystującym narzędzia cyfrowego wsparcia w zakresie bezpieczeństwa i zarządzania dziedzictwem możliwa będzie bezobsługowa i zautomatyzowana obsługa zasobów dziedzictwa, co będzie miało szczególne znaczenie w warunkach kryzysu. Zakłada się zapewnienie maksymalnego bezpieczeństwa zbiorów nawet w sytuacji, kiedy ze względu na czynniki zewnętrzne dochodzi do zmniejszenia zasobów ludzkich instytucji. Bezpieczeństwo to mają gwarantować nowoczesne cyfrowe systemy wsparcia, zarówno w zakresie bezpieczeństwa zbiorów, kontroli klimatu, jak również identyfikacji zbiorów. Takie rozwiązania stanowią odpowiedź na wyzwania zielonej i cyfrowej transformacji, a także pozwolą na sprawne i efektywne zarządzanie w warunkach kryzysowych. Zakres wsparcia w ramach celu szczegółowego obejmuje także działania infrastrukturalne mające na celu ochronę i zachowanie otoczenia zabytkowych obiektów. Niejednokrotnie inwestycje będą realizowane w bliskim sąsiedztwie lub na terenie objętym planem rewitalizacji, co wpłynie korzystnie na ogólny rozwój większych obszarów. Działanie przyczyni się do tworzenia przewag konkurencyjnych regionów poprzez wykorzystanie unikalnego zasobu jakim jest dziedzictwo kulturowe, w celu przyciągnięcia turystów krajowych i zagranicznych. Połączenie działań kulturalnych, działań edukacyjnych i rozwoju technologicznego, ze szczególnym uwzględnieniem innowacyjności stworzy wartość dodaną, która będzie podstawą rozwoju gospodarki. Etap realizacji inwestycji i wygenerowane efekty pozytywnie wpłyną na rozwój gospodarczy oraz tworzenie nowych miejsc pracy, a po ich zakończeniu rozwiną się usługi lokalne oraz powstaną nowe miejsca pracy we wspartych instytucjach. Wszystkie ww. typy działań będą mogły być realizowane w formule projektów partnerskich, które przyczynią się do lepszego zarządzania dziedzictwem kulturowym i promowania dziedzictwa kulturowego, co w konsekwencji wpłynie na większą identyfikację społeczeństwa z danym miejscem.

11. Bibliografia.

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. 2006 r., nr 78 poz. 483, ze zm.).
2. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. 2021 r., poz. 710 ze zm.).

3. Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (t. j. Dz. U. 2020 r., poz. 565),
4. Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 16 sierpnia 2017 r. w sprawie dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz. U. z 2017 r., poz. 1674).
5. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1372 ze zm.).
6. Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (t. j., Dz. U. 2019 r. poz. 1479).
7. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. j. Dz.U z 2021 r., poz. 741 ze zm.).
8. Ustawa z dnia 07 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (t. j. Dz. U. 2020 r., poz. 1333 ze zm.).
9. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. 2020 r., poz.1219 ze zm.),
10. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t. j. Dz. U. 2021 r., poz. 1098 ze zm.).
11. Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t. j. Dz. U. 2021 r., poz. 1899).
12. Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (t. j. Dz. U. 2020 r., poz. 194).
13. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t. j. Dz. U. 2020, poz. 1057, ze zm.).
14. Ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (t. j. Dz. U. 2020, poz. 902 ze zm.).
15. Ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (t. j. Dz. U. 2020, poz. 164, ze zm.).
16. Mieczysław Brust, Krzysztof Krowicki Cmentarz Parafialny w Rogoźnie Przewodnik, wydanie 1993 r.
17. Wielkopolski Biuletyn Konserwatorski tom III/2006 Poznań. Mirosława Dernoga Raport o stanie zabytków archeologicznych w województwie wielkopolskim.
18. Eugeniusz Cnotliwy (Szczecin), Grodziska wczesnośredniowieczne w południowej części województwa pilskiego. Wyniki badań weryfikacyjnych, „Slavia Antiqua”, Tom XXXII rok 1989/1990.
19. W. Hensel, Z. Hilczer-Kurnatowska, 1980, Studia i Materiały do Osadnictwa Wielkopolski Wczesnohistorycznej, t. 6, s. 403-404.
20. Z otchłani wieków Rok VII-1932, Maj-Czerwiec, Zeszyt 2-3, autor artykułu Jacek Delekta: Grodzisko wczesnohistoryczne w Rogoźnie, w pow. obornickim (woj. poznańskim).